

Samenstelling

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
 Administratie Planning en Statistiek
 Pieter De Maesschalck
 Gunter Desmet
 Dirk Festraets
 Josée Lemaître
 Marie-Anne Moreas
 Guy Pauwels
 Edwin Pelfrene
 Dirk Smets
 Hendrik Van Geel
 Myriam Vanweddungen
 Thierry Vergeynst
 Joke Zanders

Technische ondersteuning

Yves Impens, Karina Van De Velde

Leescomité

Myriam Vanweddungen, Josée Lemaître

Verantwoordelijk uitgever

Josée Lemaître
 Directeur-generaal
 Boudewijnlaan 30
 1000 BRUSSEL

Druk

Vanmelle

Depotnummer D/2004/3241/158

Uitgave juli 2004

Bestellingen

Caroline Temmerman
 Tel. (02)553 57 84
 Fax (02)553 58 08
 E-mail: caroline.temmerman@azf.vlaanderen.be
www.vlaanderen.be/aps

Voorwoord

De gegevens die door de administratie Planning en Statistiek de afgelopen jaren verzameld werden in het kader van de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND), bieden een schat aan informatie. Met ruim een decennium VRIND-edities achter de rug kunnen we toch al een aantal tijdlijnen voorleggen die een jaarlijkse schets overstijgt.

VRIND beschrijft niet alleen de omgeving waarin de Vlaamse overheid actief is, maar laat ook zien waar de budgettaire middelen worden ingezet en toont zichtbare resultaten van beleidsacties.

Sinds de opstart van VRIND in 1993 werden de cijferreeksen jaar na jaar bijgeschaafd en verfijnd. Hier en daar hebben we te maken met tijdsbreuken omwille van wijziging in definities of meetmethoden. Ook werden er in de loop van de jaren nieuwe reeksen opgevolgd in het kader van andere accenten en prioriteiten die in het Vlaamse beleid naar voren kwamen. Algemeen kunnen we vaststellen dat het aanbod aan cijfers en vooral de betrouwbaarheid van de registraties de laatste vier jaren enorm is gestegen. De toegenomen aandacht zowel van de politiek als de media voor monitoring op basis van indicatoren, maar ook de gecoördineerde aanpak van het statistiekbeleid binnen de Vlaamse overheid (statistisch meerjarenprogramma) hebben een gunstig klimaat gecreëerd voor ‘evidence based policy’.

Hierbij stellen we u graag als smaakmaker een selectie voor uit ons rijk arsenaal aan gegevens. We hebben ons hierbij laten leiden door de structuur van de VRIND editie 2003 en het feit dat we een aantal jaren in het verleden kunnen teruggaan. Er werd vooral uitgekeken naar ‘Vlaamse’ reeksen d.w.z. indicatoren die een duidelijke link leggen naar de bevoegdheden van de Vlaamse overheden.

Voor diegenen onder u die meer honger naar cijfertjes hebben gekregen, verwijzen we graag door naar de rubriek ‘cijfers’ (http://aps.vlaanderen.be/statistiek/cijfers/stat_cijfers.htm) op onze website. Ook de vorige VRIND-edities zijn vanaf 1998 integraal te raadplegen via de APS-webstek (http://aps.vlaanderen.be/statistiek/publicaties/stat_Publicaties_vrind.htm).

Josée Lemaître
Directeur-generaal
Administratie Planning en Statistiek

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Inhoudstafel	5
1. Financiën en begroting	7
2. Vlaamse overheid	14
3. Stedenbeleid	19
4. Buitenlands beleid, buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking	23
5. Wetenschap en technologie	25
6. Onderwijs en vorming	28
7. Cultuur, jeugd en sport	33
8. Media	36
9. Welzijn en gezondheid	42
10. Economie	46
11. Werkgelegenheid	50
12. Toerisme	53
13. Energie	55
14. Landbouw	57
15. Leefmilieu	60
16. Mobiliteit	62
17. Ruimtelijke ordening	66
18. Wonen	68
19. Monumenten en landschappen	71
Afkortingen	75
Producten van de administratie Planning en Statistiek	76

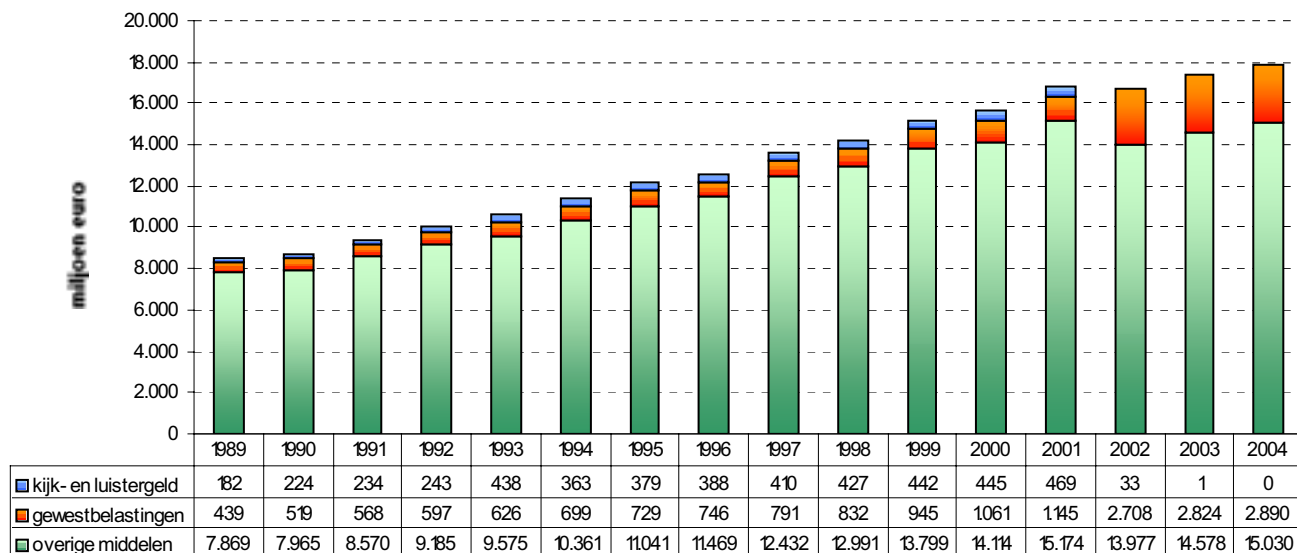
1. Financiën en begroting

In haar regeerakkoord maakte de Vlaamse regering een beleidsprioriteit van meer fiscale autonomie. Het Lambermontakkoord, dat in voege trad in het begrotingsjaar 2002, zette hierin een belangrijke stap.

De vermelde bedragen, zijn aangepaste begrotingsgegevens uit de algemene middelen- en uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. Enkel voor 2004 gebruiken we de initiële algemene uitgaven- en middelenbegroting, zoals goedgekeurd door het Vlaams Parlement.

Het Lambermontakkoord over de staatshervorming bezorgde meer fiscale autonomie aan de gewesten. Tegelijk vond ook een overheveling plaats van bevoegdheden zoals landbouw en zeevisserij, gemeenten en provincies, buitenlandse handel en wetenschappelijk onderzoek. De inkomstenbronnen omvatten nagenoeg alle resterende categorieën registratierechten (o.a. op schenkingen en de vestiging van hypotheek), het resterend gedeelte van de registratierechten op de verkopen van onroerende goederen, de verkeersbelasting, de belasting op de inverkeerstelling en het eurovignet. Ook de daarbij horende fiscale boetes zijn nu gewestelijke materie. De 'oude' gewestbelastingen zijn de belasting op spelen en weddenschappen, op automatische ontspanningstoestellen, de openingsbelasting, de successierechten en recht van overgang bij overlijden, de onroerende voorheffing (gewestaandeel) en de registratierechten op de verkopen van onroerende goederen. Voor 2004 wordt de opbrengst van de gewestbelastingen geschat op 2,9 miljard euro (begrotingscijfers). Het kijk- en luistergeld was een gemeenschapsbelasting waarvoor Vlaanderen eveneens autonoom bevoegd was.

Middelen van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest op basis van de laatste begrotingscontroles per begrotingsjaar (initiële begroting 2004), in miljoen euro, 1989-2004

Bron: Federale Overheidsdienst Financiën, Studie- en Documentatiedienst.

Noot: In deze grafiek werd geen rekening gehouden de boetes en nalatigheidinteressen op de gewestelijke belastingen.

De opbrengst van deze nieuwe gewestbelastingen (inclusief boetes en nalatigheidinteressen) voor 2002 bedroeg 1,5 miljard euro. Ter vergelijking: in 2001 bedroegen de totale gewestbelastingen 1,1 miljard euro. De Vlaamse regering besliste het kijk- en luistergeld en de openingsbelasting op de 'slijterijen van gegiste dranken' vanaf het begrotingsjaar 2002 volledig af te schaffen. De successie- en registratierechten op verkoop van onroerende goederen werden grondig hervormd, zonder dat de opbrengst ervan daalde.

Het relatieve belang van de inkomsten waarvoor het Vlaamse Gewest autonoom bevoegd is (inclusief het kijk- en luistergeld) nam dan ook aanzienlijk toe. In 2001 bedroeg het aandeel nog 10% van de totale middelen. In 2002 groeide dit tot 16% (idem voor 2004).

De onderverdeling van de uitgaven van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap volgt deze in de (huidige) departementen. De uitgaven zijn uitgedrukt in betalingskredieten.

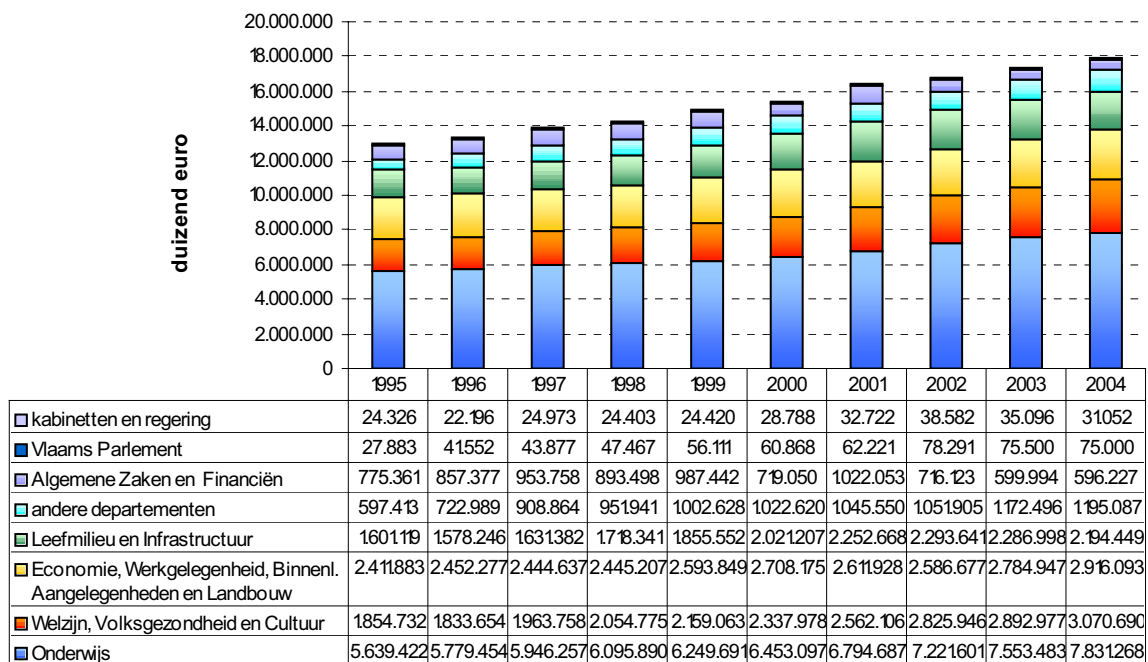
Het grootste deel gaat naar onderwijs met 7,8 miljard euro of 44% van het totale bedrag, vooral voor de lonen van het onderwijzend personeel. Binnen het domein onderwijs gaat zo'n 40% van de betalingskredieten naar het secundair onderwijs en 30% naar het basisonderwijs.

Het departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC) komt op de tweede plaats en krijgt 3,1 miljard euro of 17%. Bijna de helft hiervan wordt besteedt aan gehandicaptenzorg. Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw (EWBL) neemt 16% van de uitgaven of 2,9 miljard euro voor zijn rekening. Leefmilieu en Infrastructuur (LIN) is het vierde departement met 2,2 miljard of 12% van de uitgaven.

Trendmatig steeg vooral het aandeel voor WVC sterk. In 1996 bedroeg het aandeel nog 14%, om vanaf 1999 te stijgen tot het huidig niveau van 17%. Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw bereikte een dieptepunt in 2002 (15%), maar steeg sindsdien tot 16%. In 1995 echter bedroeg het departementaal aandeel nog 19%. Algemene Zaken en Financiën kent vanaf 2001 (6%) een duidelijk dalend verloop wat in verband moet gebracht worden met de daling van de rentelasten.

Het stijgingsritme van de totale uitgaven bedroeg in de periode 1996-2004 gemiddeld (nominaal) 3,7%. Dit percentage is eveneens het gemiddelde voor de periode 1996-1999. In de periode 2000-2004 bedroeg het 3,9%.

Betalingskredieten op basis van de laatste begrotingscontroles per begrotingsjaar (initiële begroting 2004), in duizend euro, 1995-2004

Bron: Federale Overheidsdienst Financiën, Studie- en Documentatiedienst.

De totale schuld van de Vlaamse Gemeenschap bestaat uit 2 componenten: de directe en de indirecte schuld.

De directe schuld is gegroeid uit de leningen die de Vlaamse overheid jaarlijks heeft aangegaan om haar tekorten te financieren. De indirecte schuld bestaat uit leningen die Vlaamse Openbare Instellingen of lokale overheden afsloten en waarvan de Vlaamse overheid de financiële lasten geheel of gedeeltelijk op zich neemt.

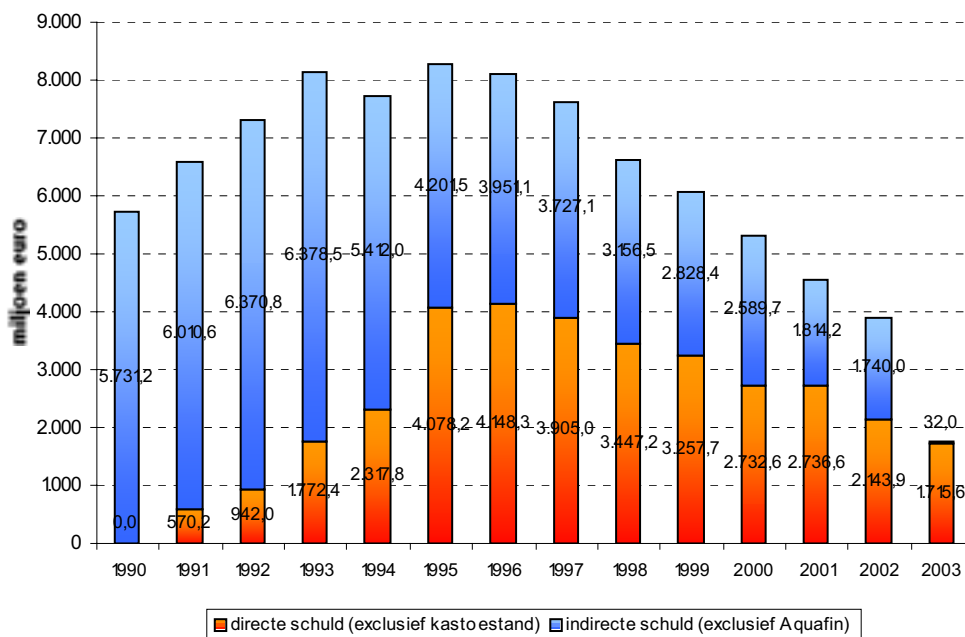
De directe schuldpositie van de Vlaamse Gemeenschap is sedert 1997 continu verbeterd, met uitzondering van een zeer geringe stijging in 2001. Dat had te maken met de beslissing om een deel van de indirecte schuld (lokale overheden) over te hevelen naar de directe schuld. Door deze beslissing daalde in 2001 de indirecte schuld met 550 miljoen euro en steeg de directe schuld met hetzelfde bedrag.

Op haar hoogtepunt eind 1996 bedroeg de directe schuld van de Vlaamse overheid nog 4,1 miljard euro. Eind 2003 bleef daar nog 1,7 miljard van over.

De indirecte schuld stond eind 1993 op haar hoogste peil met 6,4 miljard euro. Eind 2003 was dit nog 32 miljoen euro. De indirecte schuld bestond midden 2003 voor 98% uit de schuld die beheerd wordt door ALESH (Amortisatiefonds van de Leningen voor de Sociale Huisvesting). Naast het Vlaamse Gewest hebben ook de federale staat, het Waalse en Brussels Hoofdstedelijk Gewest een aandeel in deze schuld. Door een reeks vervroegde terugbetalingen kon het Vlaamse Gewest haar aandeel verminderen van 42,7% in 1993 tot 38,2% in 2001. Eind 2003 werd het Vlaams aandeel in deze schuld volledig terugbetaald door de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij, waardoor ze uit de indirecte schuld van de Vlaamse Gemeenschap verdween.

Sinds 1996 neemt de totale schuld (directe en indirecte) jaarlijks af, zonder enige onderbreking of vertraging. In 1999-2002 daalt de schuld met gemiddeld 12% per jaar. Eind 1999 bedroeg de schuld 6,1 miljard euro, eind 2003 nog 1,8 miljard euro. Als het huidige afbouwritme wordt volgehouden, zal de schuld inderdaad gehalveerd zijn tegen eind 2004, zoals vooropgesteld bij de aanvang van de regeerperiode. Sinds 2000 heeft de Vlaamse Gemeenschap geen enkele nieuwe lening aangegaan of geherfinancierd.

Directe (exclusief kastoestand) en indirecte (exclusief Aquafin) schuld van de Vlaamse Gemeenschap, in miljoen euro, op 31 december, 1990-2003

Bron: AZF, afdeling Financieel Management.

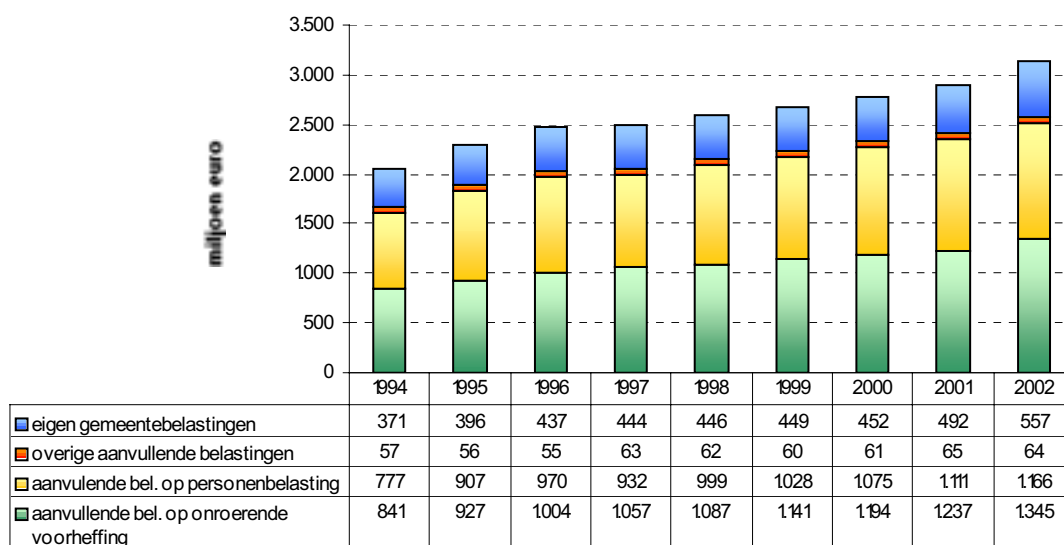
Gemeenten kunnen zelf belastingen innen (de eigen gemeentelijke belastingen) of de inning overlaten aan een hogere overheid (aanvullende belastingen). De gemeenteraad stelt bij die laatste categorie wel zelf het tarief vast, gewoonlijk een percentage van de belasting ten bate van deze hogere overheid zelf (opcentiemen). De raad kan vrij beslissen over de eigen gemeentelijke belastingen, voor zover de Vlaamse decreetgever dit niet uitdrukkelijk verbiedt.

De aanvullende belasting op de personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing waren in 2002 goed voor 80% van de totale belastingontvangsten. Dit cijfer blijft stabiel over de jaren. 43% van de totale belastingontvangsten werd opgebracht door de opcentiemen op de onroerende voorheffing en 37% door de aanvullende belasting op de personenbelasting. Ook in deze verhouding is over de jaren weinig veranderd. Maar de vermindering van de personenbelasting door de federale overheid tast nu wel de basis aan van de opcentiemen op de personenbelasting. Om een gelijke opbrengst te behouden, moeten de gemeenten hun opcentiemen (tarieven) verhogen.

De belangrijkste overige gemeentebelastingen (rekeningen 2001) zijn de belasting op drijfkracht (2,8%), op het ophalen van huisvuil (2,5%), de aanvullende belasting op de verkeersbelasting (2,3%), de milieubelasting (1,4%), de belasting op tweede verblijven (1,2%) en op afgifte van huisvuilzakken, -recipiënten en -zelfklevers (1,2%).

In de periode 1995-2002 stegen de totale gemeentebelastingen jaarlijks gemiddeld met 5,5%. In de tijdsspanne 1995-1999 bedroeg dit gemiddelde 5,6%, in 2000-2002 5,4%. Het totale bedrag van de belastingen was in 2002 3,1 miljard euro.

Belastingen van de gemeenten, naar bron volgens de begrotingen van het eigen dienstjaar, gewone ontvangsten, in miljoen euro, 1994-2002

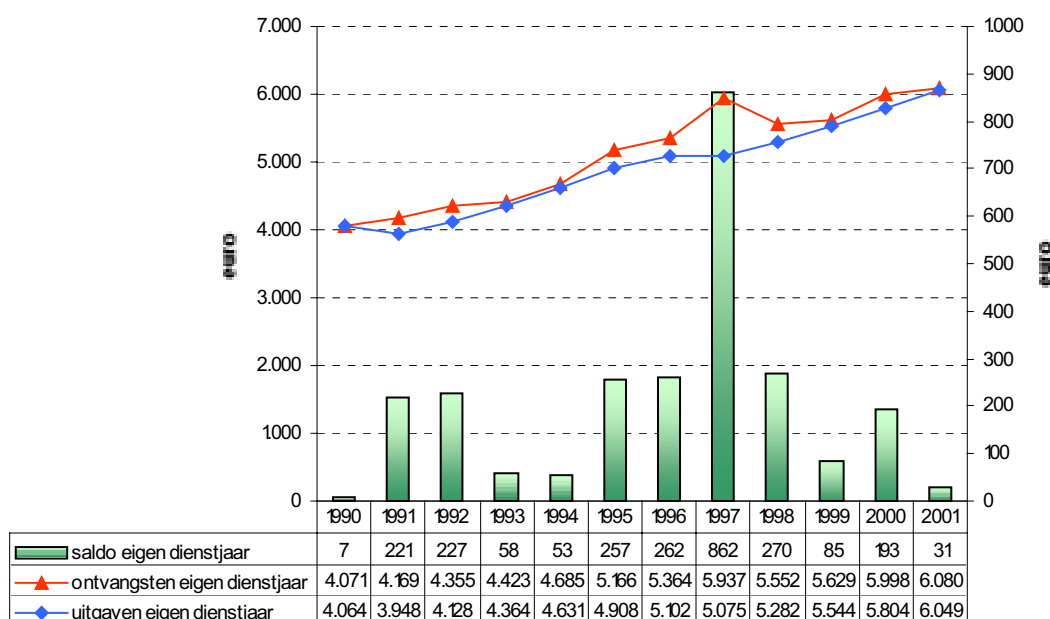

Bron: Dexia.

In 1999 bedroeg het gezamenlijk overschot op het eigen dienstjaar gewone dienst 85,4 miljoen euro (rekeningengegevens). In 2000 liep dit op tot 193 miljoen euro. Voor 2001 daalt het overschot plots tot 31 miljoen euro.

Het totaal van de rekeningensaldi eigen dienstjaar blijft voor de gehele periode 1990-2001 positief, volgens dezelfde rekeningengegevens. In de jaren 1990-2001 bedroegen de saldi gemiddeld 211 miljoen euro. De saldi liggen vanaf 1998 onder het langjarig gemiddelde. De reden voor de piek in het saldo van 1997 (en in 2000) is te verklaren door de beursgang van Dexia Belgium, die de gemeente uitzonderlijke dividenden opleverde.

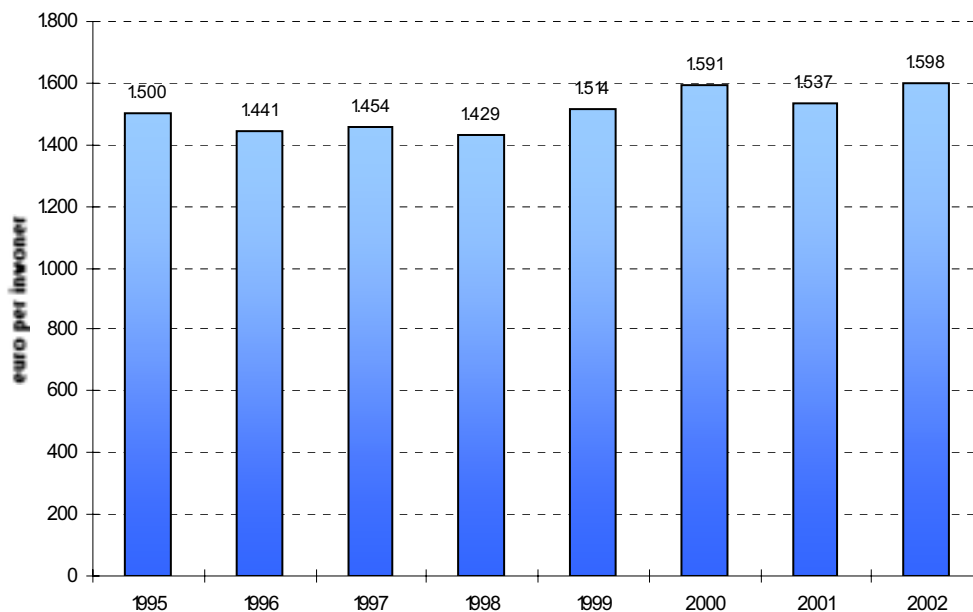
Geconsolideerde gewone uitgaven en ontvangsten (linkerschaal) en het saldo (rechterschaal) van het eigen dienstjaar van het totaal van de Vlaamse gemeenten, in miljoen euro, 1990-2001

Bron: EWBL, afdeling Juridische Aangelegenheden en Verkiezingen.

De nominale totale schuld van de Vlaamse gemeenten blijft vrij stabiel over de jaren. De gemiddelde schuld per inwoner voor de jaren 1995-2002 bedraagt 1.508 euro. In de jaren 1995-1999 is dit gemiddelde 1.468 euro. Vanaf 1998 merken we een licht stijgende trend : het gemiddelde 1998-2002 is 1.534 euro per hoofd van de bevolking, voor de jaren 2000-2002 is dit 1.576 euro per inwoner, ofwel respectievelijk 1,7% en 4,5% boven het langjarig gemiddelde. Het betreft zoals gezegd nominale cijfers, zodat deze laatste cijfers in reële termen lager liggen.

Schuld per inwoner van de Vlaamse gemeenten, in euro, 1995-2002

Bron: Dexia.

Noot: De schuld wordt berekend door in de gemeentebalansen de som te maken van de schulden op meer dan 1 jaar, de schulden op ten hoogste 1 jaar, de bewerkingen voor rekeningen van derden en de overlopende rekeningen en wachtrekeningen.

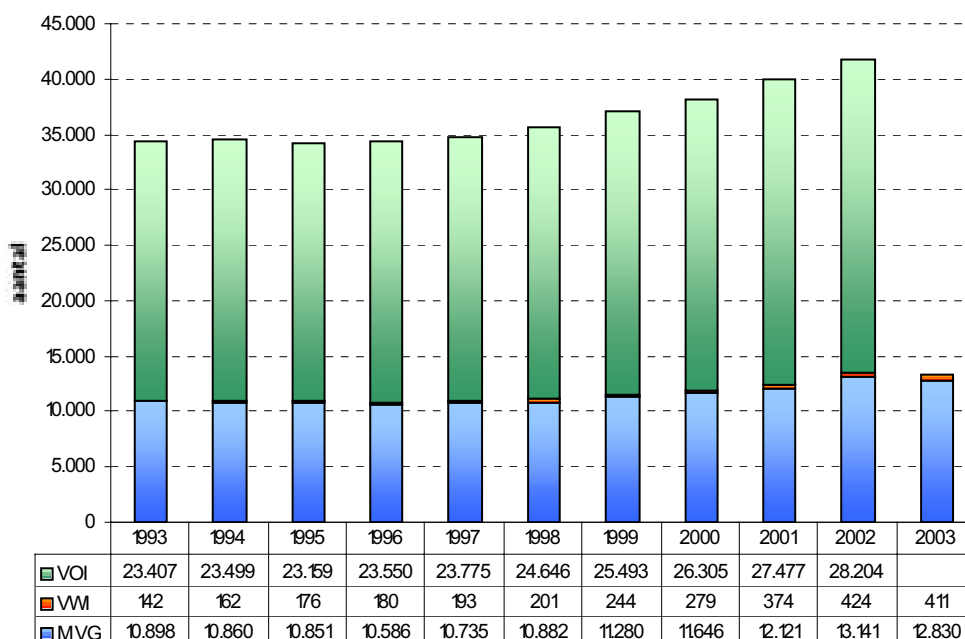
Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/financien>

2. Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid bestrijkt op regionaal niveau het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG), 5 Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen (VWI's) en 32 Vlaamse Openbare Instellingen (VOI's).

Het personeelsbestand nam sinds 1998 elk jaar met minstens duizend eenheden toe. Deze groei is deels toe te schrijven aan een inhaalbeweging na een tijdelijke wervingsstop, maar vooral aan een voortdurende uitbreiding van taken en bevoegdheden, onder meer ten gevolge van de staatshervorming zoals het Lambermontakkoord, eind 2002. Bovendien zijn er steeds meer personeelsleden die tijdelijk hun loopbaan bij de Vlaamse overheid onderbreken of kiezen voor deeltijds werk om een beter evenwicht tussen werk en privé te bereiken. Dat betekent uiteraard dat het werk over meer personeelsleden moet gespreid worden.

Aantal personeelsleden in de diverse deelorganisaties van de Vlaamse overheid, 1993-2003

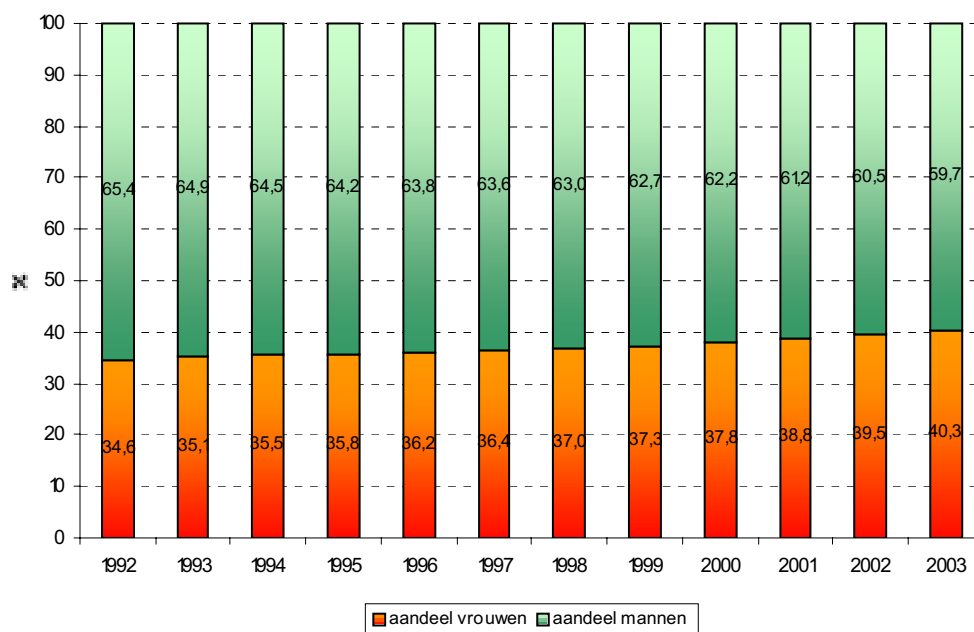

Bron: AZF, afdeling Interdepartementale Management Informatiesystemen en afdeling Statutaire Aangelegenheden.

Noot: Personeelscijfers VOI's nog niet beschikbaar voor 2003.

Er is een gestage evolutie naar een evenwichtige man-vrouw-verhouding binnen het personeelsbestand van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Momenteel bedraagt de verhouding 60-40, in 2002 werden er voor het eerst meer vrouwen dan mannen aangeworven.

Man-vrouw-verhouding binnen het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, in %, op 31 december, 1992-2003

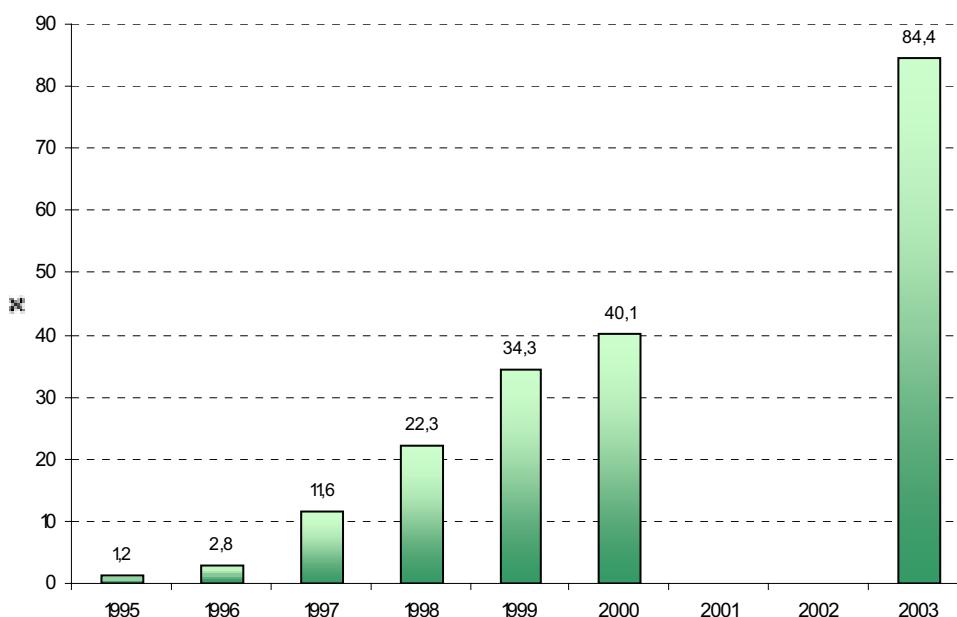

Bron: AZF, Beleidsrapporten personeel & organisatie.

Individuele burgers kunnen moeilijk rechtstreeks in debat treden met beleidsmakers over een onderwerp of probleem dat hen aanbelangt. E-government geeft de overheid de kans om burgers nauwer bij het beleid te betrekken. E-government kan echter pas succesvol zijn indien alle overheden volop hun rol spelen. Een centrale doelstelling van het e-governmentproject in Vlaanderen is de verbetering van de elektronische dienstverlening voor de burger. Aanwezigheid op het internet met basisinformatie is de eerste voorwaarde om deze doelstelling te realiseren. Een belangrijke stap hierin is dat de gemeenten op het internet vertegenwoordigd zijn met een eigen website. Gemeenten zijn namelijk voor de burger het meest herkenbaar bestuursniveau binnen de overheid.

Sedert in 1995 de eerste gemeentelijke websites verschenen, is hun aantal jaar na jaar toegenomen. In 1999 was één gemeente op drie on line. Vier jaar later zit bijna elke gemeente met een eigen site op het web.

Percentage van de gemeenten in het Vlaamse en Brusselse Gewest met een officiële gemeentelijke website, 1995-2003

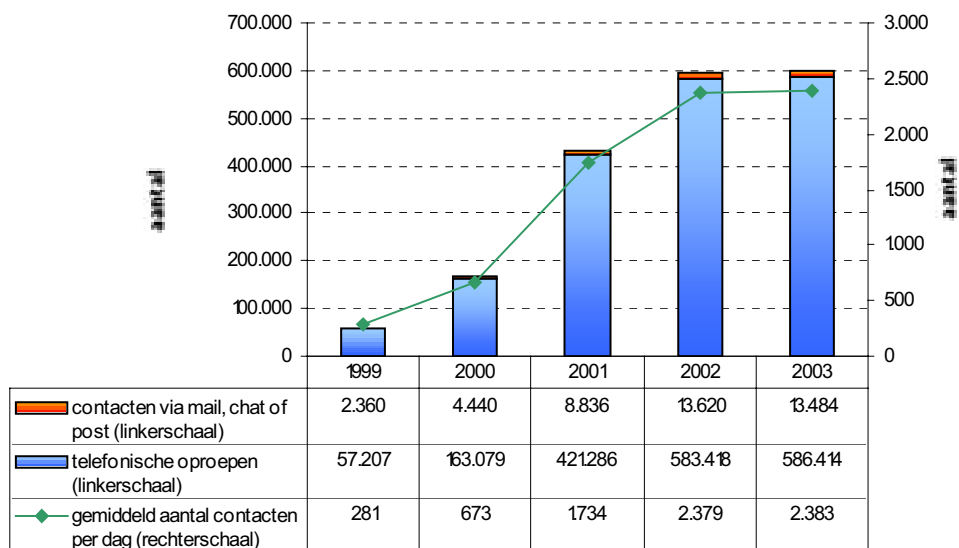

Bron: KULeuven, afdeling Communicatiewetenschap; update APS.

In 1999 ging de Vlaamse Infolijn van start. Deze dienstverlening van de Vlaamse overheid is in de eerste plaats een informatielefoondienst voor de Vlaamse burger. Een gemakkelijk te onthouden, sterk gepromoot gratis nummer dat men elke werkdag kan bereiken van 9 tot 19 uur staat garant voor een lage drempel.

De Infolijn kende dan ook meteen een explosieve groei die tot op heden blijft aanhouden. Met een gemiddelde van 2.383 contacten per dag in 2003, heeft de burger duidelijk de weg gevonden naar de infodienst. In vergelijking met 2002 is er amper een groei, maar deze status quo verbergt een verbetering van het servicelevel. Dat houdt in dat er meer vragen bij het eerste contact werden opgelost, zonder dat er een nieuw contact moest worden genomen. De Vlaamse Infolijn is meer dan een callcenter. De klant kan er ook terecht via andere kanalen zoals fax, brief, e-mail en internet. Een kleine 2 procent van de contacten gebeurt via deze weg.

Aantal contacten bij de Vlaamse Infolijn, 1999-2003

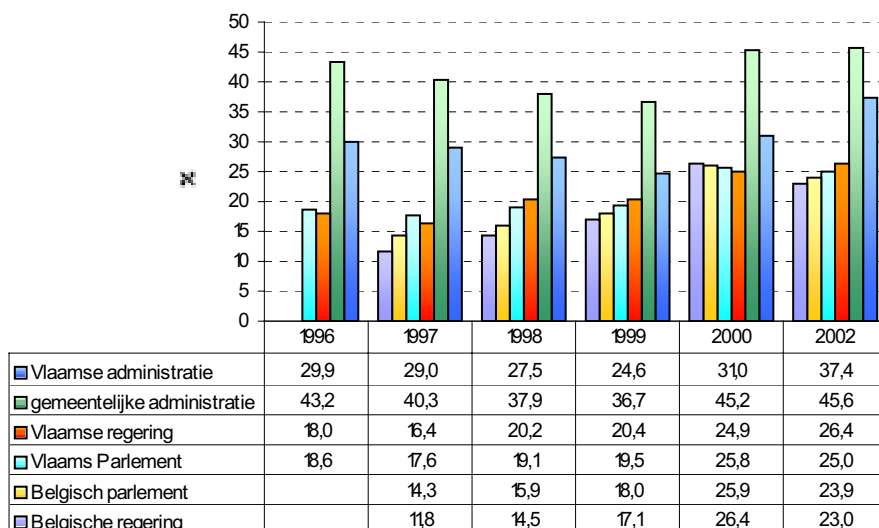
Bron: Vlaamse Infolijn.

Noot: De aantallen van 1999 hebben slechts betrekking op 10 maanden (in maart 1999 is de Vlaamse Infolijn van start gegaan).

Sinds 1996 peilt de APS-survey naar het vertrouwen van de Vlaming in de verschillende overheidsinstanties. De gemeentelijke administratie geniet al sinds de eerste meting het meeste vertrouwen. In 2002 had 37% van de respondenten vertrouwen in de Vlaamse administratie. Slechts een minderheid is negatief ingesteld, de meerderheid van de ondervraagden antwoordt eerder neutraal.

Sinds 1999 is het vertrouwen in de instellingen over de hele lijn toegenomen.

Percentage van de Vlamingen dat veel tot zeer veel vertrouwen heeft in de genoemde instellingen, 1996-2002

Bron: APS-survey.

Noot: De antwoordcategorieën 'weet niet' en 'geen antwoord' werden als missing values gedefinieerd. Sinds 2000 wordt slechts om de twee jaar naar het vertrouwen in de instellingen gepeild. In 1996 werd er niet gevraagd naar het vertrouwen in het Belgisch parlement en de Belgische regering.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op

http://www.vlaanderen.be/vrind/goed_bestuur

<http://www.vlaanderen.be/vrind/personeel>

<http://www.vlaanderen.be/vrind/binnenland>

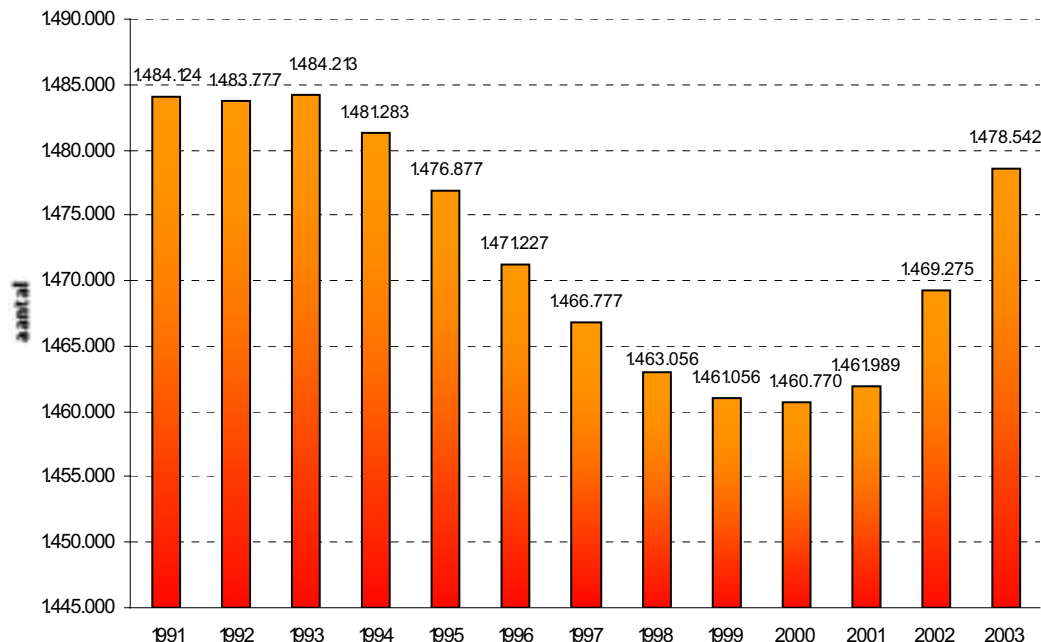
3. Stedenbeleid

Het huidige Vlaamse stedenbeleid richt zich zowel op de twee grootsteden Antwerpen en Gent, als op de middelgrote steden Aalst, Brugge, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas en Turnhout. Deze dertien centrumsteden liggen volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in een grootstedelijk of regionaalstedelijk gebied.

De Vlaamse regering wil een duurzaam stedelijk beleid voeren dat de stadsvlucht moet stoppen. Meer jonge mensen moeten kiezen voor de stad in plaats van te vluchten naar de groene rand rond de steden. Belangrijke indicatoren hierbij zijn het totale bevolkingscijfer en de groene druk.

Vanaf 1991 tot 2000 kende de bevolking in de dertien centrumsteden een continue daling. Daarna is het bevolkingsaantal opnieuw beginnen stijgen, in 2003 is de stedelijke bevolking zelfs groter dan in 1995. Als de steden afzonderlijk beschouwd worden, dan valt op dat er slechts 5 steden zijn waarvan het bevolkingsaantal tussen 1991 en 2003 gedaald is. Het gaat hier om de grootsteden Antwerpen en Gent, en de West-Vlaamse steden Brugge, Oostende en Kortrijk. Op 1 januari 2003 woonde ongeveer een kwart van de totale Vlaamse bevolking in een van de dertien centrumsteden. In 2003 weten de steden voor de eerste keer in meer dan 20 jaar tijd hun aandeel in de Vlaamse bevolking te behouden.

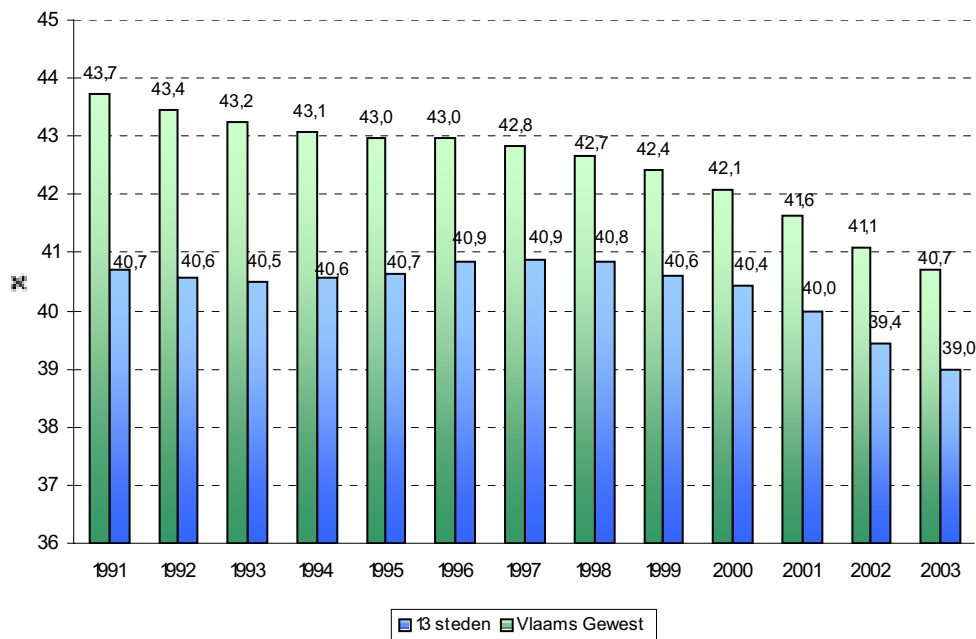
Aantal inwoners in de 13 centrumsteden, 1991-2003

Bron: NIS.

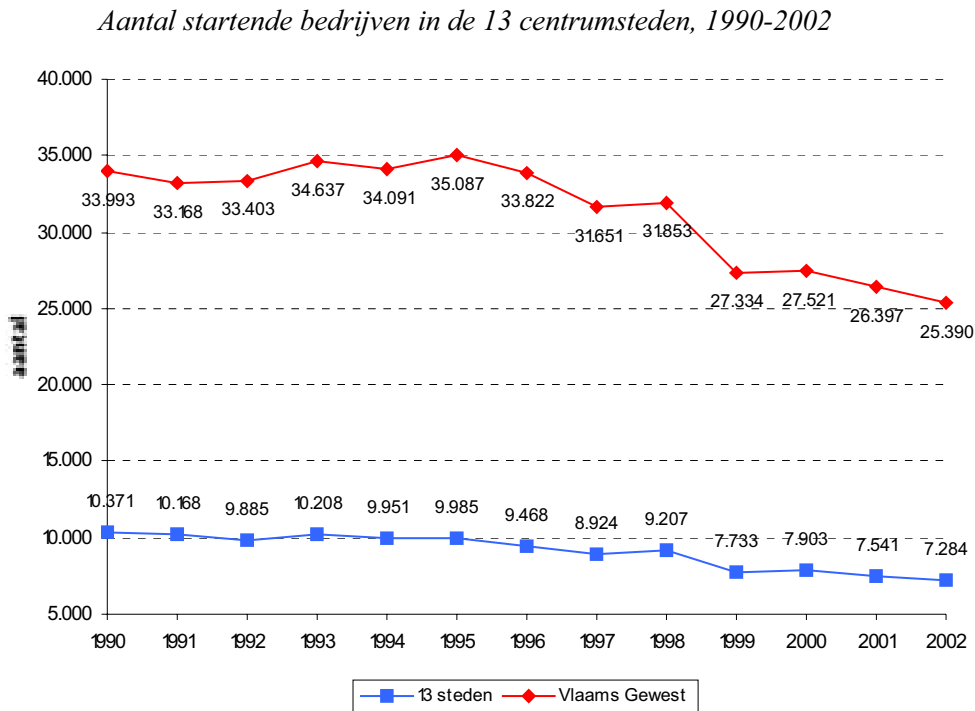
De groene druk is de verhouding tussen het aantal 0- tot 19-jarige inwoners op het aantal inwoners tussen 20 en 64 jaar. Het is een indicatie voor het aantal jonge mensen dat in de stad woont. Sinds 1991 is de groene druk slechts in twee steden gestegen, namelijk in Antwerpen en Mechelen. Een mogelijke verklaring hiervoor is het grote aantal gezinnen van vreemde afkomst met meer dan 3 kinderen. Opmerkelijk is dat de groene druk in de dertien centrumsteden sinds 1991 minder sterk gedaald is dan in het Vlaamse Gewest. Vanaf 1997 loopt de daling van de groene druk in het Vlaamse Gewest en de dertien steden ongeveer gelijkmatig. Voordien was het verschil veel duidelijker merkbaar.

Groene druk in de 13 centrumsteden, in %, 1991-2003

Bron: NIS; bewerking APS.

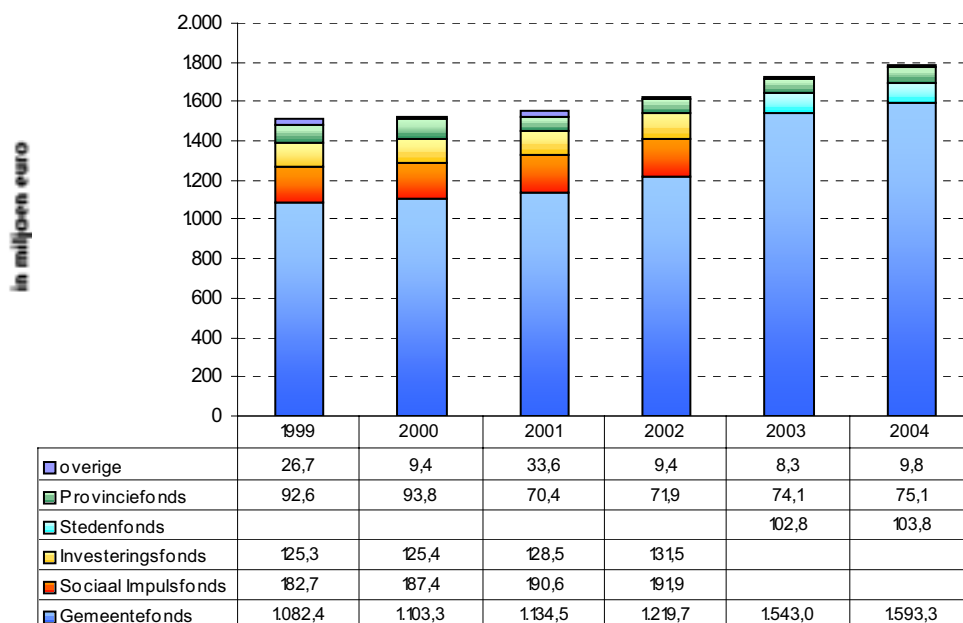
Het aantal startende bedrijven toont aan of een centrumstad al dan niet economisch aantrekkelijk is voor bedrijven. Helaas vertonen zowel het Vlaamse Gewest als de dertien centrumsteden sinds 1990 een continue afname van het aantal startende bedrijven. In de dertien centrumsteden was in 2002 een daling van 30% te merken ten opzichte van 1990, in het Vlaamse Gewest daalde het aantal startende bedrijven met 25,3%. Het aandeel startende bedrijven in de dertien centrumsteden ten opzichte van het Vlaamse Gewest, blijft jaar na jaar verder dalen. Dit zou betekenen dat bedrijven eerder opteren om hun bedrijf te vestigen in het buitengebied.

Bron: Graydon; bewerking APS.

Op 1 januari 2003 trad het Vlaams Stedenfonds in werking. Hiermee wil de Vlaamse overheid extra impulsen geven aan de dertien centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC, voor de Vlamingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). De startdotatie voor het Stedenfonds bedroeg in 2003 101 miljoen euro, en zal jaarlijks worden aangepast aan de groei van het bruto nationaal inkomen. Voor 2004 is een beleidskrediet van 104 miljoen euro ingeschreven. Naast het Stedenfonds is het Gemeentefonds nog steeds de belangrijkste financieringsbron voor de Vlaamse steden en gemeenten. In 2003 werd het toenmalige Gemeentefonds samengevoegd met het Investeringsfonds en het waarborggedeelte van het Sociaal Impulsfonds, tot het nieuwe Gemeentefonds.

Vlaamse middelen voor lokale overheden, in miljoen euro, 1999-2004

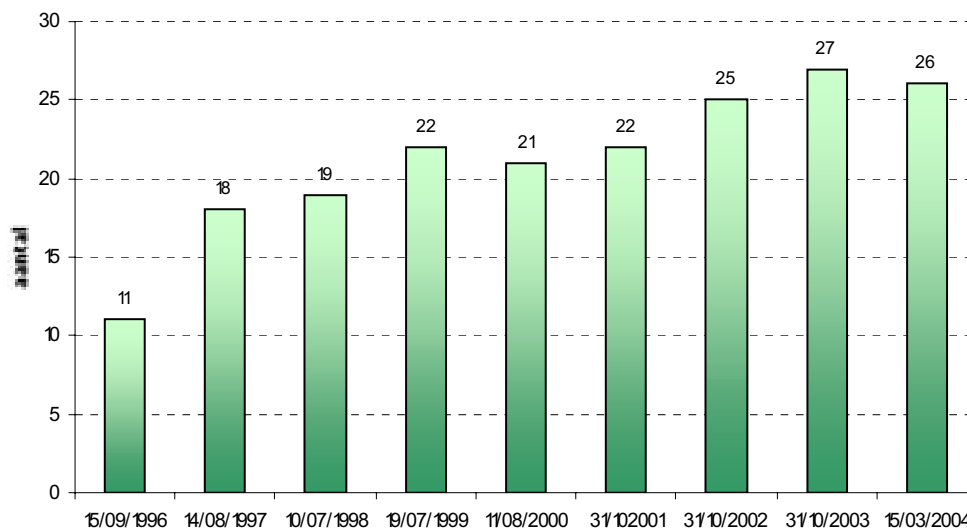
Bron: AZF, afdeling Budgettering.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/stedenbeleid>

4. Buitenlands beleid, Buitenlandse handel en Ontwikkelingssamenwerking

Sinds mei 1993 beschikt Vlaanderen over het institutionele kader om zijn interne autonomie ook extern volwaardig te kunnen uitdrukken. Deze bevoegdheid is relatief recent en tegelijk uniek in de wereld. Vlaanderen kan op deze wijze zelfstandig internationale overeenkomsten, zogenaamde exclusieve verdragen, sluiten voor alle materies waarvoor het alleen bevoegd is en dit zowel met andere regio's als landen. Haast drie kwart van deze verdragen zijn bilateraal. Deze legislatuur focuste vooral op het vervolledigen van de verdragen met de 10 Centraal- en Oost-Europese landen die reeds toetreden en die nog kandidaat zijn om de Europese Unie te vervoegen.

Aantal exclusieve verdragen waarbij Vlaanderen betrokken is, 1996-2004

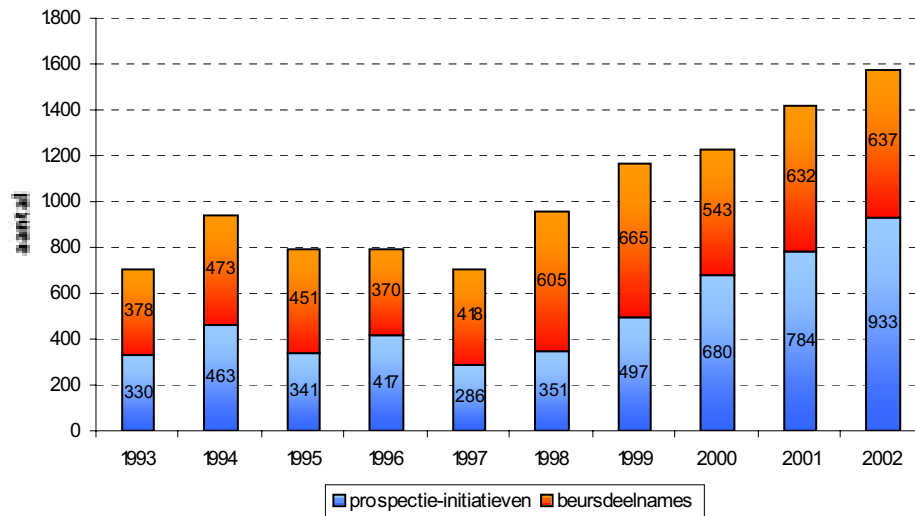
Bron: COO, administratie Buitenlands Beleid.

Vlaanderen neemt driekwart van de Belgische export voor haar rekening. Gezien het belang van de uitvoer voor de Vlaamse regio geeft de Vlaamse overheid bedrijven die nieuwe en verre markten willen verkennen een financieel steuntje in de rug. Sinds 1993 is het aantal toegekende steunaanvragen voor beursdeelnames en prospectie-initiatieven overwegend toegenomen en meer dan verdubbeld in vergelijking met 2002.

Vlaanderen bevindt zich duidelijk aan de goede kant van de Noord-Zuidkloof: wij behoren jaar na jaar tot de top van de ranglijst. Natuurlijk mogen we daar trots op zijn. Tegelijk schept deze status ook verplichtingen: horen wij niet een duwtje in de rug te geven van de vele landen waar het niet zo goed gaat?

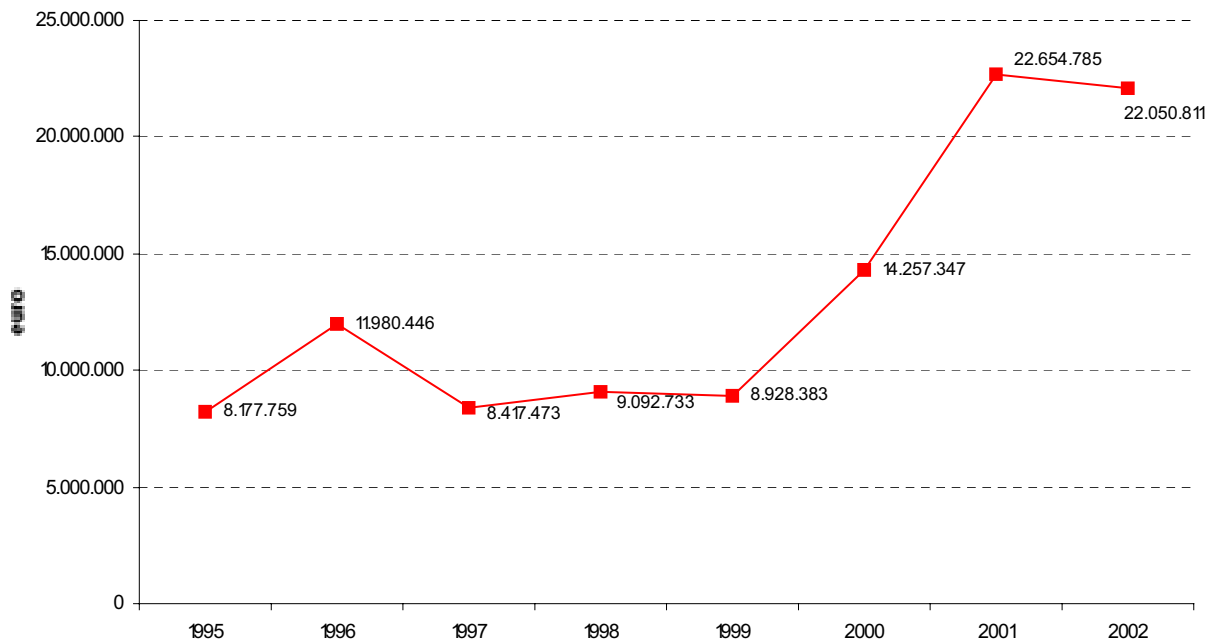
Daarom is Vlaanderen in de jaren negentig gestart met een eigen beleid voor ontwikkelingssamenwerking, bovenop de initiatieven van de federale overheid. De omvang van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking is momenteel nog zeer bescheiden, maar de trend is duidelijk: jaar na jaar toont Vlaanderen zich iets meer van zijn solidaire zijde.

Aantal goedgekeurde steunaanvragen voor prospectie en beursdeelnames van Vlaamse ondernemingen, 1993-2002

Bron: Export Vlaanderen.

Vlaamse officiële ontwikkelingssamenwerking, in euro, 1995-2002

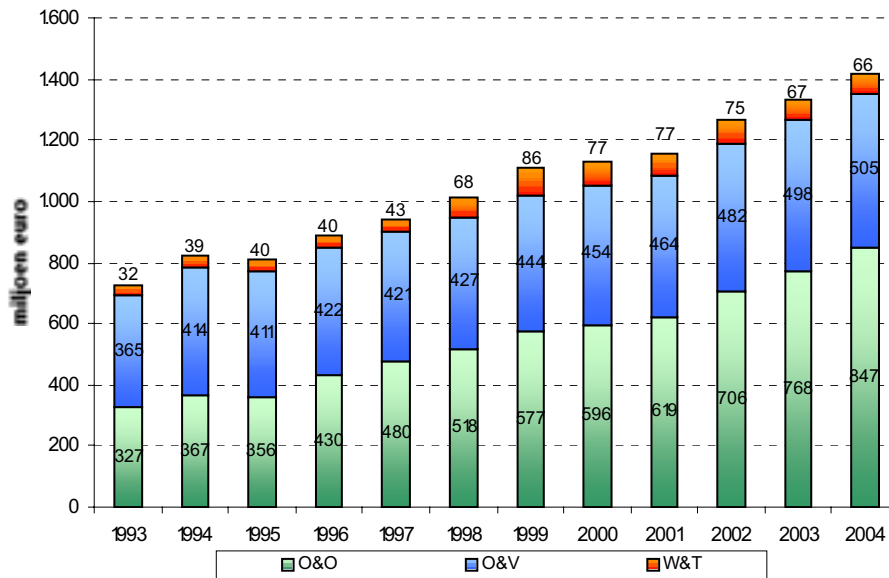

Bron: COO, administratie Buitenlands Beleid ; FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/buitenland>

5. Wetenschap en Technologie

Verdeling van het totale budget van het Horizontale Begrotingsprogramma voor Wetenschapsbeleid over de hoofdcomponenten 'Onderzoek en Ontwikkeling' (O&O), 'Onderwijs en Vorming' (O&V) en 'Wetenschappelijke en Technologische dienstverlening' (W&T), in miljoen euro, 1993-2004

Bron: Vervliet G., *Speurgids 2004*, pp. 211-228.

Noot: Voor de jaren 1993-2003 worden de kredieten van de definitieve aangepaste begroting gegeven, voor 2004 betreft het initiële kredieten.

Het globale Horizontale Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid (HBPWB) groepeerde alle kredieten voor wetenschap, technologie en innovatie van de diverse Vlaamse administraties en Vlaamse Openbare Instellingen.

Vanaf 1996 werd een inhaalbeweging voor het wetenschapsbudget van de Vlaamse overheid ingezet, waarbij beoogd werd om elk jaar de kredieten voor het wetenschapsbeleid met 50 miljoen euro te verhogen. Na een korte bezinningspauze voor de nieuwe regering in 2000, werd vanaf 2001 deze inspanning opnieuw en zelfs versterkt doorgezet. De totale kredieten van de Vlaamse overheid voor wetenschap, technologie en innovatie evolueerden aldus in de periode 1993-2004 van 724 tot 1.418 miljoen euro (index 196). Ook na correctie voor de evolutie van het prijspeil volgens het algemene indexcijfer der consumptieprijzen, blijft deze stijging opmerkelijk (index 162).

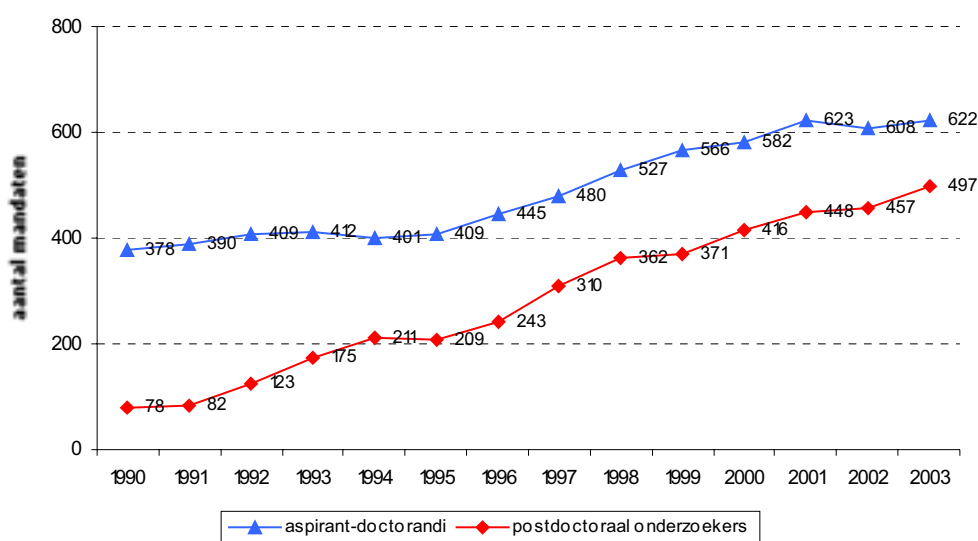
Van de hoofdcomponenten van het wetenschapsbeleid werd vooral de onderzoeksgerichte component 'Onderzoek en Ontwikkeling' (O&O) versterkt. Het relatieve aandeel in het geheel van het HBPWB van deze component stijgt immers vrijwel gestaag van 45% in 1993 naar 60% in 2004.

Ook het afgelopen jaar werd een opmerkelijke inspanning geleverd. Het beleidsdomein Wetenschappen en Technologische Innovatie krijgt in 2004 ten opzichte van de definitieve aangepaste begroting 2003 een niet eerder geziene kredietverhoging van 110,5 miljoen euro, waarvan 101,3 miljoen onderzoekskredieten. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het Innovatiepact dat in maart 2003 werd afgesloten tussen de Vlaamse overheid, de vertegenwoordigers van het Vlaamse bedrijfsleven, de Vlaamse universiteiten en de Vlaamse onderzoeksinstituten. Het Innovatiepact bevat een concreet engagement voor de Vlaamse overheid om de middelen voor onderzoek en innovatie tot 2010 jaarlijks met minstens 60 miljoen euro te laten stijgen.

Voor een totaalbeeld van de overheidsinspanningen voor wetenschap en technologie moet echter rekening gehouden worden met de input van drie overheden: de Vlaamse overheid, de federale overheid en de Europese Unie. Uitgaande van de allocaties in de initiële begrotingen 2004 en van de berekende return voor het Vierde Europese Kaderprogramma (1994-1998) bedraagt de totale overheidsinput voor O&O voor 2004 afgerond 1.158 miljoen euro. De Vlaamse overheid neemt hiervan het leeuwendeel voor haar rekening (73%), wat beduidend meer is dan 10 jaar terug (57% in 1995).

Op de Europese Top van Barcelona (maart 2002) werd beslist dat tegen 2010 3% van het BBP der lidstaten zou worden besteed aan O&O, waarbij één derde van de inspanningen van de overheid moet komen en twee derden van de bedrijfswereld. De industrie haalt met een geraamde besteding van 1,93% nagenoeg de vooropgestelde streefnorm, maar de overheid blijft met een geraamde 0,73% (voor 2004) nog onder de norm. De gunstige evolutie van de Vlaamse input zoals aangegeven in de figuur alsmede de ambitieuze doelstellingen van het Innovatiepact in acht genomen, mag verwacht worden dat ook de overheid tegen 2010 de haar opgelegde 1%-norm zal halen. Op de Ondernemingsconferentie van november 2003 engageerde de Vlaamse regering zich alvast om de 3%-norm van de Barcelona-Top reeds in 2007 te bereiken.

Aantal gefinancierde FWO-mandaten, 1990-2003 (stand op 1 oktober)

Bron: FWO-Vlaanderen.

Het FWO-Vlaanderen, dat jaarlijks haar basistoelage ontvangt van de Vlaamse overheid, stelde zich midden de jaren negentig als doel om de kaap van 600 aspirant-doctorandi te halen. Daartoe werd vanaf 1996 jaarlijks ongeveer 150 beurzen met een looptijd van vier jaar toegekend. In 2001 werd die kaap voor het eerst gehaald en nadien aangehouden.

Parallel kreeg ook het postdoctoraal onderzoek meer kansen. Streefdoel is hier om een 500-tal 'postdocs' te financieren met een instroom van 100 per jaar. Met 497 postdocs en 74 bijzondere mandaten op 1 oktober 2003 is dit streefdoel binnen bereik, zodat de universiteiten thans kunnen bogen op een belangrijke groep ervaren onderzoekers.

Naast de FWO-mandaten zijn de IWT-specialisatiebeurzen een belangrijke bron voor tewerkstelling van doctorandi. Zowel het aantal aangevraagde als het aantal toegekende beurzen kende een sterke stijging in de negentiger jaren. Zo evolueerde het aantal toegekende beurzen van een 300-tal aan het begin van het decennium (317 in 1991) naar een 600-tal thans (609 in het topjaar 2001; 592 in 2003).

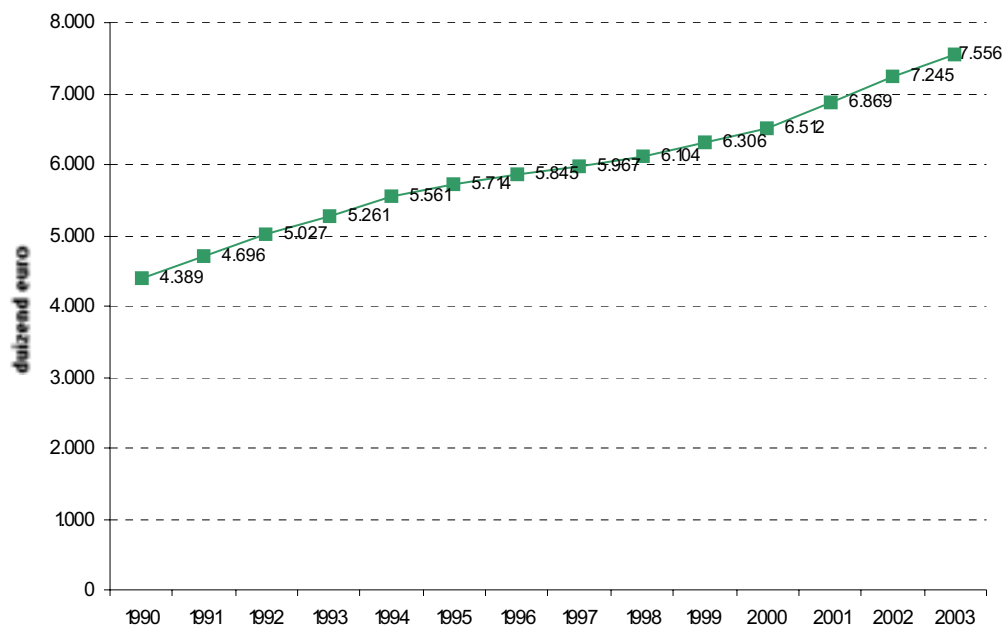
In het afgstudeerjaar 2000-2001 doctoreerde 0,8% van de referentiepopulatie (de gehele populatie op typische leeftijd van afgstuden). Dit percentage ligt onder het OESO-gemiddelde van 1,1% en is vrij laag vergeleken met het Verenigd Koninkrijk (1,6%), Finland (1,8%), Duitsland (2%) of Zweden (2,7%). De gunstige ontwikkeling inzake FWO-mandaten zoals geschetst in de figuur moet dus ten dele als een inhaaloperatie begrepen worden.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/wetenschap>

6. Onderwijs en vorming

Onderwijs is een topprioriteit van de Vlaamse overheid en neemt sinds de overdracht van de onderwijsbevoegdheid naar de gemeenschappen een grote hap uit de totale Vlaamse begroting: in 2004 wordt 7,8 miljard euro of 44% van het totale uitgavenbegroting voorzien voor onderwijs, vooral voor de lonen van het onderwijzend personeel. De Vlaamse onderwijsbegroting, uitgedrukt in aangepaste beschikbare beleidskredieten, steeg van een kleine 4,4 miljard euro in 1999 tot 7,6 miljard in 2003. Dit betekent een stijging van 72,2% in lopende prijzen. Tussen 1990 en 2003 was er een gemiddelde jaarlijkse stijging van 2% in constante prijzen.

Onderwijskredieten, Vlaamse Gemeenschap, in beleidskredieten in lopende prijzen, in duizend euro, 1990-2003

Bron: OND.

Uitgedrukt in voltijdse equivalenten is het bestuurs- en onderwijzend personeel dat op de betaalrol van het departement Onderwijs staat, tussen de schaaljaren 1992-1993 en 2002-2003 met 9.389 eenheden of 8% toegenomen.

De omvang van het bestuurs- en onderwijzend personeel wordt in eerste instantie bepaald door het aantal leerlingen. De leerlingenaantallen stegen in het buitengewoon basisonderwijs en in het deeltijds kunstonderwijs, daar vond dan ook een sterke personeelsstijging plaats. Het gewoon secundair onderwijs telt minder leerlingen (de demografische component begint te spelen), maar toch stijgt het aantal voltijdse equivalenten lichtjes om kwalitatieve redenen.

De evolutie in het hogescholenonderwijs is vertekend doordat de lesopdrachten van gastprofessoren en de mandaatvergoedingen vanaf 1995-1996 niet meer in de statistieken opgenomen worden. Het aantal budgettaire voltijdse equivalenten steeg echter weer lichtjes in 2001-2002.

Naast de leerlingeffecten spelen ook beleidsbeslissingen een rol. De stijging van het aantal voltijdse equivalenten in het onderwijs voor sociale promotie is een politieke keuze die onder meer tot uiting kwam in een betere bezoldiging van de bijambten.

Het succes van de terbeschikkingstelling voorafgaand aan het pensioen (TBS55+) leidde in het basis- en secundair onderwijs tot meer leerkrachten bij een gelijk aantal leerlingen. TBS55+ werd op 1 januari 2003 vervangen door een uitstapregeling op 58 jaar (56 jaar voor het kleuteronderwijs).

De stapsgewijze uitbreiding van de extra-omkadering voor onderwijsvoorrangsbeleid en zorgverbreding en de toevoeging van de categorie van de ICT-coördinatoren creëerde een positief effect op de verhouding leerkracht/leerling. Bij het begin van deze ambtstermijn zijn de bezuinigingen in het secundair onderwijs ongedaan gemaakt. Op die manier werden 1.800 jobs gered.

Bestuurs- en onderwijzend personeel naar onderwijsniveau, uitgedrukt in budgettaire voltijdse equivalenten, Vlaamse Gemeenschap, van 1992-1993 tot 2002-2003

	1992- 1993	1993- 1994	1994- 1995	1995- 1996	1996- 1997	1997- 1998	1998- 1999	1999- 2000	2000- 2001	2001- 2002	2002- 2003
Gewoon basisonderwijs	41.179	41.398	41.176	41.513	41.799	42.383	43.276	44.106	45.254	46.351	46.991
Buitengewoon basisonderwijs	4.123	4.235	4.323	4.457	4.510	4.658	4.780	4.862	4.961	5.112	5.232
Gewoon secundair onderwijs	54.596	53.723	53.931	54.304	54.510	54.335	53.987	53.524	53.744	53.918	54.843
Buitengewoon secundair onderwijs	4.028	4.055	4.116	4.213	4.328	4.371	4.468	4.507	4.530	4.616	4.713
Hogescholen-onderwijs	8.385	8.407	8.378	7.753	7.402	7.413	7.455	7.516	7.617	8.139	7.973
Secundair en hoger onderwijs voor sociale promotie	2.661	2.684	2.695	2.734	2.739	2.776	2.866	3.111	3.490	3.823	4.108
Deeltijds kunstonderwijs	2.839	2.859	2.842	2.960	3.050	3.086	3.103	3.154	3.164	3.198	3.340
Totaal	117.811	117.361	117.461	117.934	118.338	119.022	119.935	120.780	122.760	125.157	127.200

Bron: OND.

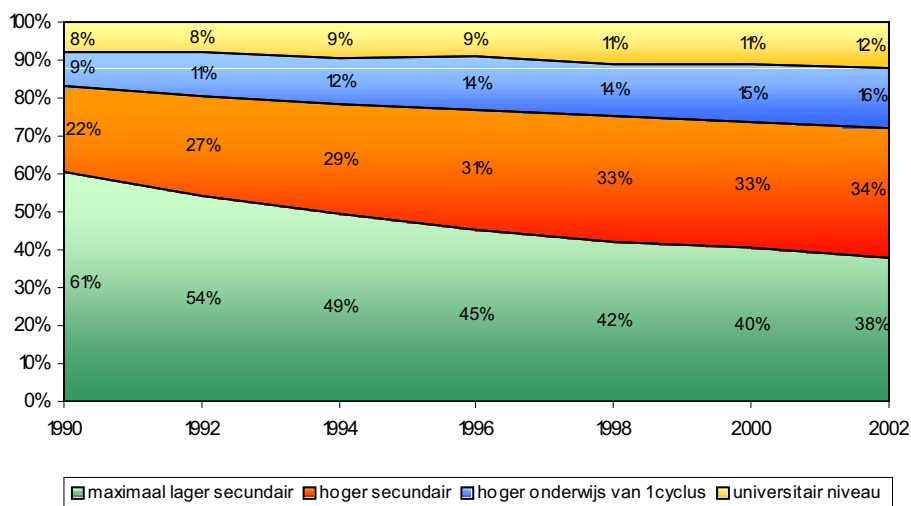
Noot: Cijfers telkens in januari, behalve voor 2001 (februari).

De Vlaamse overheid wil dat zoveel mogelijk jongeren zouden beschikken over een diploma secundair onderwijs, een getuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad beroepssecundair onderwijs of van een volledige opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs, in de leertijd van het VIZO of in opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs.

De volgehouden beleidsinspanning voor onderwijs leidt op dit gebied tot mooie resultaten. Terwijl in 1990 61% van de 25- tot 64-jarige inwoners van het Vlaamse Gewest maximaal over een diploma 'lager secundair onderwijs' beschikte, daalde dit aandeel door de jaren heen gestaag tot een kleine 38%. Iets meer dan 34% behaalt exact het niveau van het hoger secundair onderwijs. De resterende 27,9% bezit een diploma uit het hoger onderwijs.

In de leeftijdsgroep 25- tot 34-jarigen bezit 19% niet over de vereiste kwalificaties voor een vlotte toegang tot de arbeidsmarkt d.w.z. dat in deze leeftijdsgroep 8 op 10 over een diploma beschikt van hoger secundair onderwijs of hogere niveaus.

Scholingsgraad van de bevolking (25 tot 64 jaar), Vlaams Gewest, in %, 1990-2002

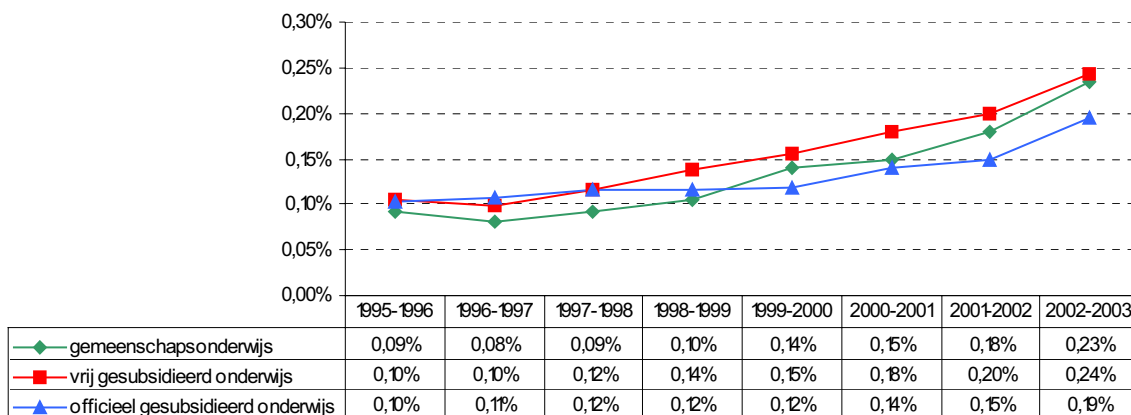

Bron: OND; NIS.

De rode draad doorheen het onderwijsbeleid van de voorbije vier jaar zijn gelijke onderwijskansen. Op die manier kunnen leerlingen op maat van hun noden begeleid worden. Het budget voor gelijke onderwijskansen bedroeg in 1999 30 miljoen euro. In 2004 is er 121 miljoen euro beschikbaar.

Een bijzondere vorm waarin deze aandacht voor gelijke onderwijskansen tot uiting komt, is het geïntegreerd onderwijs. Dit wil leerlingen met een handicap of leer- en opvoedingsmoeilijkheden les laten lopen in een school voor gewoon onderwijs. Een school voor buitengewoon onderwijs biedt daarbij hulp. Tijdens het schooljaar 2002-2003 werden vanuit het basisonderwijs 1.874 leerlingen begeleid, vanuit het secundair onderwijs 598 leerlingen. Het percentage stijgt in alle netten.

Aantal leerlingen in het geïntegreerd onderwijs, ten opzichte van het totaal aantal leerlingen in het gewoon basis- en secundair onderwijs, naar onderwijsnet, Vlaamse Gemeenschap, van 1995-1996 tot 2002-2003

Bron: OND.

Van het begin van de jaren negentig is levenslang leren nadrukkelijk aanwezig in nationale en internationale beleidsagenda's. Onderwijs en opleiding tijdens het gehele leven verhogen de concurrentiekracht en de persoonlijke inzetbaarheid en gaan sociale uitsluiting tegen. Ook in Vlaanderen is men zich terdege bewust dat niet alleen een levenslang, maar ook een levensbreed leren dient uitgebouwd te worden. Zowel in het regeerakkoord van juli 1999 als in afzonderlijke beleidsnota's van de ministers van Onderwijs en Vorming, Werkgelegenheid en Economie komt het levenslang leren naar voor als een belangrijke sleutel tot een kennis- en informatiemaatschappij.

Naast de opleidingen georganiseerd door het departement Onderwijs, is er een ruim aanbod door de bedrijven en door beroepsfederaties... Met het oog op de coördinatie hiervan worden alle actoren samengebracht (DIVA).

Binnen het volwassenenonderwijs is het luik onderwijs voor sociale promotie flink gegroeid. De loonmiddelen zijn daar ten opzichte van 1999 gestegen met 58,7%. In 1999 ging er 103 miljoen euro naar onderwijs voor sociale promotie. In 2004 was dit bedrag opgelopen tot 176 miljoen. In het schooljaar 2002-2003 waren er 293.202 inschrijvingen in het onderwijs voor sociale promotie (OSP), wat overeenkomt met 7,2% van de 15- tot 64-jarige bevolking in Vlaanderen. Vergelijkingen over de jaren heen zijn moeilijk, aangezien de tellingmethode werd aangepast.

De deelname aan het Begeleid Individueel Studeren (B.I.S.) was tot 1996 vrij stabiel om in 1997 te stijgen tot 0,7% van de 15- tot 64-jarige bevolking. 1999 was het jaar waarin het afstandsonderwijs hervormd werd tot het Begeleid Individueel Studeren. Daarmee ging heel wat publiciteit gepaard. Er kwam ook een herziening van het aanbod. Na 1999 liepen de B.I.S.-cijfers terug. Volledigheidshalve dient hierbij vermeld te worden dat vanaf 1 mei 2000 inschrijvingsgeld gevraagd werd. In 2002 was er weer een toename.

De participatie aan de basiseducatie stijgt gestaag sinds 1991-1992. In dat werkjaar nam 0,2% van de 15- tot 64-jarigen deel aan de basiseducatie. In het werkjaar 2002-2003 was dat reeds 0,6%, weliswaar een lichte daling in vergelijking met het jaar voordien.

Participatie aan het OSP, het B.I.S. en basiseducatie door 15- tot 64-jarigen, Vlaamse Gemeenschap, in %, van 1991-1992 tot 2002-2003

	1991- 1992	1992- 1993	1993- 1994	1994- 1995	1995- 1996	1996- 1997	1997- 1998	1998- 1999	1999- 2000	2000- 2001	2001- 2002	2002- 2003
OSP	3,41	3,44	3,35	3,41	3,41	3,46	3,62	3,91	4,61	6,26	6,75	7,20
Basiseducatie	0,22	0,25	0,29	0,32	0,33	0,33	0,36	0,42	0,48	0,52	0,65	0,61

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
B.I.S.	0,70	0,59	0,58	0,64	0,63	0,63	0,74	0,59	1,20	1,00	0,57	0,61

Bron: OND, NIS.

Noot: De referteperiodes bij OSP verschillen waardoor de vergelijking over de jaren heen niet zonder meer mag gemaakt worden. Tot voor 1999-2000 werd gewerkt met schooljaren. In 1999-2000 werd gewerkt met de referteperiode 1/9/1999-31/1/2000. Voor 2000-2001 is de referteperiode 1/2/2000-31/1/2001. De percentages voor 2002-2003 werden berekend ten aanzien van de bevolkingscijfers van 1 januari 2002.

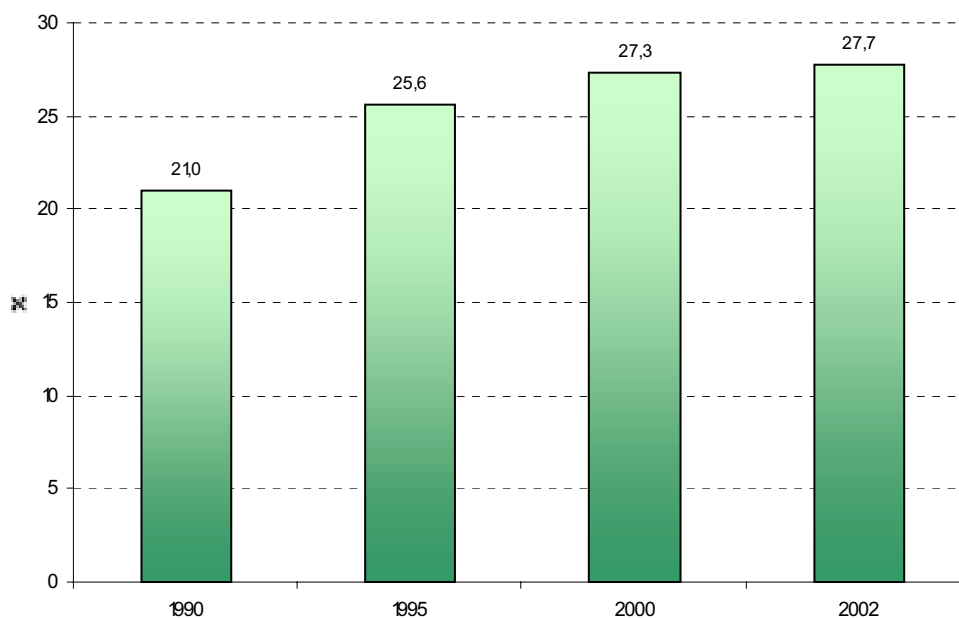
Ook bij basiseducatie werden de percentages voor 2002-2003 berekend ten aanzien van de bevolkingscijfers van 1 januari 2002.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/onderwijs>

7. Cultuur, jeugd en sport

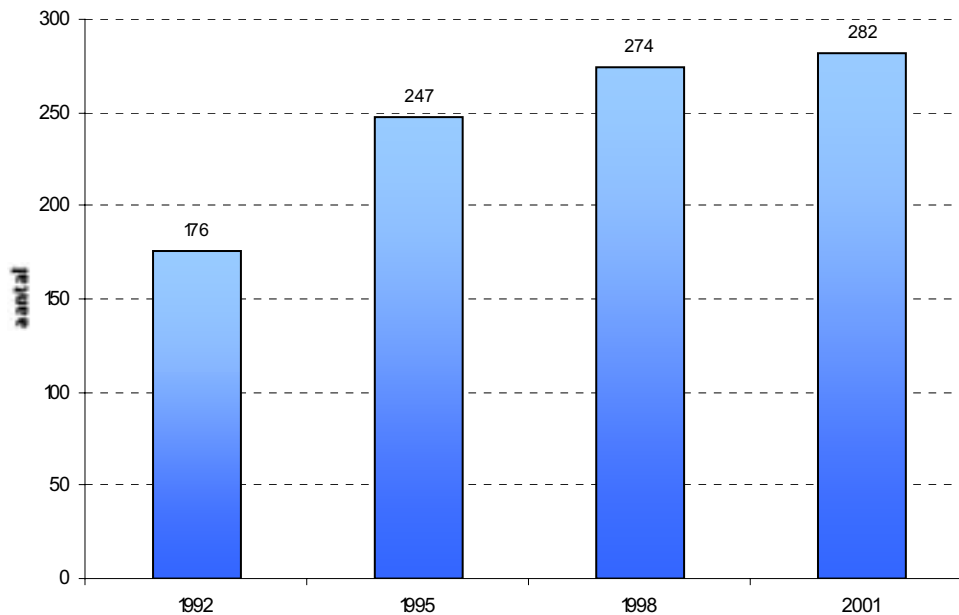
In het bibliotheekdecreet van 1978 en ook in het nieuwe decreet op het lokale cultuurbeleid (2001) werd voorzien dat elke gemeente verplicht is een bibliotheekvoorziening op zijn grondgebied te hebben. Op 1 januari 2003 voldeden 299 van de 308 gemeenten aan die eis. Het percentage van de Vlaamse bevolking dat lener is bij een openbare bibliotheek steeg van 21% tot ruim 25% in 1995. De laatste 5 jaar schommelt het percentage rond 27 à 28%. Sinds 1990 is dit percentage gestegen met 6 à 7 procentpunten. Dit weerspiegelt zich ook in het aantal ontleningen die van 39 miljoen (35,3 gedrukte en 3,8 audiovisueel) in 1990 stegen tot ruim 50 miljoen in 2002 (43,6 gedrukte, 7,1 audiovisueel). De ontleningen van gedrukte materialen daalde wel ten opzichte van de voorgaande jaren terwijl de ontleningen van audiovisuele materialen onverminderd bleef stijgen.

Aantal leners in bibliotheken in % van de Vlaamse bevolking, 1990-2002

Bron: WVC, afdeling Volksontwikkeling en Bibliotheekwerk.

Het aantal jeugdraden kende een sterke stijging dankzij het wetgevend werk begin jaren negentig. 282 gemeenten (91,5%) beschikken over een autonome jeugdraad tegenover 176 in 1992 (57%). Ook het aantal verstrekte adviezen steeg sterk van 817 in 1993-1994 tot 4.303 in 1996-1997 en 4.375 in 1999-2000. In 75% van de gevallen gaat het om adviezen omtrent het jeugdwerkbeleid. De andere 25% betreft adviezen over het “brede” jeugdbeleid.

Aantal autonome jeugdraden, 1992-2001

Bron: VVJ-enquêtes; Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid 2002-2004.

De laatste jaren werden er door de Vlaamse overheid meer middelen vrij gemaakt voor cultuur. Dit onder meer door een inhaalbeweging voor enkele sectoren in de podiumkunsten (dans, muziektheater en kunsten), de ontwikkeling van nieuwe beleidsvelden (erfgoed) of een nieuwe oriëntatie van het beleid (lokaal cultuurbeleid). De stijging van de algemene middelen gaat daarom niet altijd gepaard met een toename van het budget op het niveau van de instellingen. Dit omdat de toegenomen middelen ook over meer instellingen verdeeld moeten worden.

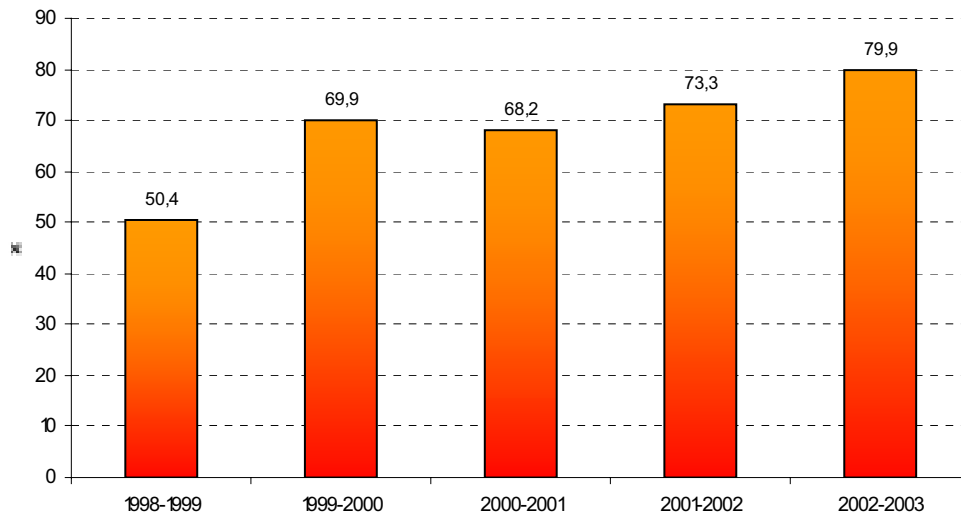
Budget van de administratie Cultuur, in 1.000 euro, 1995-2003

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Jeugd en Sport	32.653	33.176	34.931	37.110	37.529	43.024	44.348	47.576	49.193
Volksontwikkeling en Bibliotheken	95.117	95.558	98.414	99.782	99.978	105.127	111.274	127.798	133.492
Beeldende Kunst en Musea	6.740	6.599	10.258	9.303	10.806	16.056	20.679	22.534	26.441
Muziek, Letteren en Podiumkunsten	56.076	56.240	66.458	73.917	77.655	82.660	93.553	108.193	107.515
Algemeen cultuurbeleid	35.430	35.456	36.064	29.997	32.903	32.903	40.965	47.474	61.071
Totaal administratie Cultuur	226.016	227.029	246.125	250.109	258.871	281.007	310.819	353.575	377.712
Begroting administratie Cultuur t.o.v. Vlaamse begroting (in %)	1,668	1,622	1,698	1,666	1,63	1,747	1,855	1,833	1,926

Bron: WVC, *Cel voor Cultuurbeleid*.

De statistieken rond de topsportscholen zijn vrij recente reeksen (vanaf 1998) maar illustreren toch duidelijk de inspanningen van de Vlaamse overheid inzake topsport. De Vlaamse regering wil jonge, talentvolle sporters, maximale kansen op prestaties geven. De topsportscholen bieden deze sporters de mogelijkheid om topsport en studies te combineren. Het percentage van jonge sporters met een topsportstatuut, die tegelijk leerling zijn van een topsportschool steeg de laatste jaren van 50% naar 80% wat een belangrijke kwalitatieve evolutie mogelijk maakt.

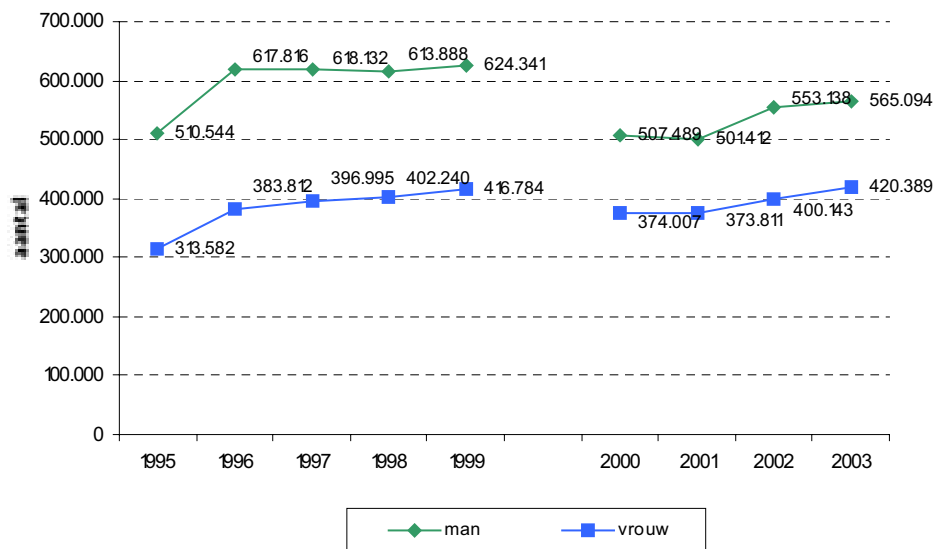
Percentage jongeren met een topsportstatuut dat op een topsportschool zit, schooljaren 1998-1999 tot 2002-2003

Bron: BLOSO.

Sinds 2000 (nieuw decreet) is de registratie van het aantal leden van sportclubs aangesloten bij een door BLOSO erkende en gesubsidieerde sportfederatie accurater en betrouwbaarder geworden. Vergelijkingen met de cijfers van voor 2000 zijn niet aan te raden. In de sportclubs van door de Vlaamse overheid gesubsidieerde sportfederaties kunnen ongeveer 1 miljoen Vlamingen op regelmatig en onder kwalitatieve begeleiding aan sport doen. Sinds 2000 is er een licht stijgende lijn, voornamelijk dankzij nieuw erkende federaties.

Leden sportclubs aangesloten bij erkende Vlaamse sportfederaties, 1995-2003

Bron: BLOSO.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op

<http://www.vlaanderen.be/vrind/cultuur>

<http://www.vlaanderen.be/vrind/sport>

8. Media

Eén van de kerndoelstellingen van het mediabeleid is het in stand houden van een pluriform medialandschap. Tijdens deze legislatuur werd het media-aanbod voor radio verruimd met de landelijke commerciële radio's in 2001. Eind 2003 werden vijf regionale en 275 lokale particuliere radio's, waarvan een veertigtal met een groter vermogen, erkend. Deze erkenningen werden mogelijk dankzij een nieuw frequentieplan dat vooral de bedoeling heeft de FM-band maximaal te benutten en het zendcomfort van de particuliere radio's te verbeteren. Sinds 1998 zijn er ook een aantal kabelradio's erkend en de VRT beschikte eind 2003 over 10 digitale radio's.

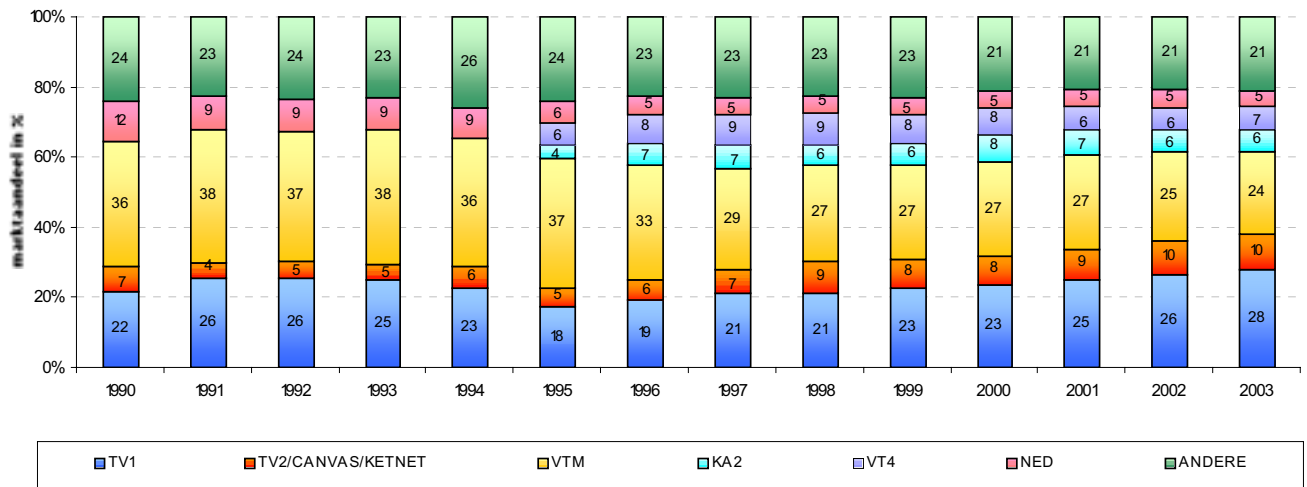
Aantal erkende radio's naar type, 1993-2003

	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Openbare radio's	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Particuliere landelijke radio's	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2
Particuliere regionale radio's	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Particuliere lokale radio's	343	321	323	317	312	313	312	310	303	275
Kabelradio's	0	0	0	0	2	5	5	3	4	4

Bron: WIM.

Het televisie-monopolie van de VRT werd reeds in 1989 doorbroken met de komst van VTM. VTM werd al gauw de populairste zender van Vlaanderen. Toen in 1995 Kanaal 2 en VT4 van start gingen, kende de VRT zijn dieptepunt qua marktaandeel. Dit was tegelijkertijd het keerpunt voor de VRT: via zijn vernieuwde marktgerichte aanpak kon de openbare omroep een steeds groter marktaandeel verwerven. In 2003 is TV1 terug de marktleider en heeft de VRT in het totaal 38% van het marktaandeel. Naast de 5 tv-omroepen uit de grafiek waren er eind 2003 nog 23 andere erkend. Er waren 2 openbare landelijke omroepen, 10 particuliere landelijke omroepen (drie van deze zonden nog niet uit), 10 particuliere regionale omroepen en de 6 betaalomroepen van Canal Plus.

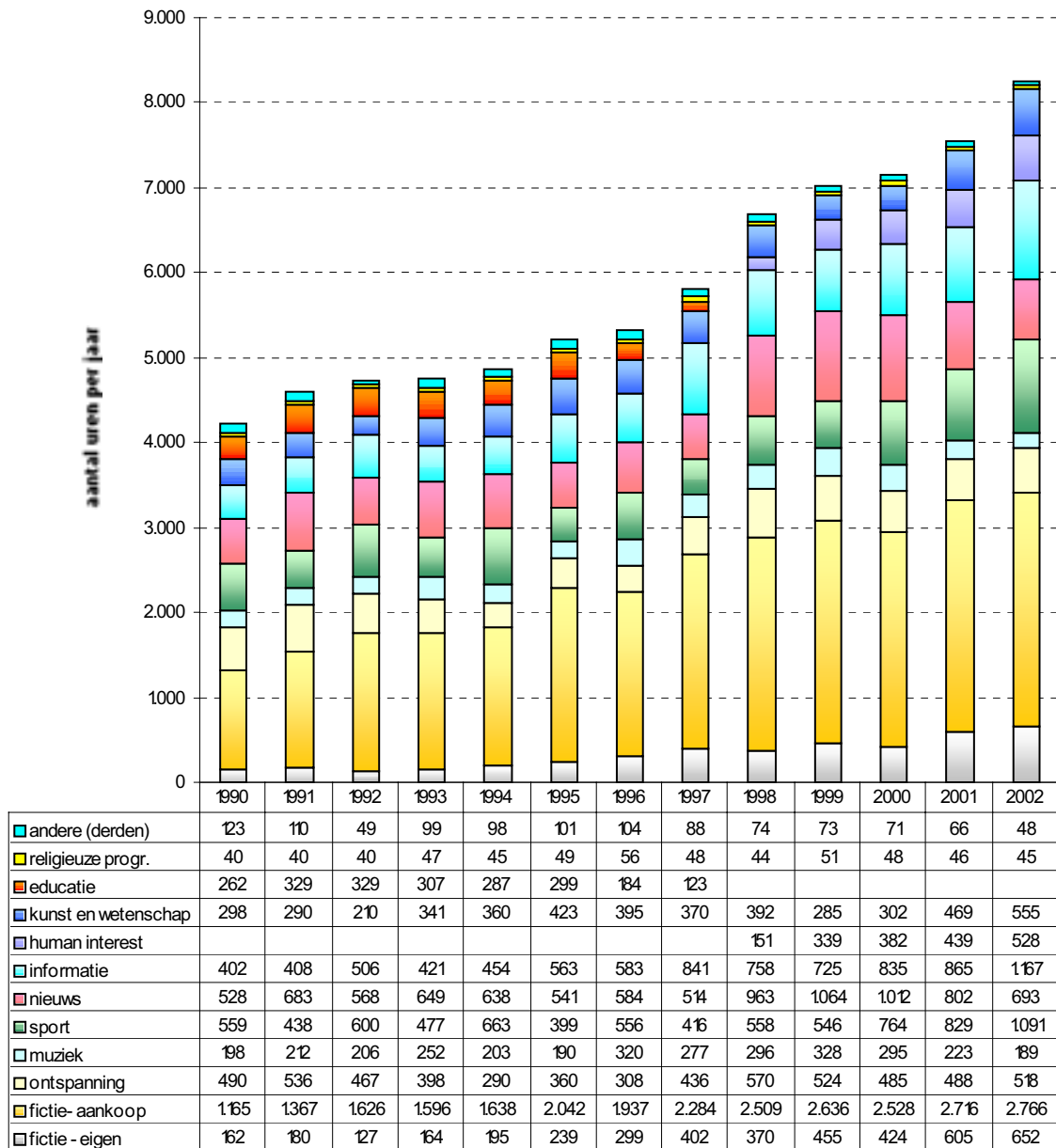
*Marktaandelen van de tv-zenders op de totale populatie (4 jaar en ouder; over de hele dag),
in %, 1990 - 2003*

Bron: CIM-Audimetrie & VRT-studiedienst.

Naast de uitbreiding van het media-aanbod via de erkenningen van de commerciële radio's en televisieomroepen, is ook de zendtijd van de VRT van 1990 tot 2002 gestegen van 4.227 naar 8.251 zenduren. Bij de twee beheersovereenkomsten die de VRT tot nog toe gekend heeft, ligt tevens de nadruk op de diversiteit van het aanbod. Binnen een zorgvuldig samengestelde mix van informatie, cultuur, educatie, sport, drama van eigen bodem en kwaliteitsvolle ontspanning, moet de VRT een bijzondere aandacht hebben voor kwaliteitsvolle en objectieve informatie en voor de Vlaamse culturele identiteit. Vanuit deze doelstellingen moet het ons niet verwonderen dat het type programma's waarvan de zendtijd het sterkst toenam van 1990 tot 2002 de eigen fictie (stijging met 402% tegen 237% voor aangekochte fictie), sport (195%), informatie (290%) en kunst en wetenschap (186%) waren. Nieuws nam minder toe (131%). Human interest is een nieuw type met een groeiend aanbod van 1998 tot nu. Ontspanning, muziek en religieuze programma's namen in 2002 ongeveer evenveel zendtijd in beslag dan in 1990. Zuiver educatieve programma's en uitzendingen door derden verdwenen of kregen minder zendtijd.

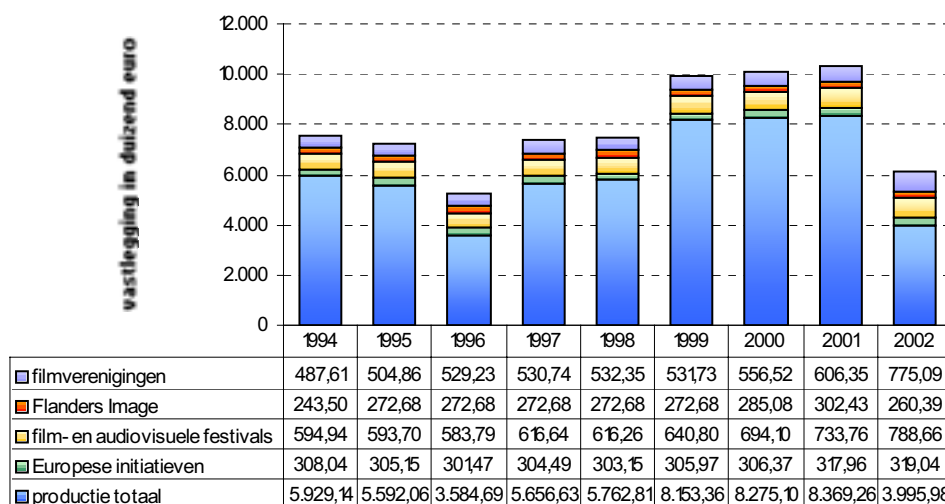
Zendtijd per jaar en per inhoudscategorie voor televisieprogramma's van de VRT, in uren per jaar, 1990-2002

Bron: Vlaamse Radio- en Televisieomroep (VRT)-studiedienst.

In het domein van de film werd het Fonds Film in Vlaanderen op 1 november 2002 opgevolgd door het Vlaams Audiovisueel Fonds vzw (VAF). De opdrachten van het VAF komen niet helemaal overeen met deze van het Fonds Film in Vlaanderen, waardoor de opgebouwde datareeks van het Fonds Film in Vlaanderen niet verder aangevuld kan worden. De productiesteun bleef van 1994 tot 1998 nagenoeg stabiel met uitzondering van 1996, waar de productiesteun een stuk lager lag. In 1999 steeg de productiesteun substantieel en bleef op dat niveau tot 2001. In 2002 was er opnieuw een terugval in de productiesteun. Aangezien de productiesteun van het VAF in 2003 11.722.777 euro bedroeg tegen de 10.403.823 euro productiesteun vastgelegd in 2001 door het Fonds Film in Vlaanderen, kunnen we stellen dat de terugval van de productiesteun in 2002 tijdelijk was en samenhangt met de overgang van de ene naar de andere subsidiestructuur.

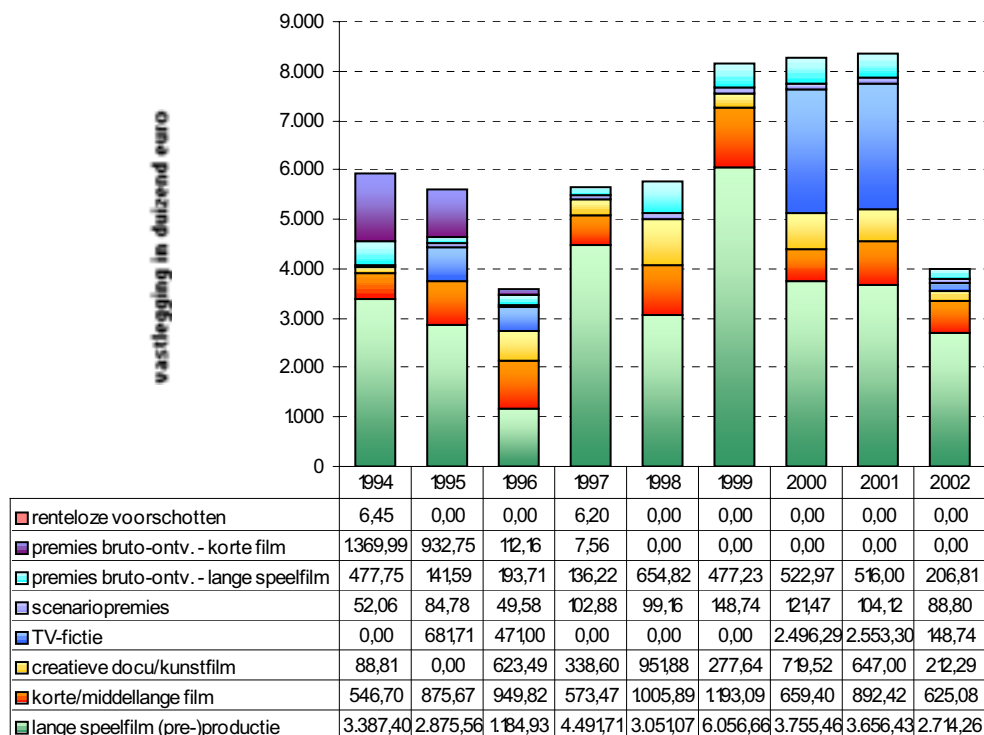
Vastlegging door het Fonds Film in Vlaanderen, per subsidie categorie, in duizend euro, 1994-2002

Bron: WIM.

Wanneer we naar de steun per subsidiecategorie voor de productie kijken, dan zien we dat de stijging vooral ten goede kwam van de tv-fictie. Na een periode van drie jaar waarin tv-fictie geen steun kreeg, mocht het vanaf 2000 rekenen op een substantieel deel van de totale productiesteun. De Vlaamse overheid wou hiermee de omroepen stimuleren om te investeren in dit genre en tegelijkertijd meer kijkers bereiken met de door het Fonds gesteunde projecten. Ook de scenariopremies namen duidelijk toe over de jaren. De premies voor de bruto-ontvangsten – korte film verdwenen vanaf 1998. De steun voor de langspeelfilm bleef vrij stabiel, behalve in 1999 waar er een sterke piek was.

Vastlegging door het Fonds Film in Vlaanderen voor de productiesteun, per subsidiecategorie, in duizend euro, 1994-2002

Bron: WIM.

Naast de audiovisuele sector ondersteunt de Vlaamse overheid ook de geschreven pers. Op 27 juli 1998 onderschreven de Vlaamse regering en de Vlaamse geschreven pers een protocol ter ondersteuning van de digitale diversificatie. Hierin belooft de Vlaamse regering mee te werken aan 'de valorisering van het journalistiek werk via de digitale media'. De onderliggende bedoeling hiervan was het behoud te verzekeren van kwaliteitsvolle en autonome redactieteams. Dit protocol resulteerde in een betekenisvolle digitale diversificatie binnen de Vlaamse pers. Hierom werd door de minister, bevoegd voor media, in 2002 beslist om de steun aan de geschreven pers te heroriënteren naar vorming en opleiding. Een nieuw protocol is hieromtrent in voorbereiding. Het totaal subsidiebedrag dat aan de geschreven pers in het kader van dit protocol uitgekeerd werd, bleef nagenoeg constant over de jaren.

Verder ging in 2003 het nieuwe project 'Kranten in de Klas' van start. Dit project, gepland in samenwerking met de Vlaamse minister van Onderwijs en de Vlaamse Dagbladpers laat scholieren kennismaken met het medium krant en leert hen om er op een kritische wijze mee om te gaan.

Toegewezen subsidies aan en overeenkomsten met de Vlaamse geschreven pers, 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Protocol ter ondersteuning van de geschreven pers						
Aantal ingediende projectvoorstellen	12	12	11	8	8	7
Aantal goedgekeurde projecten	4	4	6	4	6	7
Totaal subsidie in duizend euro	899,85	679,35	899,85	899,85	864,58	900,00
Minimum in duizend euro	46,17	109,07	83,25	99,59	22,88	27,57
Maximum in duizend euro	570,16	222,60	397,34	440,25	261,09	253,91
Overeenkomst Kranten in de Klas in duizend euro						500

Bron: WIM, afdeling Media-innovatie en Mediavergunningen.

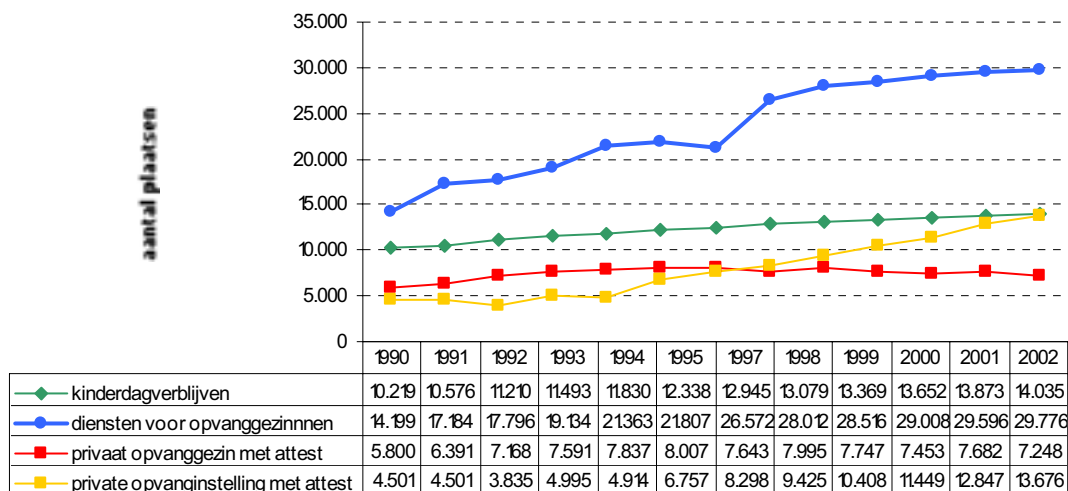
Zonder de volledigheid na te streven, moeten we er ten slotte op wijzen dat heel wat beleidsopties in het teken van het verhogen van de kwaliteit van de geboden informatie staan. Hiervoor werden kwaliteitscriteria ingeschreven in beheersovereenkomsten en in nieuwe mediadecreten. Daarnaast ondersteunt de Vlaamse regering initiatieven die de journalistieke kwaliteit ondersteunen. Het Fonds Pascal Decroos krijgt sinds 1999 186.000 euro subsidie ter bevordering van de kwaliteits- en onderzoeksjournalistiek binnen verschillende media. Op 6 maart 2002 werden de statuten van de Raad voor de Journalistiek ondertekend. Dit is een zelfregulerende instantie voor mediatoezicht voor de geschreven en audiovisuele pers. Zij behandelt en onderzoekt op vraag of op eigen initiatief kwesties in verband met de journalistieke ethiek en de beroepsmoraal van journalisten. De Raad voor de Journalistiek vzw krijgt hiervoor een subsidie van 80.000 euro.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/media>

9. Welzijn en gezondheid

Er is een toenemende behoefte aan kinderopvang (zie ook beleidsnota 2000-2004). In de huidige legislatuur groeide de voorschoolse opvang met 4.695 plaatsen en de buitenschoolse opvang met 7.110 plaatsen. Het gaat hier om plaatsen erkend door of onder toezicht van Kind en Gezin. Flexibele kinderdagverblijven en buitenschoolse opvang in centrumsteden worden sinds kort financieel extra ondersteund. Ook voor de opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte kunnen alle opvangvoorzieningen erkend door of onder toezicht van Kind en Gezin een financiële ondersteuning krijgen. Daarnaast werd de ouderbijdrageregeling herwerkt waarbij de opvang goedkoper moet worden voor gezinnen met een laag inkomen en grotere gezinnen. De vernieuwde regeling werd ingevoerd in juli 2002. Sinds de invoering van het kwaliteitsdecreet worden opvanggezinnen begeleid en ondersteund bij het uitwerken van een kwaliteitsbeleid. In het najaar van 2002 ging 64% van de kinderen tussen 3 maanden en 2,5 jaar naar de opvang. Deze opvang gebeurt toch nog in belangrijke mate door het informele netwerk: ruim drie op de tien kan terecht bij familie. Op de tweede plaats komen de opvanggezinnen aangesloten bij een dienst. Hun aandeel bedraagt momenteel 26%. Erkende kinderdagverblijven staan in voor 16%. Zelfstandige opvanggezinnen verzorgen 10% van de opvang en zelfstandige minicrèches en kinderdagverblijven 9%.

Capaciteit van de kinderopvang, 1990-2002

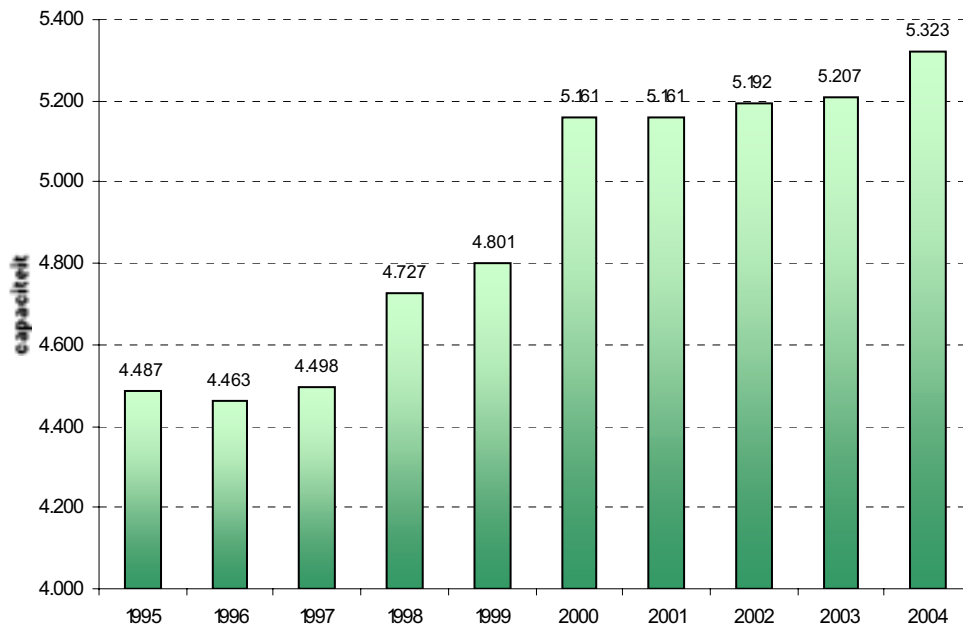

Bron: Kind en Gezin.

De Bijzondere Jeugdbijstand richt zich voornamelijk naar minderjarigen in een problematische opvoedingssituatie en naar minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd. Sinds 2000 werd zowel in de breedte (kwantiteit) als in de diepte (kwaliteit) geïnvesteerd in het residentiële en (semi)-ambulante hulpaanbod. Er werden niet enkel bijkomende plaatsen gecreëerd in de erkende voorzieningen, ook het aantal en de verscheidenheid aan projecten werd verder ontwikkeld om meer zorg op maat te kunnen organiseren. De opvang voor minderjarigen die delicten plegen gebeurt zowel in de gemeenschapsinstellingen als in de residentiële en ambulante private voorzieningen.

Tegelijkertijd is permanent en nadrukkelijk geïnvesteerd in de dienstverlening van de diensten voor herstelgerichte afhandeling, de dader-slachtofferbemiddeling, het herstelgericht groepsoverleg, de gemeenschapsdienst en specifieke leerprojecten.

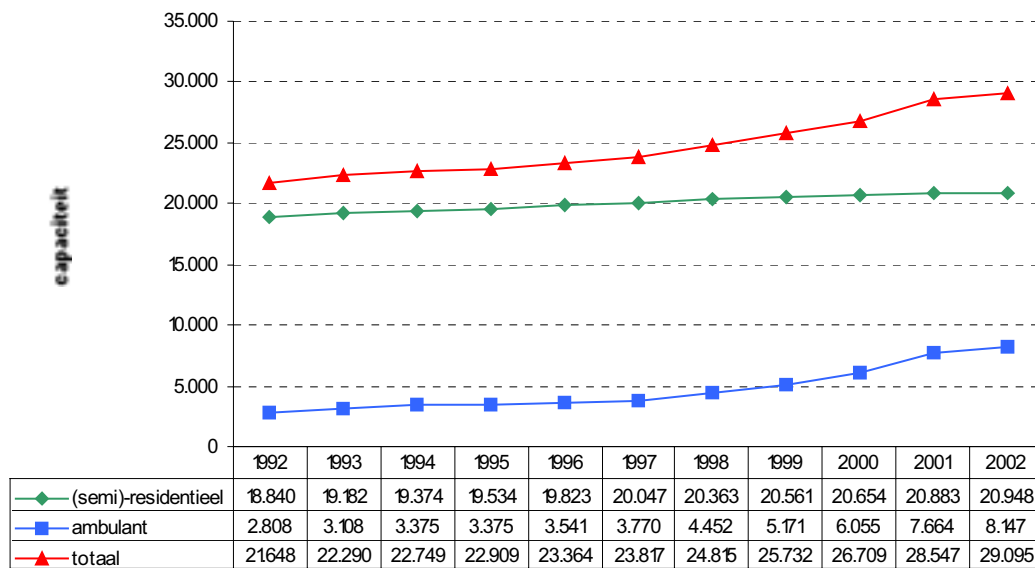
Erkende capaciteit binnen de Bijzondere Jeugdbijstand, 1995-2004

Bron: WVC, afdeling Bijzondere Jeugdbijstand.

Personen met een handicap kunnen bij het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) terecht voor zorgvragen op het vlak van materiële bijstand, beroepsopleiding, tewerkstelling en zorg- en begeleidingsvoorzieningen. In het kader van de zorg- en begeleidingsvoorzieningen kwamen er in 2002 middelen vrij voor 410 extra plaatsen in de residentiële zorg. De hoofdmoot hiervan ging naar tehuizen voor volwassen gehandicapten en dagcentra. Ook aan de ambulante diensten die de voorbije jaren reeds gestaag groeiden, werden bijkomende middelen verstrekt voor 1.751 extra thuisbegeleidingen, 120 bijkomende plaatsen begeleid wonen en 121 nieuwe plaatsen beschermd wonen. De meerderheid van de extra plaatsen in de residentiële voorzieningen werden in 2003 effectief gerealiseerd, het uitbreiden van de ambulante diensten ging sneller. Recent werd ook gestart met het Persoonlijk Assistentiebudget waarmee de betrokkenen zelf hun pakket van ondersteuning en zorg mogen samenstellen.

Aanbod voorzieningen voor personen met een handicap, erkende capaciteit, 1992-2002

Bron: VFSIPH.

Bij de ouderenzorg stijgt de vraag in de residentiële sector. Het aantal plaatsen in rusthuizen groeit wel aan maar de veroudering voltrekt zich aan een sneller tempo. Het aantal beschikbare plaatsen hinkt achterop ten opzichte van de programmatienormen. De nieuwere, meer op zelfstandigheid inspelende zorgvorm van serviceflats kent een nog grotere achterstand op de programmatie. De residentiële opvang en zeker de opname in een rust- en verzorgingstehuis (RVT) is aangewezen wanneer meerdere aandoeningen tegelijk opduiken en thuisverzorging niet langer haalbaar blijkt. Omdat senioren of hun familie de verhuis naar een rusthuis zo lang mogelijk uitstellen, stijgt de zorgbehoefte van de bewoners, wat bijvoorbeeld tot meer RVT-bedden noopt. De investeringsbudgetten voor de rusthuizen staan niet in verhouding tot de behoeften, zodat bouw- of renovatieprojecten minder snel kunnen worden gerealiseerd. Ook blijkt de overheidsfinanciering voor het personeel en de werking van de rusthuizen ontoereikend, zodat de meeste bewoners een bijdrage moeten betalen die hun pensioen overstijgt.

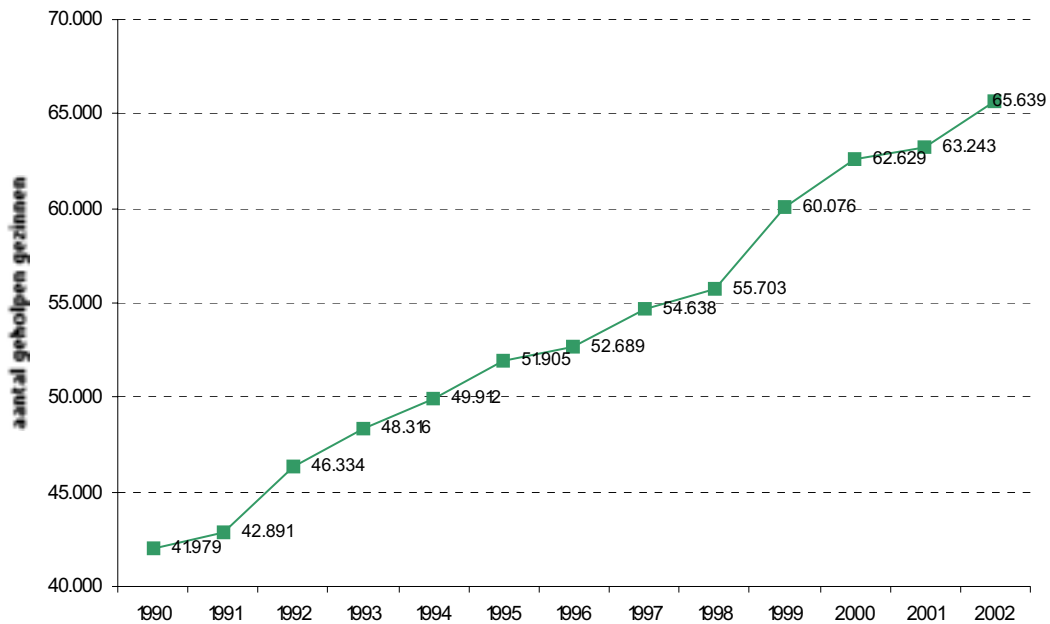
Residentiële voorzieningen voor bejaarden, erkende capaciteit, 1991-2003

	1991	1993	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Rusthuizen	44.627	48.323	50.492	55.493	56.473	57.302	58.134	58.763	59.650	59.811
Serviceflats	641	1.217	3.511	7.112	8.323	8.607	9.343	9.821	10.347	10.831
RVT in ziekenhuizen	4.250	4.296	4.522	3.436	3.288	3.293	2.931	2.432	2.102	2.101

Bron: WVC, afdeling Welzijnszorg.

Deze cijfers moeten gerelateerd worden aan de toenemende inspanningen die de Vlaamse overheid levert om de thuiszorg te bevorderen en ouderen zolang als mogelijk in het vertrouwd thuismilieu te laten wonen. Het aantal geholpen gezinnen dat via huiszorgdiensten wordt bijgestaan, steeg van 1,9 in 1990 tot 2,7 geholpen gezinnen per 100 private huishoudens in 2002. Thuiszorg heeft een ruimere doelgroep dan de ouderen, maar ze zijn wel de grootste gebruikersgroep.

Aantal geholpen gezinnen in de gezinszorg, 1990-2002

Bron: WVC, team Gezinszorg.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/welzijn>

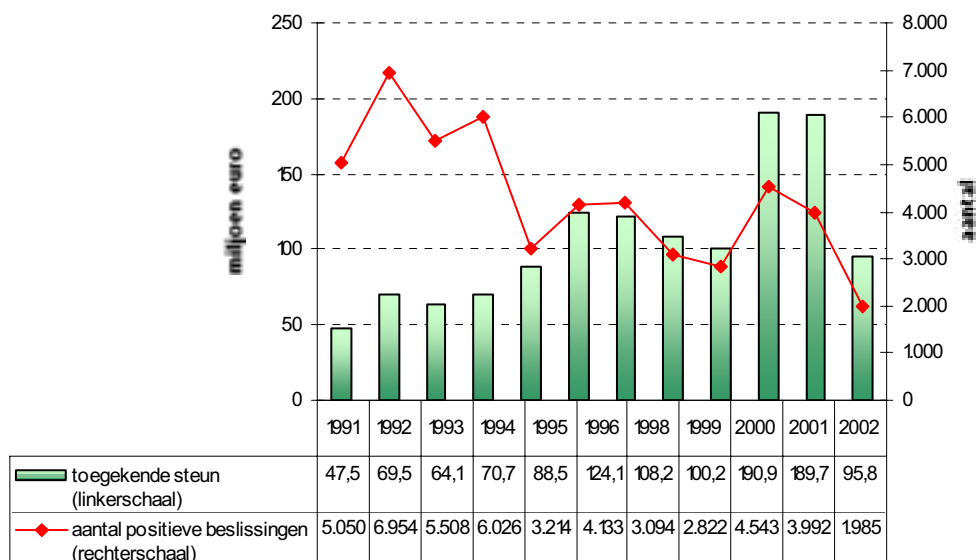
10. Economie

Vlaanderen behoort tot de welvarende regio's in Europa. Het BBP per hoofd (= indicator voor de productie) bedroeg in 2002 24.874 euro. Dit is hoger dan in de EU-15 (24.177) of in de EU-25 (21.204).

Recente gegevens over het inkomen per hoofd (= indicator over wat verdiend wordt) tonen dat enkel twee landen van de EU-25 hoger scoren dan het Vlaamse Gewest (wel ontbreken cijfers over Luxemburg en Oostenrijk, alsook over drie nieuwe toetredingslanden).

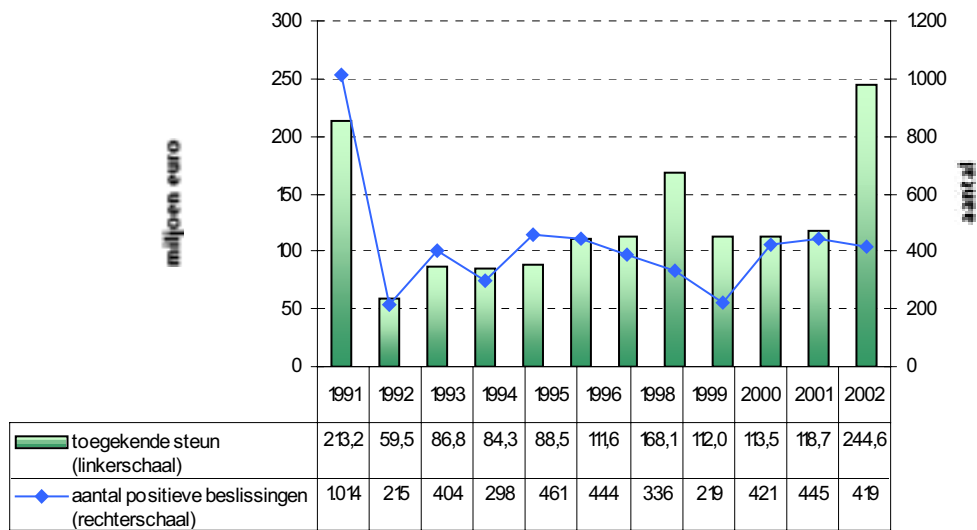
De Vlaamse overheid doet heel wat inspanningen om het ondernemen in Vlaanderen te stimuleren en te ondersteunen. Dit gebeurt onder meer door financiële steun. De klassieke fondsen voor economische expansie en regionale reconversie (FEERR) werden vanaf 2002 vervangen door het Fonds voor Flankerend Economisch beleid. Het voorbije decennium werd ongeveer 6% van de aanvaarde investeringen gesubsidieerd. De steun ging voornamelijk naar investeringen in ecologie, meer tewerkstelling en omzetgroei. De voorziene bijkomende tewerkstelling liep op tot 12.000 in 2002.

Aantal positieve beslissingen en totale toegekende steun (in miljoen euro) in het kader van de expansiesteun aan kleine ondernemingen, 1991-2002

Bron: EWBL, administratie Economie.

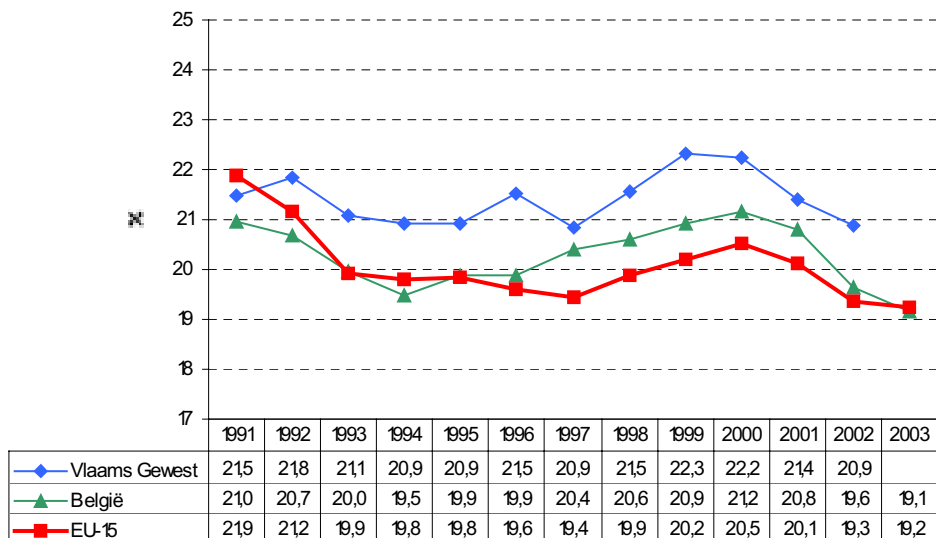
Aantal positieve beslissingen en totale toegekende steun (in miljoen euro) in het kader van de expansiesteun aan middelgrote en grote ondernemingen, 1991-2002

Bron: EWBL, administratie Economie.

Deze inspanningen reflecteren zich in een hoge investeringsquote (totale investeringen in verhouding tot het BBP).

Totale bruto vaste kapitaalvorming in verhouding tot het BBP, in %, 1991-2003

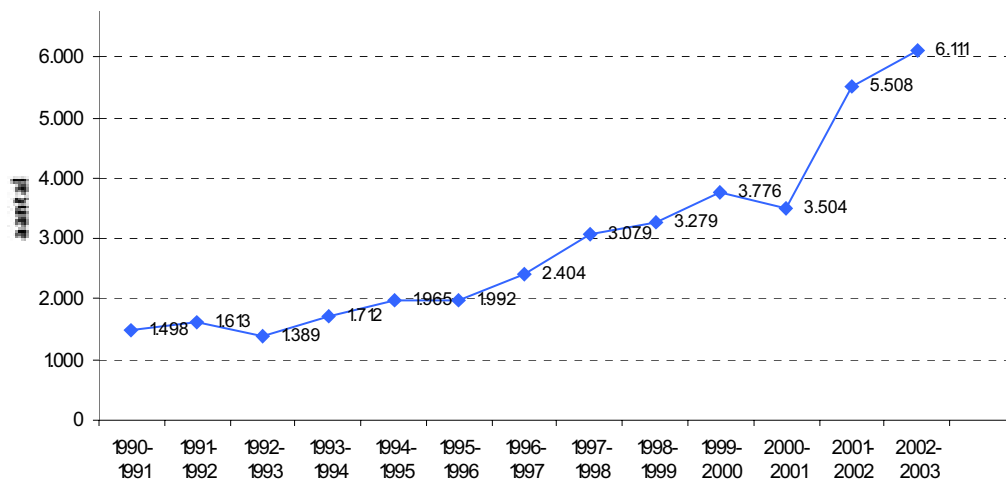

Bron: Eurostat, APS.

Recent nam de Vlaamse overheid een aantal maatregelen om het ondernemerschap aan te zwengelen en zo onze welvaart te verzekeren. Zo kunnen sedert begin 2003 Vlaamse KMO's adviescheques kopen bij gespecialiseerde bureaus om de haalbaarheid van hun investeringen of ontwikkelingsprojecten na te gaan (875 aanvragers op zeven maanden tijd). Goed opgeleide werknemers zijn cruciaal voor de werking van de Vlaamse economie. Met de opleidingscheques die in 2002 van start gingen wil de Vlaamse overheid tussenkomen in de kosten van de opleiding van werknemers. Over de eerste tien maanden van 2003 werden bijna 880.000 cheques uitgegeven.

Om het ondernemerschap al van jongs af aan te leren, steunt de Vlaamse overheid projecten in de scholen. Eén van deze initiatieven is het project van de mini-ondernemingen waaraan scholieren uit het secundair onderwijs kunnen deelnemen. Tijdens het schooljaar 2002-2003 namen 6.111 jongeren deel en voor het schooljaar daaropvolgend zouden 325 mini-ondernemingen operationeel worden.

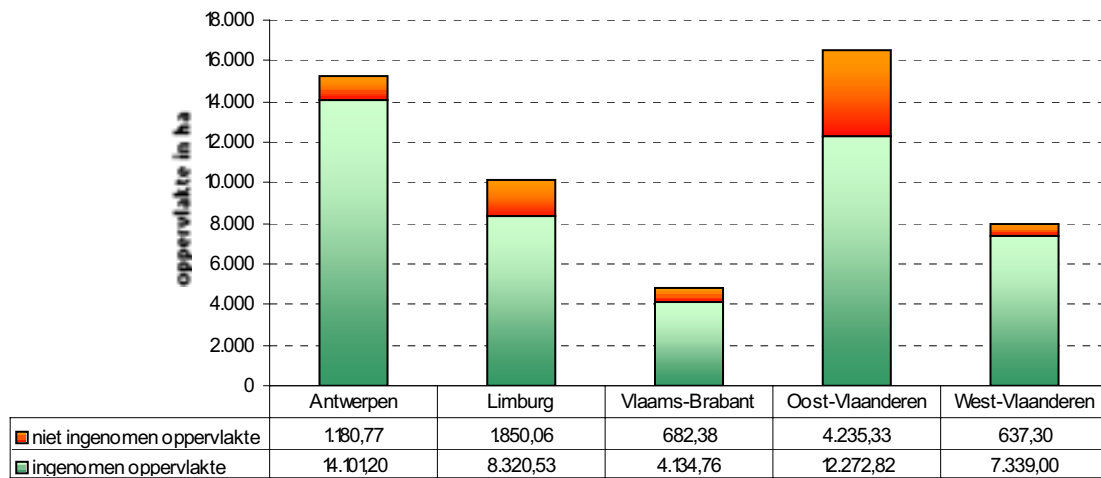
Aantal Nederlandstalige deelnemers aan het project mini-ondernemingen, 1991-2003

Bron: vzw Vlaamse Jonge Ondernemingen.

Een andere vorm van steun is de zorg om voldoende bedrijventerreinen ter beschikking te hebben voor de ondernemingen en deze op een kwaliteitsvolle manier uit te rusten. Hier is uiteraard afstemming nodig met het ruimtelijk en milieubeleid. Op 31 december 2002 telden we in het Vlaamse Gewest 54.754 ha bedrijventerreinen waarvan 84,3% zijn ingenomen. Er zijn regionale verschillen in aanbod en bezettingsgraad. Er werd recent een urgentieprogramma opgezet voor het versneld bouwrijp maken van reeds bestemde terreinen. De subsidiering van de uitrusting van bedrijventerreinen, wetenschapsparken en bedrijfsgebouwen is sinds 2003 opnieuw mogelijk (na aanpassing aan bezwaren van Europese Commissie).

Totale oppervlakte en reeds ingenomen oppervlakte aan bedrijventerreinen naar provincie, in ha, november 2003

Bron: EWBL, administratie Economie.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/economie>

11. Werkgelegenheid

De groepen die momenteel ondervertegenwoordigd zijn in de werkende bevolking moeten meer instroom- en doorgroeimogelijkheden krijgen, zodat uiteindelijk alle bevolkingsgroepen evenredig op de arbeidsmarkt aanwezig zijn. Opleiding en begeleiding spelen daarin een cruciale rol. Zo kreeg de VDAB in 1999 in haar nieuwe beheersovereenkomst met de Vlaamse regering een nieuwe opdracht toegewezen: elke werkzoekende op maat begeleiden naar de arbeidsmarkt. Ruim 40% van de niet-werkende werkzoekenden wordt ondertussen begeleid via de trajectwerking. Daarbij gaat extra aandacht naar de kansengroepen. Van het aantal deelnemers aan de trajectwerking in 2002 was 51% vrouw, 57% laaggeschoold, 42% jonger dan 25 jaar, 4% ouder dan 50 jaar en 17% etnisch allochtoon.

Aantal niet-werkende werkzoekenden in de VDAB-trajectwerking naar module, 1999-2002

	1999	2000	2001	2002
Module trajectwerking	Aantal bereikte werkzoekenden			
2. screening, oriëntatie en diagnose	83.494	81.102	98.518	97.724
3. sollicitatietraining	9.167	10.205	8.769	9.307
4. beroepsspecifieke opleiding	26.828	28.760	26.375	28.109
5. persoonsgerichte vorming	3.131	5.561	10.185	11.290
6. opleiding en begeleiding op de werkvloer	16.087	19.683	22.083	23.952
7. trajectbegeleiding en -opvolging	69.781	122.953	125.256	132.307

Bron: VDAB.

Het Derde Arbeidscircuit (DAC), de Gesubsidieerde Contractuelen (GESCO'S), de onderwijsGESCO'S en het Programma voor de Bevordering van de Werkgelegenheid in de niet-commerciële sector (PBW) werden in de jaren zeventig en tachtig opgestart om de stijgende werkloosheid aan te pakken. Ze waren bedoeld als tijdelijke maatregel, maar in de meeste gevallen en vooral in de cultuur- en welzijnsector, zijn deze programma's geëvolueerd naar structurele tewerkstelling. De statuten zijn echter niet mee gevolgd en daarom voorziet het huidige regeerakkoord in de regularisatie van deze tewerkstellingsprogramma's. De 'nepstatuten' zullen omgebouwd worden tot reguliere arbeidsplaatsen. De gefaseerde aanpak, waarmee in 1999 van start werd gegaan, heeft ertoe geleid dat tot juli 2003 in totaal 8.036 voltijdse equivalenten (ongeveer 12.700 personen) in voornamelijk DAC- en PBW-projecten geregulariseerd zijn.

*Gemiddelde bezetting tewerkstellingsprogramma's gefinancierd door de Vlaamse overheid
in voltijdse eenheden, naar type tewerkstellingsprogramma en geslacht, 1996-2002*

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Mannen							
DAC	1.370	1.363	1.337	1.325	1.288	847	623
GESCO's KB 474	8.487	8.460	8.511	10.117	10.089	9.997	9.904
GESCO's algemeen*	1.977	1.706	1.434	1.101	1.095	1.105	1.105
GESCO's onderwijs	121	137	111	87	83	74	**
PBW	181	202	202	203	203		**
WEP-(plus)-plan**	166	566	552	1.195	1.018	994	985
Sociale werkplaatsen		270	430	566	838	1.095	
Invoegbedrijven	30	50	52	57	59	49	
Leereilanden	4	4	4				
Vrouwen							
DAC	5.462	5.514	5.467	5.391	5.297	1.378	918
GESCO's KB 474	12.790	12.748	12.826	11.226	11.196	11.092	10.990
GESCO's algemeen*	4.249	3.984	3.638	3.314	3.412	3.495	3.564
GESCO's onderwijs	1.082	1.111	1.057	1.083	900	893	**
PBW	1.621	1.639	1.639	1.606	1.616		**
WEP-(plus)-plan**	182	251	599	1.365	1.383	1.298	1.253
Sociale werkplaatsen		255	349	426	849	743	
Invoegbedrijven	11	22	38	41	29	19	
Leereilanden	6	6	5				

Bron: EWBL, administratie Werkgelegenheid.

Noot: DAC = Derde Arbeidscircuit, GESCO = Gesubsidieerde Contractuelen, WEP = Werkervaring, PBW = Programma ter Bevordering van de Werkgelegenheid in de niet-commerciële sector in het Vlaamse Gewest.

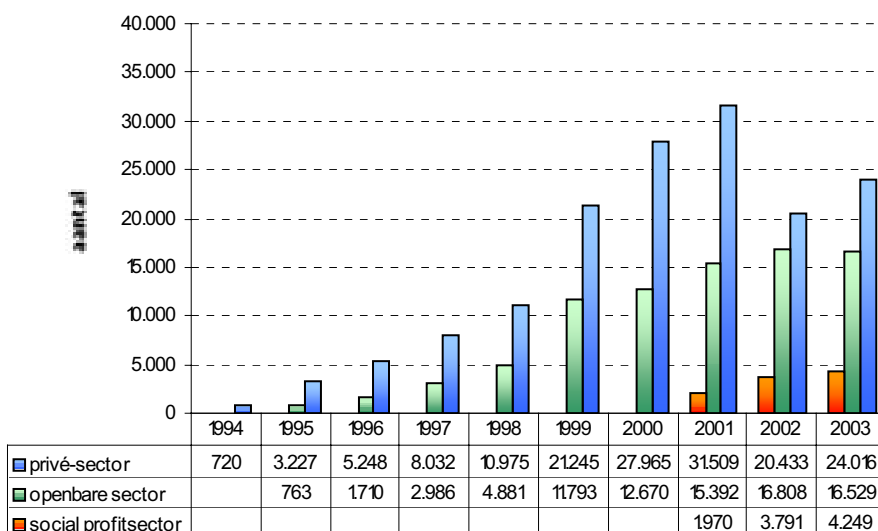
* Inclusief buitenschoolse opvang en opleidingsprojecten.

** WEP-plus-plan werd medio 1997 opgestart en omvat de meeste Weer Werkprojecten en het Werkervaringsplan.

Een van de belangrijkste uitdagingen waarmee de overheid te maken krijgt, is de betere afstemming tussen arbeid, gezin en vrije tijd. Daarnaast wil de Vlaamse overheid ook het werk delen en herverdelen. Daartoe zet ze het beleid van de vorige regering verder die sinds 1994 loopbaanonderbreking en deeltijds werken met premies aanmoedigt. Deze premies komen bovenop de federale (RVA-)uitkeringen voor loopbaanonderbreking of ‘tijdskrediet’ voor de privé-sector.

De aanvragen voor Vlaamse aanmoedigingspremies in de social profit en de openbare sector zetten hun opwaartse klim verder. Enkel in de privé-sector komt er een halt aan de stijgende trend en daalt het aantal aanvragen voor het eerst in 2002. Dit is niet alleen te wijten aan de strengere toekenningsvoorwaarden maar eveneens aan de gewijzigde reglementering. Vanaf januari 2002 trad er immers een nieuw federaal systeem van tijdskrediet voor de privé-sector in werking. Twee van de vijf pijlers uit het Vlaamse stelsel werden daarbij overgenomen door de federale regeling.

Aantal aanvragen Vlaamse aanmoedigingspremies, naar sector, 1994-2003

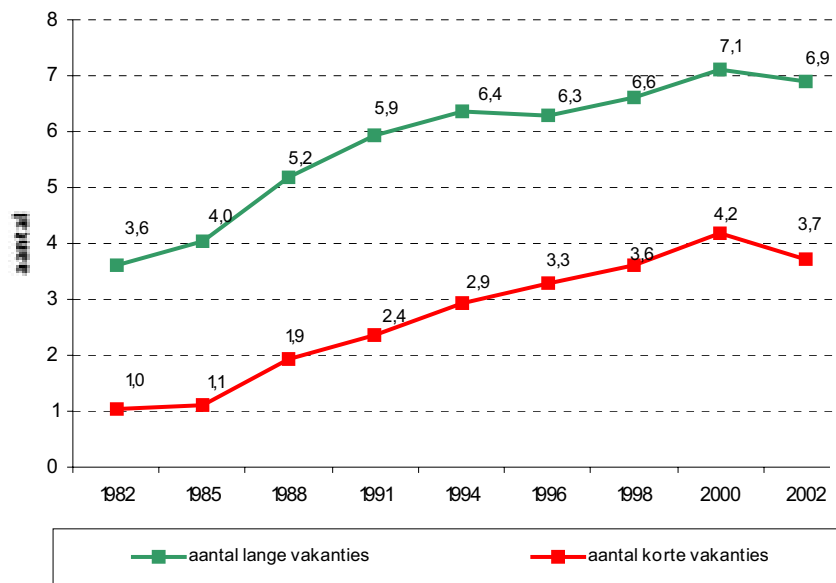
Bron: EWBL, administratie Werkgelegenheid.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/werkgelegenheid>

12. Toerisme

De vakantieparticipatie van de Vlaming nam onafgebroken toe, om in 2000 een absolute piek te bereiken. De cijfers van 2002 liggen daar net iets onder wat kan te maken hebben met het conjunctuurverloop en met onveilige situaties in de wereld. Ook bij het aantal korte en lange vakanties zien we dezelfde tendens.

Aantal korte en lange vakanties van de Vlaming, in miljoen, 1982-2002

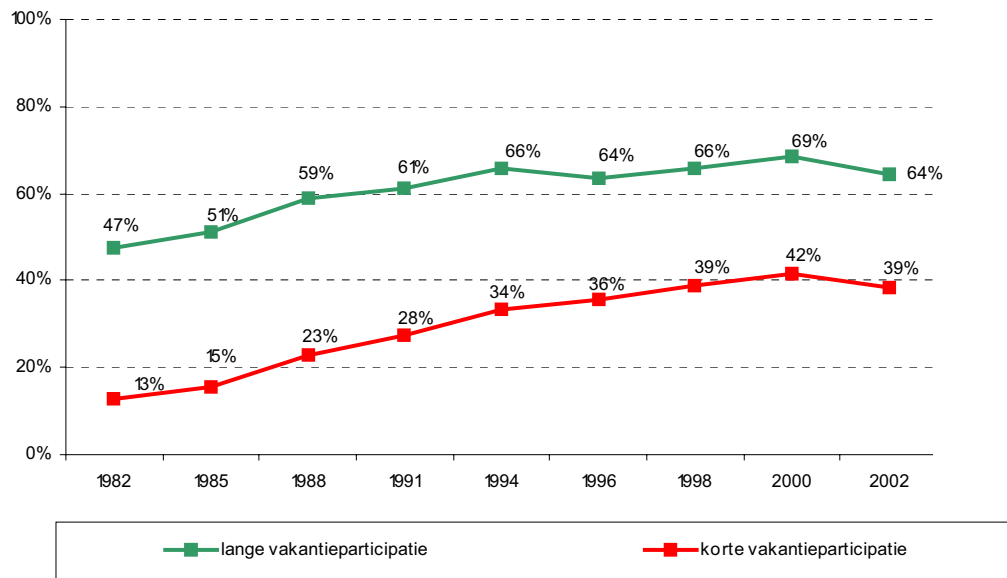

Bron WES, Onderzoek & Advies.

Noot: Een lange vakantie is 'elk verblijf buitenshuis van minstens vier opeenvolgende nachten, met recreatieve doeleinden.'

Een korte vakantie is 'elk verblijf buitenshuis met één tot drie overnachtingen in betalende logies, met recreatieve doeleinden'. In tegenstelling tot de lange vakanties worden bij de korte vakanties de verblijven bij familie of kennissen en in een tweede woning buiten beschouwing gelaten.

Korte en lange vakantieparticipatie van de Vlaming, in %, 1982-2002

Bron: WES, Onderzoek & Advies.

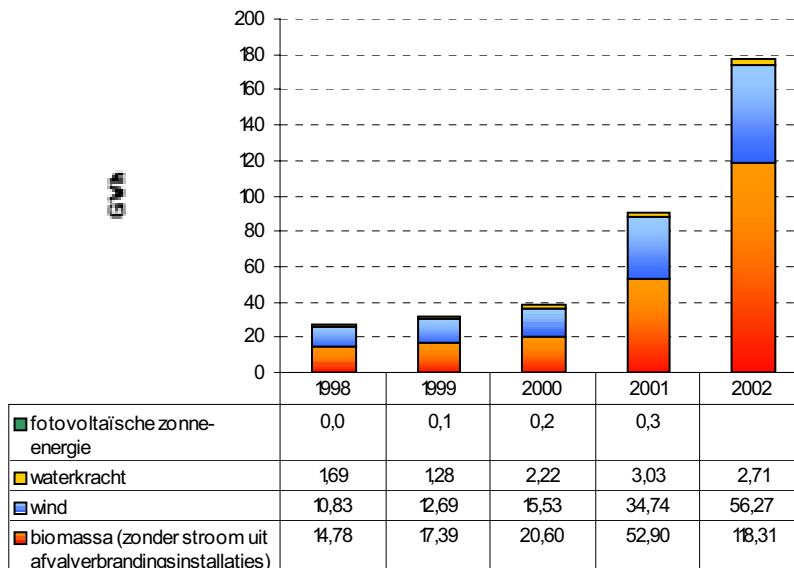
Noot: (korte/lange) vakantieparticipatie is het aandeel van de bevolking dat jaarlijks minstens één (korte/lange) vakantie heeft ondernomen.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/toerisme>

13. Energie

Eén van de doelstellingen van het Vlaamse beleid is de uitbouw van een milieuvriendelijke energieproductie in de vorm van groene stroom, groene warmte en warmtekrachtkoppeling. Vanaf 1 januari 2002 is iedere elektriciteitsleverancier verplicht om een deel groene stroom aan zijn klanten te leveren. Door de invoering van het certificatenstelsel heeft de productie van groene stroom een forse impuls gekregen. In 2001 werd de productie meer dan verdubbeld en werd er 91 GWh groene stroom opgewekt. Het volgende jaar was er bijna opnieuw een verdubbeling en werd er 178 GWh groene stroom geproduceerd. Vooral de productie uit biomassa kende een grote sprong met de CO-verbranding van hout (+33 GWh) en oliefpulp (+11 GWh) en de valorisatie van stortgas (+13 GWh).

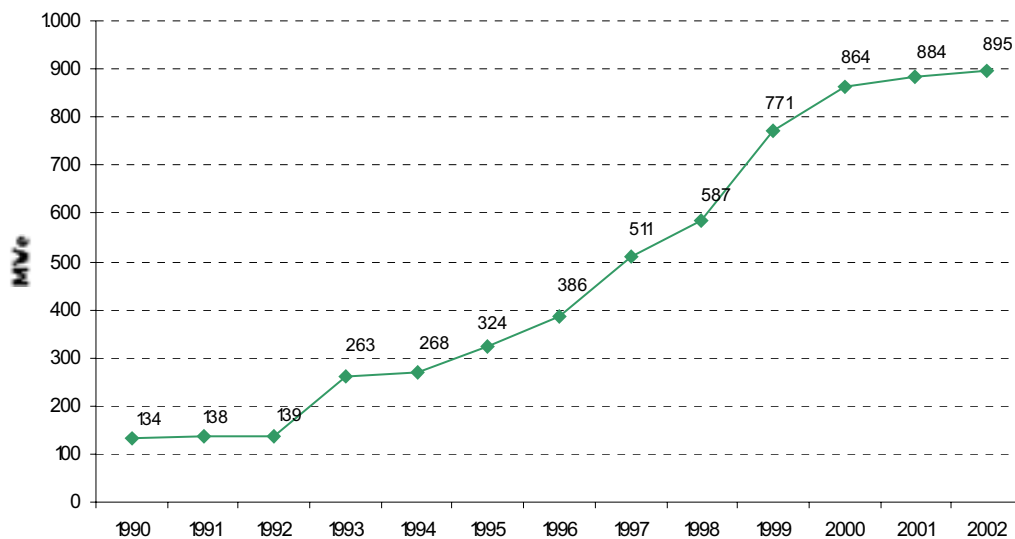
Groene stroom opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen, volgens groenestroomcertificatendefinitie, naar type, in GWh, 1998-2002

Bron: VITO; ODE; EWBL.

De Vlaamse regering wil tussen 1998 en 2005 het vermogen van de warmtekrachtkoppeling (WKK) met 600 MW opvoeren. Op plaatsen waar zowel elektriciteit als warmte nodig zijn, kan warmtekrachtkoppeling immers een belangrijke energiebesparing opleveren ten opzichte van de gescheiden opwekking van elektriciteit in centrales en warmte in conventionele ketels. Tussen 1990 en 1998 is het opgesteld vermogen aan kwalitatieve WKK verviervoudigd van 134 MWe naar 587 MWe. In 2002 is het opgesteld vermogen t.o.v. 1998 met de helft toegenomen tot 900 MWe.

*Opgesteld WKK-vermogen (exclusief rechtstreekse aandrijving en stoomturbines),
in MWe, 1990-2002*

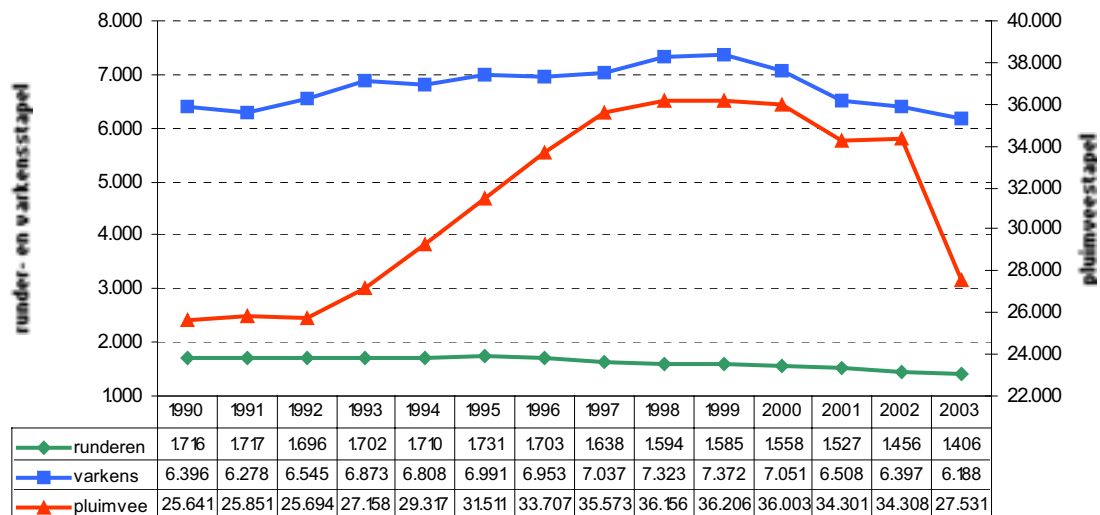
Bron: VITO; ODE.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/energie>

14. Landbouw

Om aan de Europese nitraatrichtlijn te voldoen, moet het probleem van de mestoverschotten verder aangepakt worden. Het verminderen van de nutriëntenproductie (aankpak aan de bron) is de meest evidente wijze om het mestoverschot te beperken. Dit kan met diverse maatregelen, onder andere door de afbouw van de veestapel financieel te stimuleren. Het uitvoeringsbesluit bij het zogenaamde ‘stopzettingsdecreet’ werd door de Vlaamse regering goedgekeurd in 2001. Dit decreet geeft een stopzettingsvergoeding aan producenten die vrijwillig, volledig en definitief stoppen met de productie van varkensmest. Eind 2002 heeft de Vlaamse regering besloten de regeling rond de varkensafbouw uit te breiden tot de pluimvee- en rundveesector. Mede hierdoor daalde het aantal dieren op Vlaamse bodem, zo tellen we in 2003 reeds 16% minder varkens ten opzichte van het topjaar 1999.

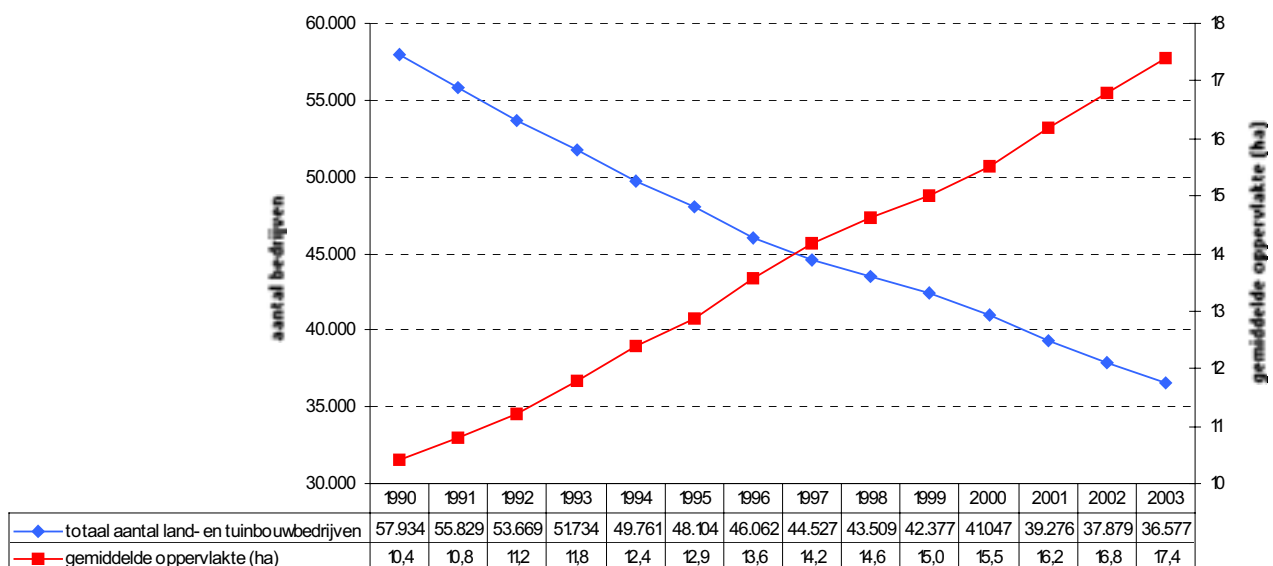
*Runder- en varkensstapel (linkerschaal) en pluimveestapel (rechterschaal),
x 1.000, 1990-2003*

Bron: NIS.

Het aantal land- en tuinbouwbedrijven liep de jongste jaren sterk terug, met een daling van 37% sinds 1990. De resterende bedrijven zijn voor een kleine 70% beroepslandbouwbedrijven. Vooral de kleinere bedrijven of bedrijven zonder familiale opvolger verdwijnen. Tegelijk groeien de grotere bedrijven in aantal, oppervlakte en veebezetting. Sinds 1990 steeg de gemiddelde bedrijfsoppervlakte dan ook met 67%. De scheidingslijn tussen de wegwijnende en de groeiende groep bedrijven ligt bij een bedrijfsoppervlakte van 30 tot 50 ha.

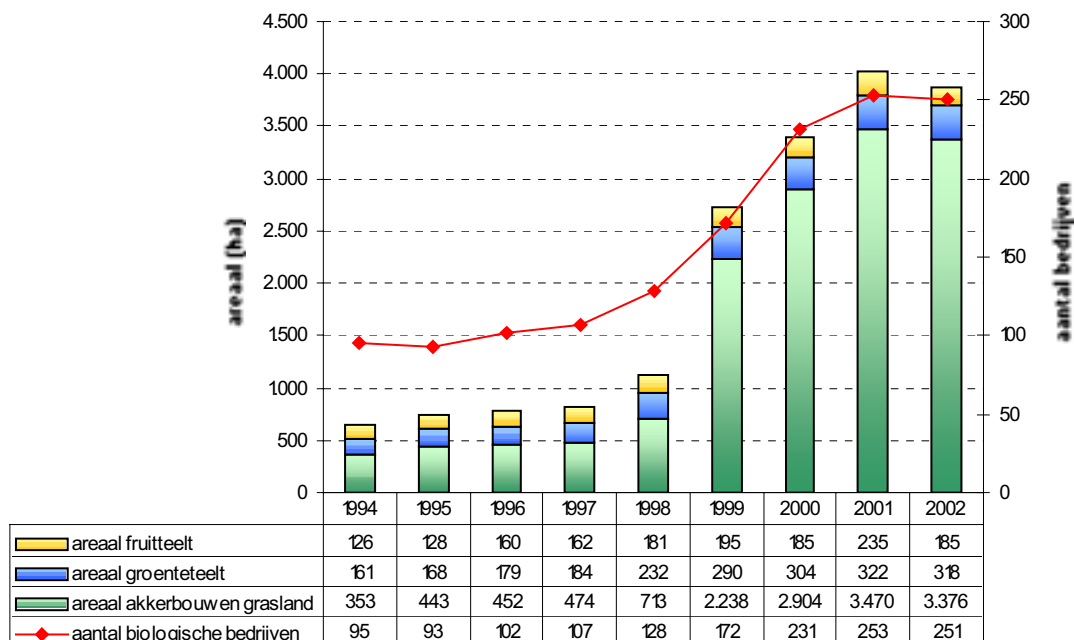
Aantal (linkerschaal) en gemiddelde oppervlakte (rechtterschaal) van de land- en tuinbouwbedrijven, 1990-2003

Bron: NIS; VOLT.

De biologische landbouw groeide ononderbroken tussen 1994 en 2001, gevolgd door een stagnatie in 2002. Toch blijft het in absolute cijfers zeer bescheiden, met slechts 0,6% van de totale landbouwoppervlakte. Het premiestelsel voor biologische landbouw blijkt vooral aantrekkelijk voor extensief grasland. Twee derde van het biologische areaal bestaat dan ook uit weiden. In de groente- en fruitteelt blijft de groei achterwege. In deze meer intensieve productiesectoren staat de steun niet in verhouding met de opbrengstdelving en investeringskost die de omschakeling met zich meebrengt. Gezien de stagnatie van de biologische landbouw, zijn er in 2003 heel wat inspanningen gedaan om de biologische landbouw een nieuw duwtje in de rug te geven, met als resultaat het Actieplan Biolandbouw II. De voornaamste actiepunten zijn de verhoging van de hectaresteen en de extra steun voor de Biotheek, het infoloket voor de biologische sector, dat gericht is naar boeren.

Aantal bedrijven (rechterschaal) en areaal (linkerschaal) biologische landbouw, 1994-2002

Bron: BioForum.

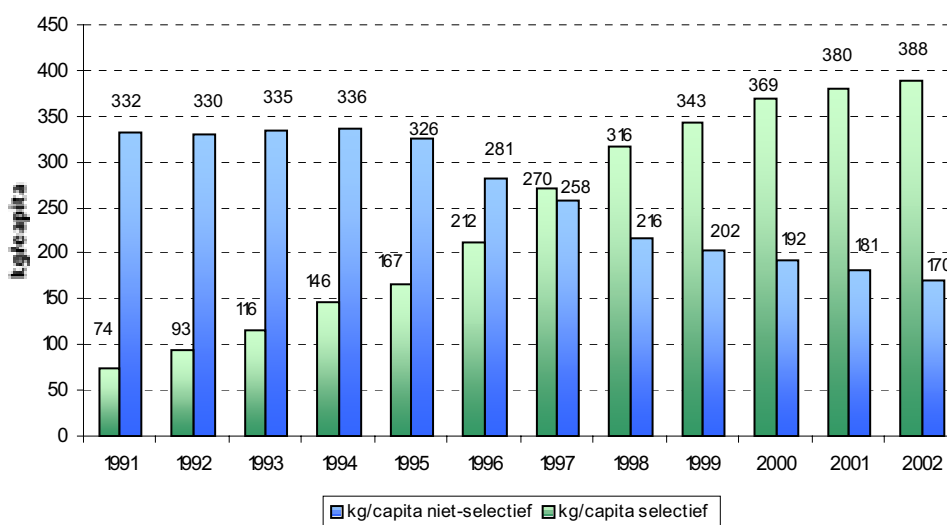
Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/landbouw>

15. Leefmilieu

Het huishoudelijk afval vertegenwoordigt in 2002 ongeveer 10% van de totale afvalberg. Een opvallend feit springt in het oog: in 2002 is de huishoudelijke afvalberg, voor het eerst sinds 1991, gestopt met groeien. Er werd dat jaar 558 kg per inwoner ingezameld; dit is 3 kg per inwoner minder dan het jaar voordien. De daling van het huishoudelijk afval per inwoner kan erop wijzen dat het Vlaamse preventiebeleid vruchten begint af te werpen. Acties uit het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen die sturend zijn voor dit effect, zijn onder andere: het systeem van gedifferentieerde tarifiering voor selectieve stromen (zoals GFT- en groenafval) waarbij het principe ‘de vervuiler betaalt’ centraal staat, de implementatie van preventieplannen van de verpakkingsverantwoordelijken, het ondersteunen van individuele preventieprojecten op het niveau van gemeenten of intercommunales, het opleiden van compostmeesters.

De hoeveelheid niet-selectief ingezameld afval daalde continu sinds 1995. In 2002 werd gemiddeld 170 kg niet-selectief ingezameld afval per inwoner opgehaald. Dit is 11 kg/inwoner minder dan in 2001.

Opgehaald huishoudelijk afval, naar type ophaling, 1991-2002

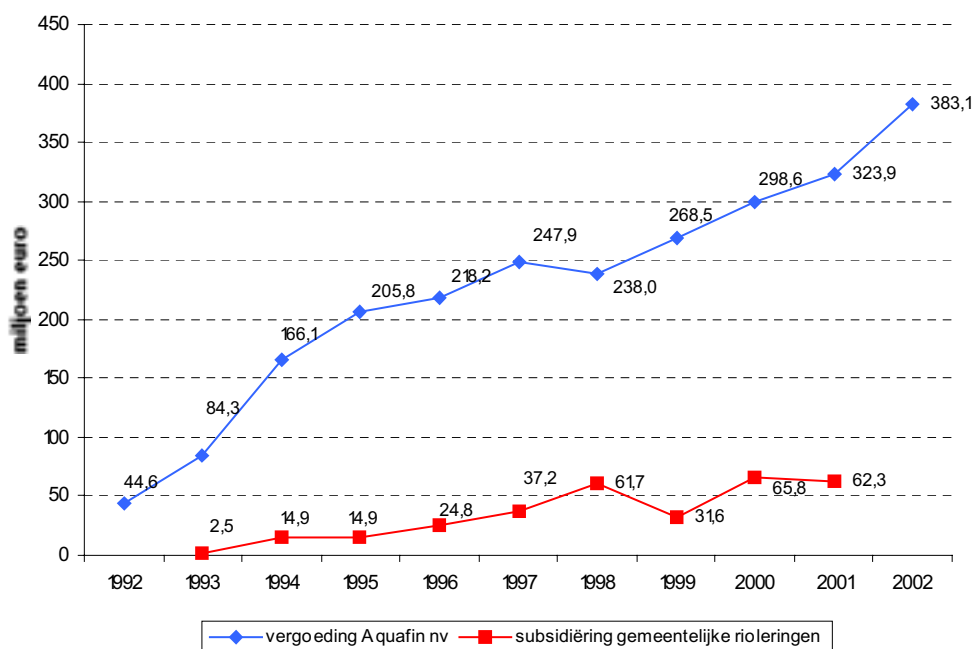

Bron: OVAM.

De voorbije jaren heeft Vlaanderen grote inspanningen geleverd om de zuiveringsachterstand op vlak van water in te halen. Hierdoor kwam de zuiveringsgraad van de Vlaamse huishoudens in 1999 uit op 50% (in 1990 bedroeg dit slechts 30%). Gedurende de periode 1999-2002 heeft deze stijgende trend zich voortgezet, zodat in 2002 de zuiveringsgraad bijna 60% bedroeg.

De uitgaven voor waterzuiverings- en collecteringsinfrastructuur sinds 1992 geven de financiële inspanningen van het Vlaamse Gewest weer. Voor de vergoedingen aan Aquafin NV kent deze evolutie gedurende de periode 1999-2002 een sterk stijgende trend. In 2002 waren de vergoedingen aan Aquafin NV opgelopen tot 383,1 miljoen euro.

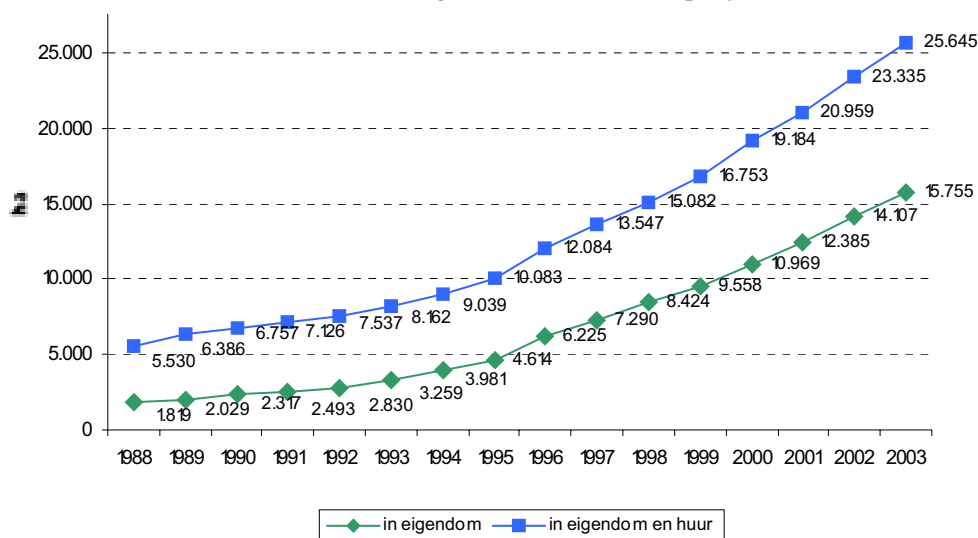
Uitgaven voor waterzuiverings- en collecteringsinfrastructuur, in miljoen euro, 1992-2002

Bron: VMM-MIRA.

Deskundig beheerde natuurreservaten bieden de beste garantie voor het ontwikkelen en in stand houden van hoogwaardige natuur. Terreinverwerving voor natuurbehoud is in hoofdzaak een activiteit van AMINAL (Vlaamse natuurreservaten en bosreservaten) en de erkende terreinbeherende verenigingen. Tussen 1999 en 2003 nam de reservaatoppervlakte met 8.892 ha toe, of ruim een derde van de totale oppervlakte. Hiervan werd 6.196 ha aangekocht, de rest gehuurd. De uitbreiding vertegenwoordigde een investering van 74,1 miljoen euro door de Vlaamse overheid.

Areaal natuurreservaten naar eigendomstitel, in ha, op 1 januari, 1988-2003

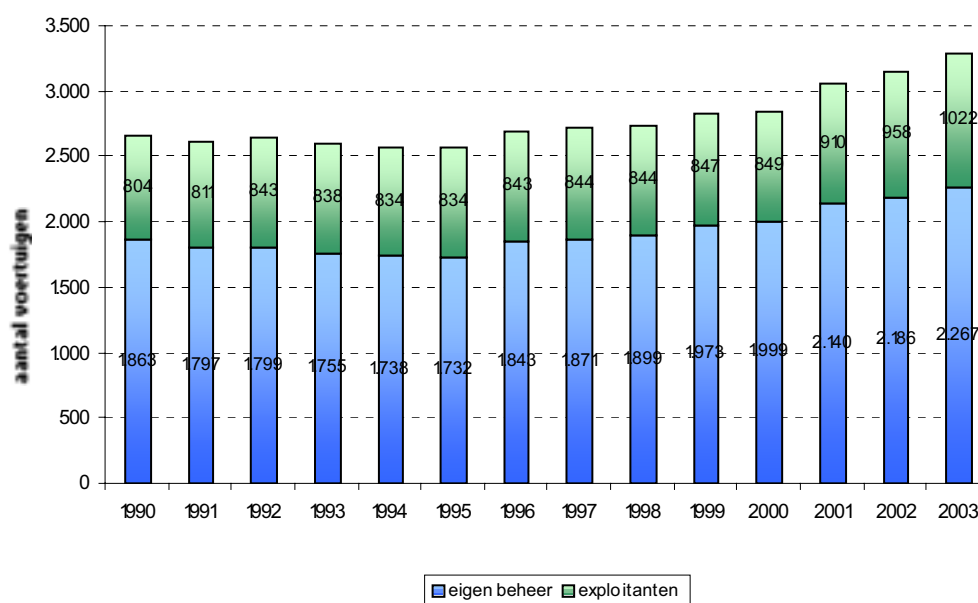
Bron: Instituut voor Natuurbehoud.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/leefmilieu>

16. Mobiliteit

In 1991 ontstond De Lijn uit een fusie van de MIVA (Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Antwerpen), de MIVG (Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Gent) en het Vlaamse deel van de NMVB (Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen). De Lijn is de commerciële naam van de Vlaamse Vervoermaatschappij (VVM). Als gevolg van deze fusie verkleinde de eerste jaren het voertuigenpark door het verminderen van de technische reserve. Sinds 1996 groeit het voertuigenpark opnieuw aan. Daarnaast wordt in opdracht van De Lijn in een unieke vorm van publiekprivate samenwerking busvervoer georganiseerd door onafhankelijke exploitanten. Hun aandeel in het totale voertuigenpark schommelt rond de 30%.

Voertuigenpark van De Lijn, 1990-2003

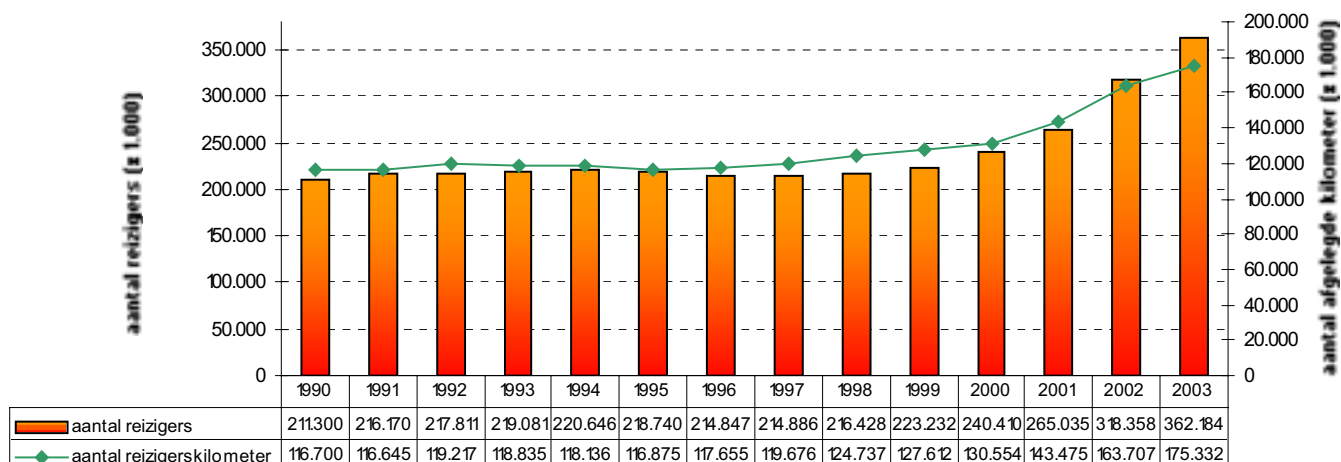

Bron: VVM De Lijn.

De uitbreiding van het voertuigenpark en meer personeel bij de Lijn, nieuwe lijnen, nieuwe haltes en hogere frequenties maken deel uit van het globale plan om de basismobiliteit te verhogen. Met de gemeenten werden mobiliteitsconvenanten afgesloten. Om het gebruik te verhogen, werden de voordelige netabonnementen (Buzzy Pazz voor -25-jarigen, Omnipas voor +25-jarigen) en het gratis openbaar vervoer voor 65-plussers aangeboden.

Sinds 1998 zitten de vervoersprestaties van De Lijn dan ook in de lift. Zowel het aantal reizigers als het aantal reizigerskilometer zijn sindsdien onafgebroken gestegen. In 2003 bereikte De Lijn een nieuw record van maar liefst 362 miljoen reizigers, een toename met 71% vergeleken met 1990. Het aantal reizigerskilometer groeide in de periode 1990-2003 met 50% tot 175,3 miljoen. De exploitanten namen daarvan 42,1% voor hun rekening.

Aantal reizigers (linkerschaal) en aantal reizigerskilometer (rechterschaal) door De Lijn, x 1.000, 1990-2003

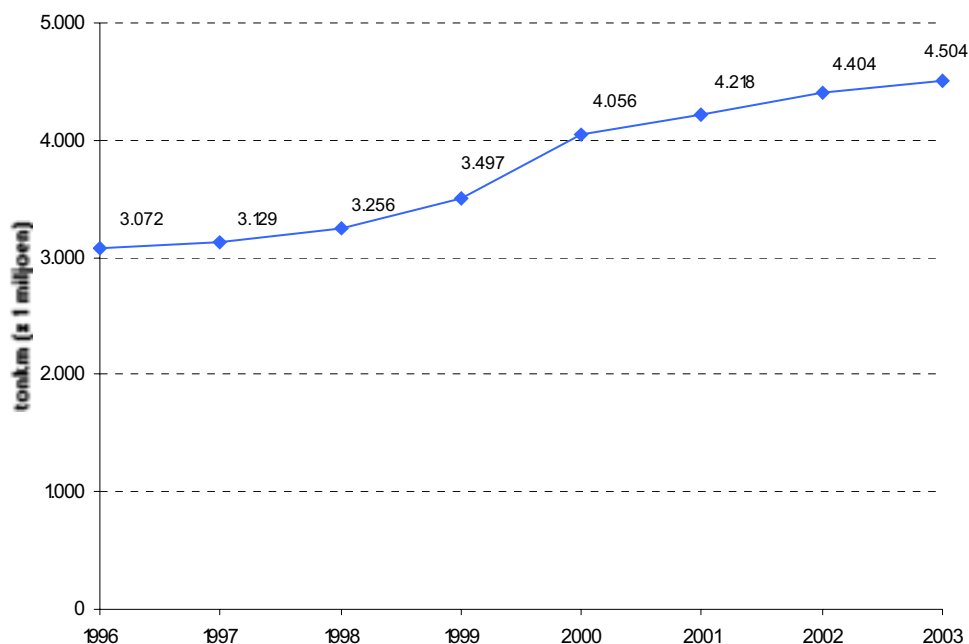

Bron: VVM De Lijn.

Voor de binnenvaart in het Vlaamse Gewest beschikken we over regionale statistieken sinds de tweede helft van de jaren negentig. In de periode 1996-2003 steeg het aantal tonkilometer afgelegd via de binnenvaart met 43% tot méér dan 4,5 miljard tonkilometer. Deze groei is sterker dan de groei van het wegvervoer en van de economie. Vooral het containertransport per binnenschip zit in de lift. Ook de overslag in de Vlaamse zeehavens op binnenschepen neemt toe. In vergelijking met 1998 is het vrachtvolume op de Vlaamse binnenwateren gestegen met méér dan 15 miljoen ton. Die trafiektoename komt overeen met 606.699 vrachtwagens die, ieder jaar opnieuw, van de weg worden afgehouden. Zelfs het kleinste binnenschip vervangt zo'n dertig vrachtwagens.

De vooruitgang van de binnenvaart is te danken aan het kaaimurenprogramma van de Vlaamse overheid. Via een publiekprivate samenwerking investeert het gewest 80% van de bouw van kaaimuren langs de Vlaamse rivieren en kanalen, terwijl de privé-sector de overige 20% bijpast. Ook de forse vermindering van de vaarrechten door de Vlaamse overheid en de liberalisering van de binnenvaart speelden hierin een rol.

Aantal afgelegde tonkm via de binnenvaart, in tonkilometer, x 1 miljoen, 1996-2003

Bron: Promotie Binnenvaart Vlaanderen.

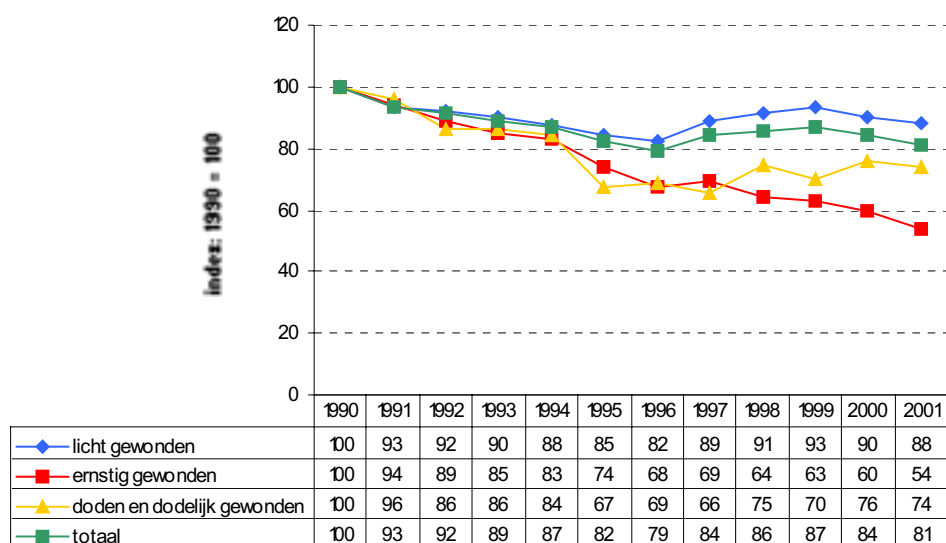
In het Mobiliteitsplan Vlaanderen is het terugdringen van de verkeersonveiligheid in het Vlaamse Gewest een topprioriteit. Op termijn stelt de Vlaamse regering de zogenaamde nulversie voorop, wat zoveel betekent als een compleet slachtoffervrij verkeer. Dit ambitieuze doel is enkel op zeer lange termijn bereikbaar.

Om dit streefdoel te bereiken werd er door Vlaanderen geïnvesteerd in de plaatsing en het beheer van onbemande camera's en in de herinrichting van gevaarlijke punten. De federale overheid liet sinds 1 maart een strengere verkeerswet van kracht worden. Ook werd het aantal politiecontroles op verkeersovertredingen opgevoerd. Heel wat van deze maatregelen zijn nog niet waar te nemen in de statistieken, aangezien 2001 het meest recente jaar is waarvoor het Vlaamse Gewest over volledige cijfers beschikt. De politieke en maatschappelijke aandacht voor verkeersveiligheid, onder meer in de media, lijken echter een positief effect te hebben.

Voor het eerst sinds 1995 daalt in 2001 zowel het aantal letselongevallen als het aantal verkeersdoden, zwaargewonden én lichtgewonden. Het aantal ongevallen en slachtoffers is sinds 1990 met een kleine 19% gedaald. Het aantal zwaargewonden is bijna gehalveerd en het aantal doden en dodelijk gewonden verminderde met een kwart. De kleinste afname vinden we terug bij de lichtgewonden, een vermindering met ongeveer 12%.

Per 100.000 inwoners vielen in 2001 14,2 verkeersdoden. Dit is een lichte verbetering ten opzichte van het jaar voordien (14,6). In Europese context laat het Vlaamse Gewest niettemin alleen Luxemburg, Portugal, Griekenland en België achter zich. Deze cijfers houden weliswaar geen rekening met het aantal voertuigen in het verkeer, de door weggebruikers afgelegde kilometers, de verkeersdruk, de bevolkingsdichtheid, de wegendichtheid, de verstedelijkingsgraad, de ruimtelijke ordening, de fysische omstandigheden, de wegenwerken of de weersomstandigheden. Een daling van het aantal ongevallen terwijl het aantal voertuigen, het aantal afgelegde kilometers en de verkeersdruk jaar na jaar blijven stijgen, is dan ook des te opvallender.

Aantal verkeersslachtoffers naar ernst van de verwonding, index met 1990 = 100, 1990-2001

Bron: NIS.

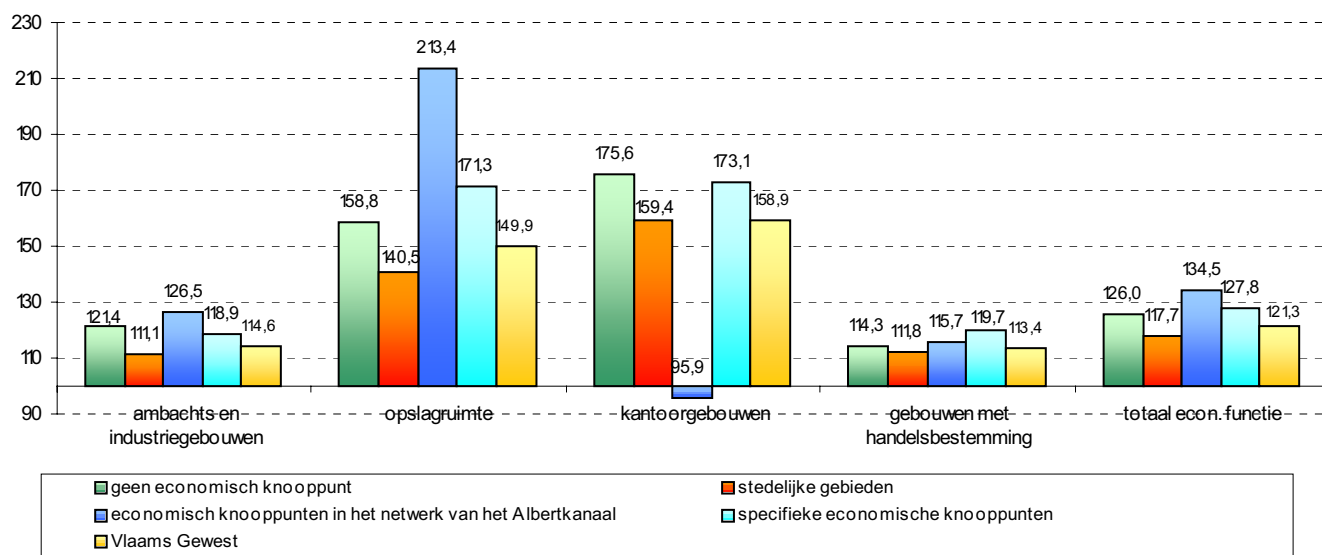
Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/mobiliteit>

17. Ruimtelijke ordening

In de periode 1992-2002 is in Vlaanderen de totale oppervlakte van percelen met een economische functie geëvolueerd van 31.191 ha tot 37.831 ha, of een stijging van 21%. In absolute cijfers ligt het zwaartepunt in de stedelijke gebieden (26.732 ha in 2002). De sterkste relatieve groei doet zich voor in het economisch knooppunt in het netwerk van het Albertkanaal (35%) en in de specifieke economische knooppunten (28%). Maar ook in gemeenten in het buitengebied die niet tot een economisch knooppunt behoren is de relatieve stijging sterk (26%). Toch kan gesteld dat, getoetst aan de doelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (economisch zwaartepunt in economische knooppunten), de cijfers wijzen op een evolutie in de gewenste richting.

Opvallend is het sterke groeiritm van de oppervlakte van percelen met opslagruimten en de oppervlakte van percelen met kantoorgebouwen. Dit laatste is een duidelijk ruimtelijke indicering van de verdere tertiairsering van de Vlaamse economie.

*Groei-index van de oppervlakte van percelen met gebouwen met economische functie
(1992=100), 1992-2002*

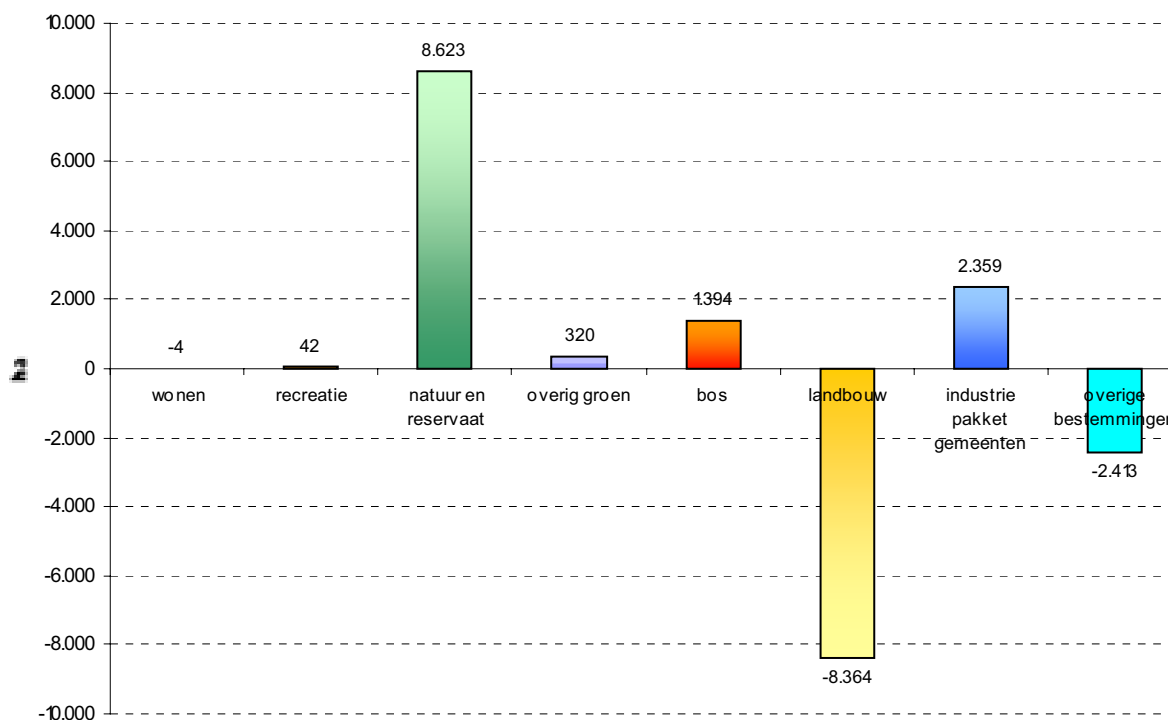
Bron: NIS, Kadaster; bewerking APS.

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen legde in 1997 vast hoeveel oppervlakte we wensen te reserveren voor wonen, werken, recreatie, landbouw en bos. Tegen 2007 zou de beschikbare ruimte binnen de krijtlijnen van het structuurplan moeten liggen.

De behoefte aan bijkomende woningen tot 2007 kan in de totaliteit van de woongebieden van de bestemmingsplannen opgenomen worden.

125.000 ha grote eenheden natuur en grote eenheden natuur in ontwikkeling en 150.000 ha natuurverwevingsgebied worden afgebakend in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Er wordt rekening gehouden met een bosuitbreiding van 10.000 ha tegen 2007. In gewestelijke bestemmingsplannen wordt 750.000 ha bestemd voor beroepslandbouw. De behoefte aan uit te rusten bedrijventerreinen tegen 2007 wordt beleidsmatig vastgesteld op 7.000 extra af te bakenen bedrijventerreinen. De toestand van de bestemmingswijziging in 2003 (op 1 januari) t.o.v. 1994 toont reeds een bestemmingsaanwinst van 8.616 ha voor natuur en reservaat en 1.394 ha voor bos. De bestemming voor landbouw is met 8.364 ha afgeslankt.

Overzicht van de bestemmingswijziging, met toestand op 1 januari 2003 in vergelijking met 1994

Bron: LIN, afdeling Ruimtelijke Planning.

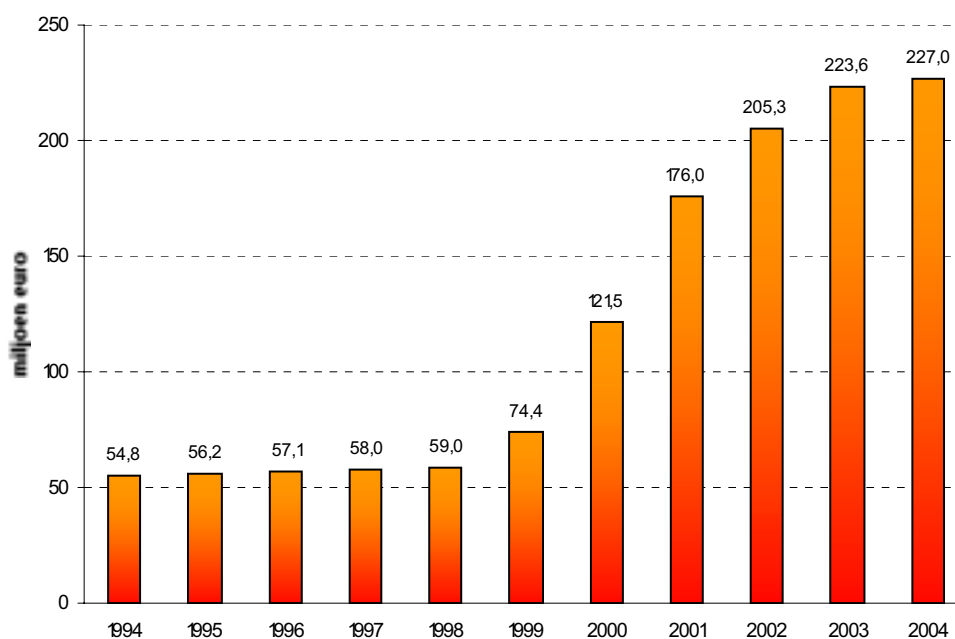
Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
http://www.vlaanderen.be/vrind/ruimtelijke_ordening

18. Wonen

Het Vlaamse woonbeleid moet ervoor zorgen dat iedereen beschikt over een woning van goede kwaliteit in een behoorlijke leefomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid. Van de Vlaamse huishoudens is ruim 72% eigenaar van zijn woning. Niettegenstaande zijn er nog heel wat Vlamingen die geen eigen huis kunnen veroorloven. Hierbij speelt de sociale huisvesting een belangrijke rol.

De partners van de Vlaamse overheid voor het gesubsidieerd wonen zijn de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij (VHM) met haar erkende sociale huisvestingsmaatschappijen, het Vlaams Woningfonds (VWF), de gemeenten, de OCMW's en de intercommunales. De VHM staat in voor de bouw van sociale woningen, bestemd om verhuurd of verkocht te worden aan personen met een laag tot matig inkomen. Het investeringsvolume van de VHM is vooral in de laatste regeringsperiode sterk toegenomen. In 2004 bedroeg het investeringsvolume 227 miljoen euro, dit is een verviervoudiging in vergelijking met 1994, waar men toen voor 54,8 miljoen euro geïnvesteerd heeft.

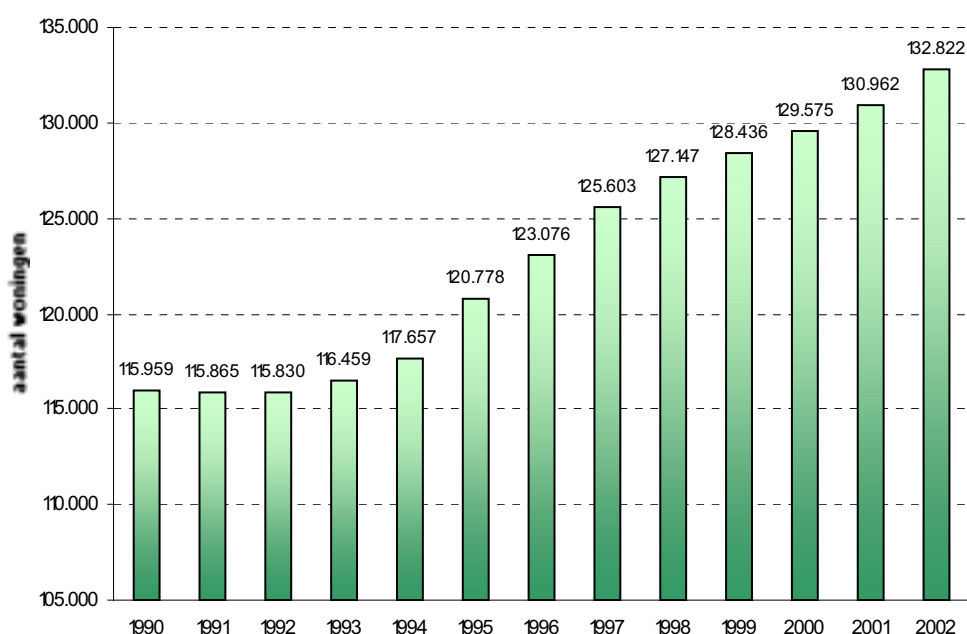
Investeringsvolume van de VHM, in miljoen euro, 1994-2004

Bron: VHM.

Het totale patrimonium van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij bedroeg op 31 december 2002 132.822 woningen, dit zijn er 16.863 meer dan in 1990. Tot 1994 is het patrimonium van de VHM ongeveer gelijk gebleven. Vanaf 1995 is het aantal woningen jaarlijks gestegen met ongeveer 1 tot 2%. De provincie Antwerpen telde eind 2002 nog steeds het grootste aantal woningen gerealiseerd door de VHM, maar kende procentueel gezien de zwakste stijging ten opzichte van 1990. Het aandeel van de sociale huisvesting in het totale woningpatrimonium in Vlaanderen is sinds 1990 met 0,1% gestegen tot 5,5% (gebaseerd op de woningtellingen van 1991 en 2001).

Patrimonium van de VHM, aantal woningen, 1990-2002

Bron: VHM.

In de periode 1990-2003 werden met de steun van het Vlaamse Gewest 730 projecten infrastructuur gerealiseerd in sociale woonwijken in Vlaanderen. Het gaat hier onder meer om de aanleg van wegen en rioleringen. In 2002 werden ook 1.136 sociale woningen gebouwd, wat het totaal aantal woningen gebouwd sinds 1990 met de steun van het Vlaamse Gewest brengt op 28.565. Om deze werken te kunnen realiseren, was een investeringsvolume nodig van 226,51 miljoen euro gespreid over 13 jaar. Het subsidiebedrag bedroeg in de periode 1990-2002 177,55 miljoen euro.

Nutsvoorzieningen voor de sociale huisvesting, 1990-2004

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Aantal projecten infrastructuur	48	39	31	63	70	71	69	47	31	36	25	90	63	38	10
Aantal woningen	1.687	1.346	1.439	2.408	3.592	3.234	2.541	2.386	995	1.227	775	3.013	2.337	1.136	449
Totaal investeringen (in mln euro)	12,5	9,6	8,6	18,0	22,1	31,3	16,8	13,0	8,7	16,3	7,1	29,1	15,8	14,6	3,1
Subsidiebedrag (in mln euro)	11,8	10,4	7,7	15,1	19,5	17,4	16,5	11,7	8,0	10,2	5,74	19,6	11,9	9,9	2,1

Bron: AZF, afdeling Gesubsidieerde Infrastructuur.

Noot: De cijfers voor 2004 zijn voorlopige resultaten.

De Vlaamse overheid voorziet voor particuliere eigenaars tegemoetkomingen bij de aankoop of renovatie van een woning, en bij nieuwbouw. Wie een woning bouwt of renoveert, kan bovendien beroep doen op de gratis verzekering tegen inkomensverlies. Bejaarden en gehandicapten die uit hun woning verhuizen die niet is aangepast aan hun fysieke ingesteldheid, en personen die verhuizen uit een krotwoning of een overbevolkte woning kunnen beroep doen op de huursubsidie. In 2002 bedroeg de totale tegemoetkoming van de overheidssteun van het Vlaamse Gewest 31,4 miljoen euro. Het bedrag varieert evenwel jaarlijks.

Tegemoetkomingen Vlaams huisvestingsbeleid, in euro, 1996-2002

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Huursubsidie	2.873.935,10	4.140.957,10	5.375.797,80	6.754.541,50	7.671.120,00	7.163.373,14	7.959.788,00
Nieuwbouw	5.507.254,28	10.577.911,30	11.338.860,78	7.486.034,42	4.816.775,95	4.432.934,14	7.587.729,30
Aankoop	2.263.457,67	3.949.448,56	3.793.788,28	3.111.955,16	2.048.185,54	1.757.445,11	695.031,36
Renovatie	24.216.657,83	28.418.440,55	28.871.841,75	19.017.263,90	15.584.463,82	17.152.683,45	14.146.092,67
Verzekering inkomensverlies			416.720,40	1.408.392,90	1.149.032,40	873.543,60	1.004.313,60
Totaal	34.861.304,88	47.086.757,51	49.797.009,01	37.778.187,88	31.269.577,71	31.379.979,44	31.392.954,93

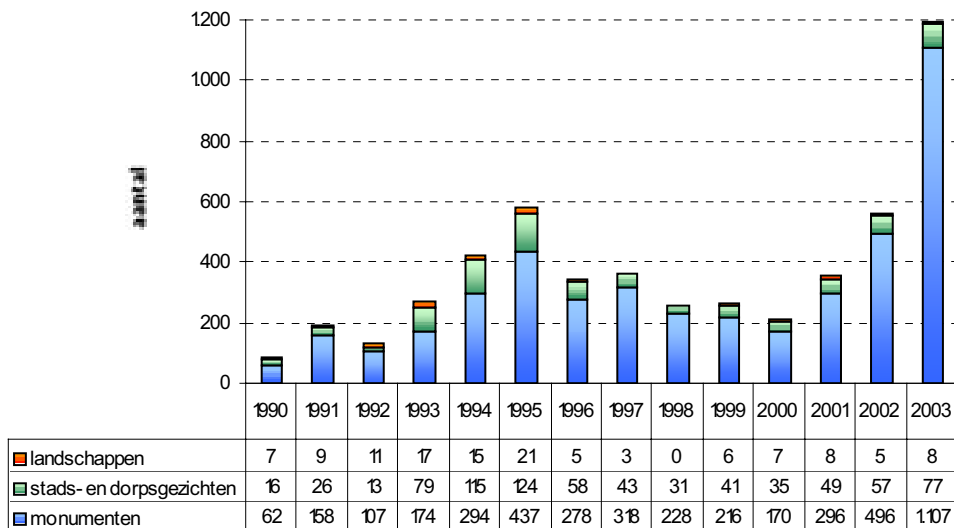
Bron: LIN, afdeling Financiering Huisvestingbeleid.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/wonen>

19. Monumenten en landschappen

De bescherming en het behoud van ons cultureel erfgoed is een belangrijke taak van de Vlaamse overheid. Een goed beschermingsbeleid veronderstelt vanzelfsprekend een duidelijk overzicht van het beschermingswaardig patrimonium. Een inventarisatie van het erfgoed is dan ook van groot belang. Eind 2003 telde het Vlaamse Gewest in totaal 10.556 beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen. Tussen 1990 en 2002 is het totaal aantal beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen meer dan verzesvoudigd. 2003 was een heel uitzonderlijk jaar, met maar liefst 1.192 definitieve beschermingen. Het grootste gedeelte hiervan zijn monumenten.

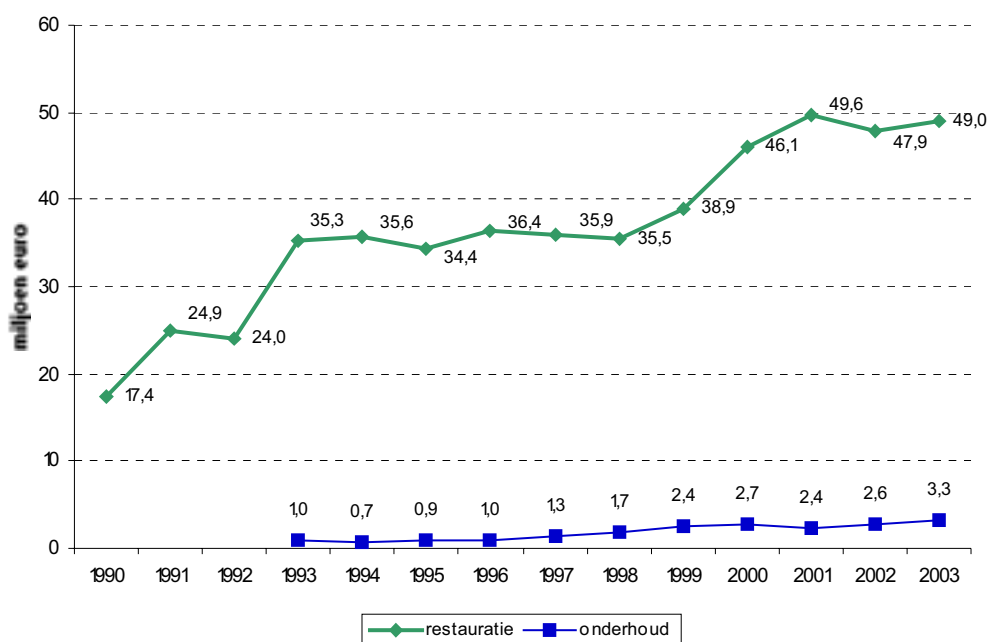
Jaarlijkse aangroei van het aantal definitief beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en landschappen, 1990-2003

Bron: LIN, afdeling Monumenten en Landschappen.

De erfgoedzorg stopt niet bij de bescherming van het cultuurpatrimonium. Wat beschermd is, moet ook in stand gehouden worden. Omdat voorkomen nu eenmaal beter is dan restaureren, legt het monumentenbeleid steeds meer de klemtoon op onderhoud. De onderhoudskredieten worden elk jaar stelselmatig opgetrokken. Ten opzichte van de eerste invoering van de onderhoudskredieten in 1993, was het bedrag in 2003 ruim verdrievoudigd tot 3,3 miljoen euro. In 2003 bedroeg het totale bedrag aan uitgekeerde restauratiepremies 49 miljoen euro. Dit is 188% meer dan in 1990, toen het bedrag slechts 17,4 miljoen euro bedroeg.

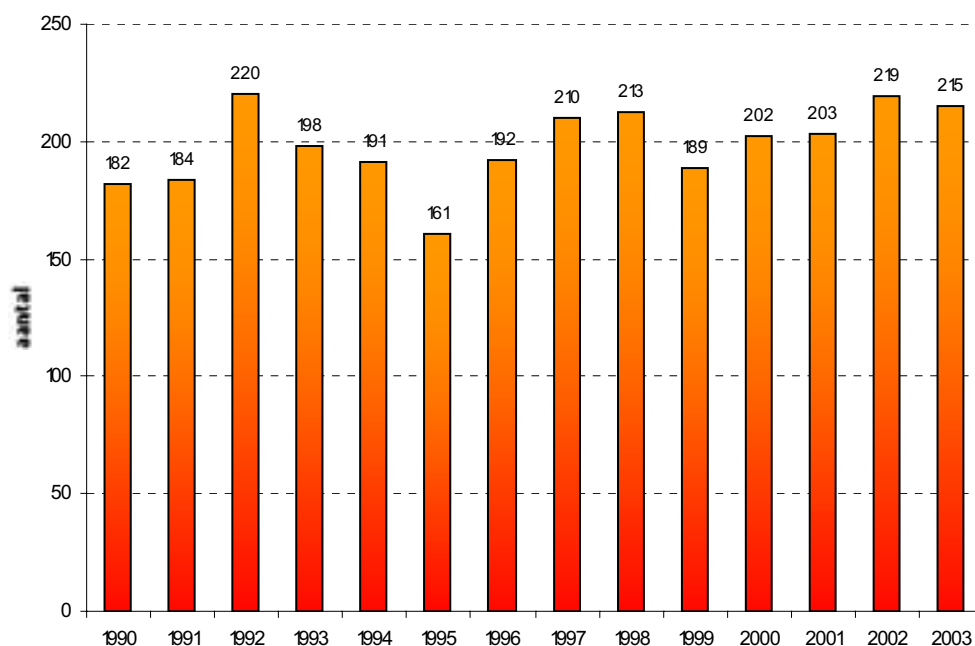
Bedrag aan uitgekeerde restauratie- en onderhoudspremies in het monumentenbeleid, in miljoen euro, 1990-2003

Bron: LIN, afdeling Monumenten en Landschappen.

De zorg voor het erfgoed heeft een breed maatschappelijk draagvlak bij de bevolking nodig. De instandhouding van een monument wordt het best verzekerd door de integratie in de samenleving. Met meer dan 500.000 jaarlijkse bezoekers is de Open Monumentendag uitgegroeid tot de grootste monumentenhappening in Vlaanderen. In 2003 openden maar liefst 700 gebouwen in 215 Vlaamse steden en gemeenten hun deuren. In 1990 waren er 182 deelnemende steden en gemeenten.

Aantal deelnemende gemeenten Open Monumentendag Vlaanderen, 1990-2003

Bron: LIN, afdeling Monumenten en Landschappen.

Voor meer uitgebreide cijferreeksen kan u een kijkje nemen op
<http://www.vlaanderen.be/vrind/monumenten>

Afkortingen

ALESH	Amortisatiefonds van de Leningen voor de Sociale Huisvesting
AMINAL	administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer
APS	administratie Planning en Statistiek
AZF	departement Algemene Zaken en Financiën
B.I.S.	Begeleid Individueel Studeren
BLOSO	Commissariaat-generaal voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openluchtrecreatie
COO	departement Coördinatie
DAC	Derde Arbeidscircuit
DIVA	Dienst Informatie Vorming en Afstemming
EWBL	departement Economie, Werkgelegenheid, Binnenlandse Aangelegenheden en Landbouw
FEERR	Fondsen voor Economische Expansie en Regionale Reconversie
FWO-Vlaanderen	Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen
GESCO	gesubsidieerde contractueel
GWh	Gigawattuur
IWT Vlaanderen	Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen
LIN	departement Leefmilieu en Infrastructuur
MIRA	Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen
MIVA	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Antwerpen
MIVG	Maatschappij voor het Intercommunaal Vervoer te Gent
MVG	ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
MW	Megawatt
MWe	Megawatt estimate
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
NMVB	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
ODE	Organisatie voor Duurzame Energie vzw
OND	departement Onderwijs
OSP	Onderwijs voor Sociale Promotie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PBW	Programma voor de Bevordering van de Werkgelegenheid in de niet-commerciële sector
RVT	rust- en verzorgingstehuis
TBS	terbeschikkingstelling
VAF	Vlaams Audiovisueel Fonds
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VFSIPH	Vlaams Fonds voor Sociale integratie van Personen met een Handicap
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
VHM	Vlaamse Huisvestingsmaatschappij
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VIZO	Vlaams Instituut voor het Zelfstandig Ondernemen
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VOI	Vlaamse Openbare Instelling
VOLT	Vlaamse Onderzoekseenheid Land- en Tuinbouweconomie
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroep
VTM	Vlaamse Televisie Maatschappij
VVM	Vlaamse Vervoersmaatschappij De Lijn
VWF	Vlaams Woningfonds
VWI	Vlaamse Wetenschappelijke Instelling
WES	West-Vlaams Economisch Studie bureau
WIM	departement Wetenschap, Innovatie en Media
WKK	warmtekrachtkoppeling
WVC	departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

Producten van de administratie Planning en Statistiek

De administratie Planning en Statistiek geeft volgende **publicaties** uit:

- VRIND (Vlaamse Regionale Indicatoren) geeft elk jaar aan de hand van interessant cijfermateriaal een concreet beeld van wat de Vlaamse overheid doet, op welke terreinen zij actief is en welke resultaten zij behaalt. *Laatst verschenen VRIND: april 2004.*
- PROFIEL VLAANDEREN schetst jaarlijks aan de hand van indicatoren een globaal beeld van de internationale positie van Vlaanderen en dit op meerdere beleidsdomeinen. *Laatst verschenen Profiel Vlaanderen: februari 2004.*
- VLAANDEREN IN CIJFERS is een jaarlijkse vouwfolder met de voornaamste socio-economische data over Vlaanderen in een Belgische context. *Laatst verschenen Vlaanderen in Cijfers: februari 2004.*
- CONJUNCTUURNOTA VOOR VLAANDEREN verschijnt per semester en geeft actuele informatie over de Vlaamse conjunctuurindicatoren, naast een situering in een ruimere, internationale context. *Laatst verschenen Conjunctuurnota voor Vlaanderen: april 2004.*
- STATIVARIA is een publicatiereeks die aan de Vlaamse ambtenaren, maar ook aan andere belangstellenden, originele informatie bezorgt die nuttig is bij de beleidscyclus.
Laatst verschenen nummers:
29. Volwassen anderstalige nieuwkomers in het Vlaamse Gewest;
28. Vijf steken diep graven naar levenskwaliteit.
27. Aantal verkochte bouwgronden en gemiddelde bouwgrondprijzen binnen ruimtelijke zones en grensgebieden van het Vlaamse Gewest. Evolutie 1990-2001.
- VLAANDEREN GEPEILD bevat wetenschappelijke bijdragen op basis van analyses op de APS-survey naar de waarden, houdingen en gedragingen van Vlamingen. *Laatst verschenen Vlaanderen Gepeild: mei 2003.*
- KWALITEITSRICHTLIJNEN BIJ HET UITVOEREN VAN SURVEYONDERZOEK is een handleiding met praktische tips voor het realiseren van kwaliteit in alle fasen van dit type onderzoek. *November 2001.*
- KWALITEITSZORG STATISTISCH PRODUCTIEPROCES bevat aanbevelingen die de verschillende kwaliteitsdimensies aan de hand van indicatoren op een concrete wijze meetbaar en zichtbaar wil maken. *November 2003.*

Bovenstaande publicaties kunnen gratis verkregen worden bij de administratie Planning en Statistiek, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel, tel. 02/553 57 84, fax 02/553 58 08, e-mail: caroline.temmerman@azf.vlaanderen.be.

Enkel de laatste editie van het VRIND-rapport is te betalen. U kan dit schriftelijk bestellen bij de administratie Planning en Statistiek. U betaalt vooraf 15 euro door storting op rekeningnummer 091-2202012-44 van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, departement AZF, afdeling Algemene Administratieve Diensten, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel.

Al de APS-publicaties kunnen gratis gedownload worden in PDF-formaat via de website (http://aps.vlaanderen.be/statistiek/publicaties/stat_Publicaties.htm).

De **website** van de administratie Planning en Statistiek is raadpleegbaar op de site www.vlaanderen.be/APS. Ze bevat een schat aan Vlaamse overheidsstatistieken. Deze site is een ideaal startpunt voor wie in de openbare statistiek een weg zoekt.

Aangezien ons aanbod aan cijferreeksen en documenten voortdurend uitbreidt, willen we de gebruikers helpen in hun zoektocht naar de gewenste informatie. Aan de zoekfunctie op de APS-website werd een synoniemenlijst gekoppeld. Zo hoeft u niet altijd de vakterm of het juridisch correcte woord te kennen om toch antwoorden te vinden op uw vragen.

